

Varró Imre

ÚT LEVÉL INDIA

(szubjektív fotó)

Bevezető

Miután Annával szakítottam, megmásztam a Mont Blanc 4808 méteres csúcsát.

Aztán úgy alakultak a dolgok, hogy annyira szerelmes maradtam, hogy újra összejöttünk és együtt jártunk még 2 évig.

Második szakításunkat követően utaztam el Indiába.

Természetesen ennek az útnak több előzménye volt. Az első oldalakon ezekről írok.

Úgy terveztem, hogy Annával teszem meg az indiai utat. Mivel másképp alakult kettőnk története, ezért úgy gondoltam, hogy minden nap lejegyzem a kint történeteket és elküldöm részére. Így született meg ez az írás.

Előzmények

7 éves lehettem, amikor a bukfenc és a fejenállás elsajátítása után unokatesómtól megtanultam a lótuszülést is. Elmesélte, hogy így ülnek az emberek Japánban és Indiában. Ez egy nagyon kényelmes, lazító ülés, amiben kiválóan lehet gondolkodni. Rögtön kipróbáltam, de majd kitört a bokám és egyáltalán nem éreztem azt, hogy ennek bármi köze is lenne a híres "keleti kényelemhez". Akárhogyan is erőltettem magamat, még okos gondolatok sem öntötték el az elmémet. Csak sajgott a lábam és az első kunsztnak azonnal véget vettem. Nevettünk, aztán a következő nap már ezt is bevettem házi attrakcióim közé. Vidáman mutattam meg tudományom a szomszédban Irma néniéknek is, a kézenállva-ajtókinyitás után.

A Börzsöny lábánál éltem. Csak a TV-ben találkozhattam külföldiekkel. Attól a héttől kezdve viszont megakadt a szemem, ha a képernyőn testcsavarásokat láttam különös ábrázatú emberektől. Így megtudtam, hogy van hasbeszívás, meg ászanak, a gondolkodást pedig ők meditációnak nevezik. Rájöttem, hogy én tudomon kívül jógázok. Megfigyeltem, hogy általában nem az európai fehére emberek végzik a gyakorlatokat, hanem a sötétebb bőrű indiaiak.

Ebben az időszakban az indiai és az indián kb. úgy folyt össze számomra, mint a XV. századi jóhiszemű felfedezőnek, aki Amerikában is indiaiakat talált. Vagyis sehogy sem értettem, hogy Gojko Mitic, miután hősiiesen küzdött a sápadtarcúak ellen, miért nem csinál dicsőséges győzelmét követően néhány lábcsvartást. És hogy lehet az, hogy az indiai indiánok közül senki sem visel hatalmas sastollakat, helyette viszont színes turbánokat csavarnak fejükre.

9 éves koromban egy másik faluba költöztünk. Már az első nap bemutattam tudományom. Gondolhatták is: nem elég az, hogy év közben idecsöppen a kiscsákó, ráadásul olyat csinál, amiről egész életükben nem hallottak!

A korábban megkezdett tornász-pályafutásomat ebben a faluban nem folytathattam a fiú-diszkrimináció miatt, így maradt nekem a jóga!

Beszabadultam a helyi könyvtárba, ahol bőségesen találtam szakirodalmat. Eleinte, mintha analfabéta lennék, csak lapozgattam őket és csak a képeknél időztem el. Elemezgettem a kéz- és lábmunkát, végigkövettem a különböző testrészek fakadási és megérkezési helyét. Megszámoltam a végtagokat és gyönyörködtem néhány lehetetlen pozitúrában, amikor mondjuk a fenék fölött nő ki a fej, vagy mikor a nagylábujjat lehet használni fülvakarásra. Soha nem gondoltam volna, hogy az emberi test ennyire hajlékony, ilyen sok alakot vehet fel. Néhány fotó - amin nők feszes tapadóban végzik mutatványaikat - erotikus fantáziámat is erősen felcsigázták.

A képeket leutánoztam, egyre többet olvasgattam a szövegből is. Kiderült, hogy a legjobb, ha szabadban végzem a gyakorlatokat. Így aztán esténként rendszeresen kiálltam a lakásunk elé és csináltam a teljes jógalégzést, a hasbeszívásokat és a feszítő gyakorlatokat. Úgy gondoltam, hogy jógázok.

Ha visszagondolok, így csapott meg engem a kelet egzotikuma.

Az egyik rajzórán építészettörténelmet tanultunk, amikor először láttam meg a Taj Mahal hófehér kupoláját. Megragadott a diavetítő által keltett illúzió. Később felfedeztem, hogy más csodák is vannak abban a távoli országban.

Középiskolás koromban antikváriumban vettem meg az első saját jógás könyvemet. Elolvastam a Szolgadiákot, amitől Kőrösi Csoma Sándor vált utazó példaképemmé, aki már gyerekkorától arra készült, hogy Ázsiában-Indiában megtalálja az őshazánkat. Egyre többet találkoztam Indiával a TV-ben, a rádióban. Ezekben a műsorokban Kőrösi Csoma Sándort is mindig megemlítették és

vele együtt a darjilingi sírját és az azt körülölelő, lenyűgöző hegykoszorút....

Ha valamelyik tanórán India szóba került, biztos hogy odafigyeltem. Karcsi barátommal gyakran megosztottuk új ismereteinket. Ő áttért a vegetáriánus étkezésre, én csak részben. Kezembe került egy krishnás, reinkarnációs újság első száma - a Kagylókürt - amiből megrendeltük a Bhagavan Gitát Bécsből, hogy hozzájussunk minden bölcsességhez és tudáshoz. Aztán a boríték visszajött Ausztriából, nem találta a címzettet.

A gimi végére elolvastam Weninger Antal az Idő partján című könyvét, Oláh Andortól a Reformkonyhát, Gandhi életrajzát, polcomon volt Buddha története.

Egy kötelező, gimnazista moxidélutánon megnéztük Gandhi I-II. színes szélesvásznú angol filmet, amit Richard Attenborough rendezett. A legtöbben paráztak már a címtől is, hát még attól, hogy film játékidéje több mint 2 órára nyúlt. Egyben vetítették le nekünk a két részt, nehogy a szünetben meglógnon a közönség fele. Ennél hosszabb filmet azelőtt soha nem láttam, ezért azt hittem, hogy én sem fogom kibírni a végéig. De mind képileg, mind tartalmilag teljesen a hatása alá kerültem. Azóta is benne van a 10 legjobb filmélményemben.

És így alakult ki bennem - ha nem is a világ megváltása – de a nagy álmom:

A MESÉS INDIÁT EGYSZER SZERETNÉM ÉLŐBEN LÁTNI!

A fősulin sok ország földrajzával ismerkedtünk meg. Kiderült, hogy Európában is rengeteg csodaszép hely van. Oda utaztam, ahová pénztárcám engedte: Szlovákiát, Itáliát, Párizst, Skandináviát, majd Spanyolországot fedeztem fel. Indiával továbbra is találkoztam filmekben, diákon, könyvekben. Utazási vágyam továbbra sem lankadt.

A harmadik évfolyam végén 3 csoporttársam arra készült, hogy bejárja az egész indiai szubkontinentet 6 hónap alatt!

Iszonyú jó alkalom... lett volna, ha kicsit mások a családi körülményeim. Édesapám már nem élt és pénzem sem volt elegendő. Aztán sóvárogva integettem a többieknek a budapesti buszállomásról, mikor szeptemberben elindultak Amritszár irányába! Egyfolytában vártam tőlük a képeslapokat, híreket. Szerettem volna velük lenni, de nagyon!

- Majd egyszer én is! - gondoltam.

Mikor szerencsésen visszaérkeztek, lenyűgöző diavetítést tartottak az útról, ami ismételten megerősített abban, hogy oda nekem el kell jutnom!

Aztán teltek-múltak az évek...

Nekem még mindig nem sikerült megvalósítani álmomat.

Egy februári, diavetítéssel egybekötött csoporttalálkozóra a barátnőmmel, Annával mentem el. Együtt csodáltuk meg az újabb élménybeszámoló színes képeit. Hazafelé, az éjszakai buszon elhatároztuk, hogy elkezdünk mi is spórolni és nyáron elutazunk Indiába.

Aztán másképp alakultak a dolgok. Se Anna, se India.

Következő februárban már úgy gondoltam, hogy ha 32 évesen nem indulok neki, akkor mindennek vége. Akkor én már hátizsákosként nem fogok eljutni Indiába, mert egyre lustább leszek ilyen utazáshoz. És ha így és most nem jutok el, akkor csak 40 éves korom után, mikor már be tudok fizetni valami buszos, kényelmes, csoportos útra, ahol minden elrendezett, mindent az orrod eléd tolnak.

Elkezdtem ismét Indiáról olvasni, utazási irodák útvonalterveit gyűjtöttem be. Az összes szóba jöhető ismerőseimet végigkérdeztem, hogy eljőnének-e vélem egy távoli, nagy utazásra. Babonából nem mondtam biztosra semmit sem, mert féltem, hogy megint és véglegesen el fog

maradni utam. Senkisésem harapott a témára.

- Egyedül nem jó utazni! Találnom kell valakit! – kiállítottam.

Elhatározásomat erősnek éreztem, ezért végül is hirdetést adtam fel az interneten, a legjobbnak tartott utazas.com-on.

Nem érkezett válasz.

Már május volt. Ekkor már megszokták venni a repjegyeket az augusztus közepi induláshoz. Egyre jobban féltem, hogy tervem meghiúsul:

- Most végre, amikor ennyire erős és konkrét az elhatározásom, készen van az útvonalam, az indulás elejére össze fogom hozni a szükséges pénzt, és tessék, most meg nincs, akivel elutazhatnék. Én soha nem fogok eljutni zsákosan oda! És így tűnnek el az ember álmái! És hát ez fogom siratni 60 éves születinapi tortám fölött is. Hogy hát nem jutottam el még Indiába sem. Hát ez nem lehet igaz!

Az elektronikus próbálkozás eredménytelenségét követően más taktikát eszeltem ki. A Pesti Estben adtam fel hirdetést.

Igy már lettek jelentkezőim. Összesen 5 emberrel beszéltem meg közös sörözést. Közülük 1 lemondta a találkozót. Eljött a 20 év körüli, szerelmes pár. Megjelent a harcedzett, Goán járt Andi és a magas, mosolygós, először kissé finomkodónak tűnő Tímea is.

A pár mindkét tagját kissé hibbantnak találtam. A srác 2 percenként azt hajtogatja, hogy neki mindegy merre vesszük az irányt, de ő a sivatagba ki akar ülni gitározni!

- Hogy hej, nagyon, nagyon jóóóó a kedvem!!! Baromi nagyon jóóó jooóó!

Barátnője meg egyfolytában vigyorogott. Azt képzelte, hogy csak úgy elvisszük őket magunkkal. Nem kell hozzá semmi előkészület, elképzelés, pénz. A lány nem ivott sokat, de arca azt árulta el, hogy ő már kinn van Indiában

Az Andi mesélt Goáról, hogy mekkora “hepaj feeling” az egész. A szilveszteri buli után körbejárták a szubkontinens déli részét!

Örültem neki, mert nem árt olyan ember a csapatban, aki már megjárta, kipróbálta, megkóstolta, hiszen rajta kívül még senki sem járt Európán kívül. Annak ellenére gondoltam ezt, hogy Andi inkább kinézett drogkereskedőnek, mint egyszerű turistának, mint amilyennek tartottam magamat.

Tímeát kedvesnek láttam. Az találtam a legviccesebbnek, hogy ő igazából nem is Indiába készült, hanem Indonéziába. Már a múlt évben el akart menni - mint én is - csak a polgárháborús viszonyok miatt itthon kellett maradnia. Pedig már a vízumát is kiváltotta.

Aztán látta a hirdetésemet és úgy gondolta, hogy hát mindkettő ország i-vel kezdődik, és mindkettő ugyanúgy Ázsiában található. Annyira bizsergett a talpa neki is, mint nekem. Azt gondolta, hogy most már muszáj elindulnia, hogy lássa mi is van a Föld másik oldalán!

A fiatal pár másnap visszamondta, azzal az indokkal, hogy túl sok a város. Ebben teljesen igazat adtam nekik, de a monszunos időszakban sokkal kevesebb természetet lehet tervezni - sajna.

Maradtunk hárman: Tímea, Andi és én.

Előkészületek

Az interneten sok anyagot találtam úticélmről. Kiderült pl. hogy a nemzeti parkok nagyobb része az esős évszakban a töménytelen víz, meg az állatok utódnevelése miatt zárva van. Különbö a vasúti menetrendtől kezdve, a szokásos vallási ünnepeken keresztül, a hinduizmus különböző ágainak és alakjainak szentelt weblapokig mindent megtaláltam. Térképeket, a legjelentősebb városok műemlékeiről, a környező területek kirándulási lehetőségeiről. Történelmi és gasztronómiai útmutatók tömkelegére leltem.

Közben jártam a repülőgép-társaságokat, hogy kiderítsem, melyik az a legolcsóbb járat, ahova még lehet egyáltalán jelentkezni. Az AEROFLOT nyert a maga 142.000.- HUF-jával.

Miután kiókumláltuk az indulási dátumukat, Tímea 3 jegyet foglalt le.

Találkoztam volt csoporttársammal, Szilárddal. Ő 6 hónapot töltött kinn ezért bőségesen tudott tanácsokat adni. Kölcsön adta Lonely Planet útikönyvét. Kaptam tőle egy doboz Aquapura nevű univerzális víztisztítót is. Ez az a szer, ami minden kórokozót teljes mértékben kiszűr. Adott még egy láncot is, amit majd hasznosíthatunk a vonatokon, hogy ne lopják el a csomagjainkat.

A mindentudó víztisztítóról kiderült, hogy 2 éve lejárt. Szilárd azzal vigasztalt, hogy Indiában minden nagyobb városban könnyen beszerezhető az ilyen szer.

- Mindenképpen vegyegyetek, mert könnyen kerülhettek olyan helyzetbe, ahol semmilyen iható víz nincs a közelben!

Andi lemondta az utat mindenféle mismásolásokkal. Szerintem egyszerűen más társasággal akart menni és ennyi! Engem ismét a frász kerülgetett:

- Már a jegyünk is le lett foglalva! És ha Tímea is visszamondja? Akkor mi lesz? Akkor én má' soha nem megyek el álmaim országába...!

Tímea tolmács, melleleg profi szinten. Indulásunk előtt pár nappal ismét ki kellett repülnie Belgiumba dolgozni. A célegyenesben ezért SMS-en tartottuk a kapcsolatot.

Szerencsére idejében hazaért és együtt mentünk el az oltásra.

Budapesten két helyen oltanak trópusi betegségek ellen mostanában. Egyik a Váci út környékén van, a másik a nemzetközi oltóközpont a Nagyvárad térnél. A telefon alapján ezek felkészültebbeknek tündek, ezért őket választottuk.

A várakozóban teltház fogadott minket és sorbanállás. 25-30 éves emberek Dél-Amerikába, Afrikába, Ázsiába készülődtek. Találkoztam rutinos világjáróval, akik mondjuk 1 évre Bolíviába költözik ki. Vagy kezdőkkel, kik a Tanganyika környékére repülnek, de még szintén nem hagyták el az öreg kontinenst. Nekem is itt állt össze végleges elképzelésem, hogy a lehetséges 20 betegség közül melyik ellen érdemes védekezni. Melyek a legszaftosabbak /≠legveszélyesebbek/, legfontosabbak /≠legkönnyebben elkaphatóak/, amelyekre feltétlenül befizetek. Nem bizonyult könnyűnek a választás, hiszen a kecsgető táblák, a fertőzött területek térképei arra buzdítottak, hogy ne hagyjak ki lehetőleg semmit sem! Maradt a Hepatitis A és B, diphtéria, tetanusz, gyermekbénulás és a kedves hastífusz. A maláriára meg írtak fel Lariam gyógyszert!

A 6 oltást simán kibírtam.

- Kiálltam a próbát, megkaptam az engedélyt Indiába!

Vásároltam még egy szatyor gyógyszert, mindenre felkészülve. Beszereztem, az orvosok által

tiltott, de az ázsiai utazók által támogatott gyomorfertőtlenítőt is: 1 üveg szilvapálinkát !
Elkezdtem szedni malária ellen a heti adagomat. Nem éreztem semmi szédelgést, nem kaptam tőle semmi gyomorrontást, teljesen rendben ment minden!

Beadtam a vízumkérelmet a nagykövetségen.

American Expressz csekket is váltottunk. Azért hasznos ez a spéci csekk, mert ha ellopják, akkor nem tudják mások felhasználni és valahogy mégis pénzhez lehet jutni!

Dollárt is váltottam, a repjegyeket megkaptuk az irodában. Száraz kaját vásároltam, ami könnyű és tartós – müzli, süti, füstölt sajt.

Munkahelyemen megbeszéltem az utat. Simán elengedtek, de furán néztek rám:

- Hát ennél hülyébb ötleted nincsen? Hogy abba az országba, leprások közé? Még akkor se mennék, ha fizetnének érte! Vess magadra! - hangzottak felém a megjegyzések.

Tímeával haditanácsot tartottunk. Térképen bejártuk egész utunkat, napi lebontással. A beosztást azért csináltam, mert a 4 hét az éppen csak 27 nap lesz és hát a repülő nem fog minket megvárni visszafelé, ott kell lennünk időben! Másrészt India irtatlan nagy ország, számtalan lehetőséggel, dúskálhatunk a látnivalókban, útirányokban. Valamelyik kisujjunkat mindenképpen meg kellett harapni, mindenhova úgysem lehetséges eljutni!

Aztán jött még újabb ötlet: aludjunk családnál is! Létezik a világon egy mozgalom, ami az utazásról és a díjtalan szállásról szól. Főleg értelmiségiek a tagjai. Ha én el akarok menni mondjuk Kamcsatkára, megkeresem a katalógusban a legalább 3 nemzetközi nyelven és osztjákul beszélő egyetemi tanár kolléga telefonját. Megkérdezem tőle, hogy ha ekkor és ekkor mennék hozzá, van-e nála szabad hely? Ha rábólint, akkor van ingyenes szállásom és némi eszmezsere a világ, az ottaniak meg a saját életéről. És persze vica-verza, te is fogadhatsz kalocsai házadban nigériai utazókat! Tímea már több éve lelkes tagja ennek a szerveződésnek. Megígértem, hogy belépek, csak azért, hogy megnézhessük, hogyan is él az indiai család.

Beszéltem a tagfelvételi központtal. A telefonban roppant szigorú, akkurátus bácsika tájékoztattott:

- Középfokon kell beszélnie a világ és Magyarország társadalmi, politikai, gazdasági helyzetéről, a legfontosabb kulturális szokásainkról, történelmünk dicsőséges napjairól.... - és darálta, darálta, hogy mik a követelmények a klubtagsághoz. Fülemlen lassan bedugult....

- Hogy középfokon?

- Persze, jöjjön bátran!

Tímeának azt mondtam, hogy nem igazán lesz elég időm ebben az utolsó két hétben, hogy eljussak a mogorva úrhoz!

Mi kellett még? Felszerelés!

A klímának megfelelő ruhával nemigen büszkélkedhettem. Azt gondoltam, kinn majd hozzájutok inghez, nadrághoz, szandálhoz. Mindenesetre edzőcipőt vettem. Jó erőset, a "sosem lehet tudni" alapon. Most kaptam meg a novemberi névnapi ajándékomat egy "Metrós", könnyű, nyári hálósáskot, mivel olyan pehelyhálósákkal rendelkeztam, amivel a Himalája 5-6 ezresei közé lehet menni, de a sivatagban megégnék benne! Objektíveknek nem találtam megfelelő táskát, de így voltam az igazolványaimmal is. De hát nem ez a legfontosabb! Hanem, hogy tudjak venni-vinni legalább 14 tekercs filmet!

Otthon is bejelentettem, hogy megyek. Először humorra vették, de miután kiderült, hogy oltásaim, a repjegyek már rendben vannak, kitört a balhét! Elmondták, hogy már 1 éve sem akarták komolyan venni elhatározásomat, mikor Annával tervezgettem.

Aztán csináltam írásos petíciót arról, hogy mennyire nagyon elő van már készítve ez az egész út,

hogy mennyire fogunk vigyázni magunkra. A 3 fiú! Mivel nem akartam bonyolítani az ügyet. Nem akartam, hogy a fennmaradó időben csak azt halljam:

- A lányokra nagyon vigyázzál, nehogy valami bajuk essen!

Amennyire nem támogatták otthon utamat, annyira biztatott Mónika /Köszí!/, akihez ezen a nyáron jártam angolozni. Többek között azért is tanultam, hogy az útra felfrissítsem azt, ami még megmaradt!

Minden napra jutott valami előkészület a munkám mellett. Otthon folyton azt hallottam, hogy a vesztembe rohanok, meg hogy utoljára látnak engem, meg megbetegszem, meg nem jövök vissza soha többé és ehhez hasonló kedves, biztató szavakat kaptam. Fejem egyre jobban zsongott. Elkezdtem morfondírozni azon, hogy megér-e ennyi vitát, meg ennyi pénzt ez a 4 hét, meg azon, hogy hogyan fogom magam érezni az ismeretlen Tímeával, és elbizonytalanodtam.

- Hülyeség ez az egész! Én nem akarok veszekedni senkivel! Nem ér ez az egész ennyit!

Aztán aludtam rá egyet, meg angol tanárnőmmel is megtárgyaltuk a dolgokat ismételten, aztán a régi lendülettel fejeztem be az előkészületeket. Meg a végrendeletemet! :).

Indulás és Delhi

Drága Anna!

Gondolom nagyon meglepődtél, mikor postaládádban megtaláltad ezt a cirádás borítékot és megnézted feladóját.

Végül is sikerült kijutnom! Emlékszel, 1 évvel ezelőtt még együtt tervezgettük ezt az utat?

Hiányzol!

Ezt a levelet is azért kezdtem el írni, mert olyan, mintha itt lennél, de mégse tudok hozzád szólni. Most mással vagyok. Másik lánnyal. Nem tudom hogyan fogom érezni magam az útitársammal, hiszen Veled szerettem volna utazni. Most furcsa ez a helyzet! De szeretném neked elmondani, hogy mivel találkozom itt nap mint nap. Soraimat sokszor többes számban fogom írni, ami remélem nem lesz bántó számodra.

Augusztus 19-e, indulásunk vasárnapra esett. A felszállás előtt jóval hamarabb érkeztünk meg, tesómmal Ferihegy 2-re. Tímea is szerencsére idejében megjött, így összeállt a nagy csapat!

Egyet még csörögtem haza, hogy itt van mellettem a másik két fiú! Nem lesz semmi bajunk, nem kell izgulni! Persze ennyivel nem tudtam csillapítani édesanyám nyugtalanságát.

Kiderült, hogy Tímea is azt mondta, hogy hárman megyünk. Évek óta utazik, de most izgultak szülei a legjobban indulása előtt.

Hátizsákunkat fóliába göngyölték. Láttam, hogy a gyomorrontásra szánt szilvapálinkám innentől kezdve biztonságosan fog utazni. Nem fenyeget az a veszély, hogy kitoloncolnának Delhiből, mert oltári szagok terjengenek a csomagomból.

Készen álltam az indulásra. Természetesnek éreztem a helyzetet, pedig ezelőtt még csak egyszer repültem - ráadásul most a célom egyenesen India!

A becsekkolásnál még poénkodtak velem a vámosok:

- Miért a legjobb edzőcipődet viszed el magaddal? Úgyis is kinn fogod hagyni, mert annyit fogsz szennyben és fekáliában járni! Sokan ott hagyják a gyógyszereiket is visszafele, mert ott ez a szokás!

Aztán arra gondoltam, hogy még ott hagyhatnám a hátizsákomat, mert szagolta a leprás levegőt, meg a fényképezőgépet, mert micsoda pompás dolgokat láthatott, meg az igazolványaimat, hogy legyen mit olvasgatniuk az utcán élőknek!

Kirándulásunkat az is izgalmassá tette, hogy indulásunk előtt 3 héttel lezuhant egy AEROFLOT gép a tajgába - amit sokan végzetes utazásként éltek meg!

A mi gépünk viszont gyorsan felszállt. Hómezők, jéghegyek végeláthatatlan kiterjedésében gyönyörködhattünk. Alattunk a kiluggatott felhőszőnyegből kikandikáló Kárpátok, valamint az orosz sztyeppe megművelt szabályos foltokkal, megáradt folyók idegkacsaringóival.

Tímeával számba vettük, milyen fontos dolgokat hagytunk otthon, de egész rövid lett a lista!

- Az útlevelem! :-)

Elővettem a századszorra véglegesített útvonalunkat és még egyszer végigbeszéltük a haditervet.

- A monszun június 1-jén köszönt be a félsziget DNY-i oldalán és halad ÉK felé, hogy ott október elejére véget érjen. Tehát most kifele tartunk a monszunból. Azon a helyen kezdjük a túránkat – Rajasthanban -, ahol egész Indiában a legkevesebb csapadék szokott esni. Csak ezután fogunk keleti irányba haladni, Varanasi városába. Akkorra már ott is alábbhagy az égi áldás.

- Holnap reggelre Delhiben leszünk, de onnan amint tudunk majd rögtön elhúzzunk. Hiszen egyrészt szebbek és jobban elviselhetőbbek a kisebb városok, másrészt az utolsó napon még valószínűleg marad annyi időnk, hogy meglátogassuk a szinte kötelező Vörös Erődöt, a Djama Maszsid mecsetet és a Qutab Minart.

Gyorsan telt az idő: nézelődtem az ablakon és ismerkedtünk. Tímeával korábban elsősorban a túra előkészítéseiről tárgyaltunk. A mostani beszélgetésünkből kiderült, hogy annyira megbízunk egymásban, hogy jó útitársakká válhatunk a nagy ismeretlenben!

A repülőn nagyon hétköznapi módon éreztem magam. Mintha már 832-szer ültem volna ilyen alkalmatosságon.

A felszállásnál még úgy gondoltam, olyan vagyok, mint a falusi focicsapat hátvédje, aki gólt fejel a Real Madridnak, de még nem volt képes felfogni. Én is így ültem a repülőn. Még nem fogtam fel, hogy tényleg India az úticélm. Végre valahára megvalósítom a nagy álmomat! Mire ott leszek az álomom küszöbén, már nem álom lesz, hanem a valóság, de ahogy majd megérkezek abba a valóságba, úgy érzem majd, hogy álmodok.

Fáradtnak voltam, most éreztem igazán az indulásom előtti pár hét feszültségét: a felkészülést, a tervem körüli vitát. A legutolsó pár napban már nem izgultam, nem vártam Indiát, elegendem lett mindenkiből, már csak azt akartam, hogy ott legyenek!

Azt gondoltam, hogy most ezeket el kell felejtenem. Kis időnek el kell telnie, hogy ismét a várakozás, a kíváncsiság, a nyitottság borítson el, hogy befogadhassam a keletet, Indiát, hogy lássam, vannak-e istenek, milyen a Gangesz és milyen találkozni a sivataggal.

Landoltunk Moszkvában.

2 óra telt el az utazással. 2-vel kellett az órát tovább csavarni. A hangszóróból pedig határozott hang jelentette, hogy két órával később fog gépünk indulni Új-Delhibe. Aztán 2 óránként a hangos közölte, hogy még 2 órával később megyünk! Hurrá!

A tranzitot óriásira építették. Itt flangáltunk, olvasgattunk, kajáltunk, nézelődöttünk a hasonló állapotban lévő, hátton, hason, törökülésben várakozó színes embercsoportokkal együtt. Csupán 8 óra telt így el. Nem türelmetlenkedtünk, 1 hónapig fogunk utazni. Biztosan tudtuk, hogy nem ez lesz az utolsó, hosszú lélegzetű tétlenkedésünk. Pihentünk.

A célpontra tartó gépünk már igazi óceánjáróra hasonlított. Az utasok 95%-a turbános indiai férfi volt. Ez megint csak azt bizonyította számomra, hogy az ázsiai szubkontinens felé haladunk rendületlenül. Utazott velünk még pár szlovák fiatal, és néhány orosz üzletember.

Éjjel még nem szárnyaltam!

Neked is melegen ajánlom!

Eleve a felszállás! Valahol tudod, hogy műszerekkel tájékozódnak a repülőgép-vezetők, de akkor is! Ahhoz vagyok hozzászokva, hogy sötétben kivilágítják azokat a fránya úttesteket és akkor bírok rajtuk közlekedni. Itt meg se kivilágítás, se úttest, csak úgy bele a vakvilágba! Hát normálisak az emberek?

Moszkva éjszaka gyönyörű fentről! Látom a kivilágított sugárutakat, a belváros sűrű lámpaerdejét, a műemlékek kivilágított pompáját, a hegyekre felkúszó fényeket, az autók, hidak, folyók kanyargós fénytöréseit. Olyan, mintha hatalmas fekete asztalra arany, gyémánt ékszereket fektetnének le jó szorosán, hogy minél több elférjen közülük és felülről megvilágítanánk őket és aztán csillognának piszkosul, mint a csillagok!

Meredeken emelkedtünk.

Feketeségbe vesztek el a metropoliszból kivezető utak. Lassan maradt a nagy semmi, a korom, amiben úszunk vagy repülünk.

Aztán kezdenek előbújni a csillagok, a hold tükre, mintha mondjuk 500 km-re lennének a Cassio Peatól, mintha közöttük cikáznánk. Fényeik repülők testén széjjelesnek, visszaverődnek, gépünk páncélja úgy káprázik, mint a futószalagról most legördülő, aranyon átfuttatott Rollys-Roys 100-szor átpolirozott és 1000-szer kifényesített, legfrissebb modellje! Még feljebb, feljebb! A legfelsőbb légifolyosóba kerülünk, ahova csak a leggyorsabb, legnagyobb távolságra szálló járatokat irányítják.

Utunkat 6 óra hosszúra tervezték. A hőmérséklet lecsökkent. Bordó takarókat osztottak szét - amiket landolás után kedves emlékként gyűjtöttünk tarsolyunkba.

Az utastér félhomálya egyszer csak megremegett, aztán egymás után többször. Úgy, mintha földútra tévedtünk volna. Felhők vettek minket körbe! Fekete felhők! A szárnyunk lefejezte őket. Heves szikrázások, sístergések csattantak fel a fém és a víz békétlen találkozásánál. Mint a görögtűz! Masszív felhőtengerbe úsztunk be. Mintha átalakultunk volna, és már tengeralattjáróban utaznánk. Fúrjuk magunkat előre, de nem tudjuk, hova vezet utunk.

A fellegek most kősziklák, kihunyt vulkánok hamuval fedett maradványai, andezit ormok, ahol gonosz szellemek laknak. Távolban kiégett, kormos várakat látok, hideg barlangokat, földcsuszamlásokat. Mindent beborít a sötétség hatalma, innen sose fogunk kijutni!

Mégis megvirradt! A felhők megfutamodtak. Ismét óceánjárón utaztunk.

Köröskörül sötétkék horizont. Aztán végtelen lézerkard egyetlen sugara száguldott felénk. Most fékezünk! Szálljunk ki és ülünk fel gépünk tetejére, fogadjuk be a fényt. A lézerkard sugara 10 majd 100 és 1000 csóvává szaporodik. Először csak a horizont síkján játszadoznak a nyalábok, mintha legyező bomlana ki, majd a tér mindent irányát elfoglalják, mint a tűzijáték szétpukkanó tüze!

- Már megérte elindulni! - dűnnyögtem ismét.

Már percek óta lakott település felett ereszkedtünk. Egyre lejjebb, egyre jobban.

- Akkor mégis valóság? Nem ködbe és felhőbe veszett álom csak?

Új-Delhi.

Mehet a menet!

Legalább 20 ablaknál lehetett egyszerre pénzt váltani. Mindegyikről lerítt, hogy magáncég, mert heves kiabálással próbáltak egymáson túltenni, hogy őket válasszuk. A legcsendesebbnél váltottunk is. Kiderítettük, hogy a legközelebbi vonat kb. 6 óra múlva fog indulni az Old Stationról.

- Jó, elmegyünk oda és ott fogunk várakozni! – döntöttünk egybehangzóan.

A megérkezés pillanatát nem ahhoz kötöttem, mikor leszállt repülők, hanem mikor felmálházva, a reptér légkondicionált, hűvös, védett környezetéből kiléptünk az önműködő ajtón.

Egyetlen sűrű pillanat, amiben a 40 fokos reggel, a 96%-os páratartalommal keveredik az áthatolhatatlan, előtte soha nem szagolt büzzel. Rád csapódik, mint az üvegbúra! Csak mérs előre a kábulattól, miközben kéregetőkben botlasz fel. Látod, hogy 20 indiai hiéna módjára indul el feléd a nincstelen tömegeből és nem érted, hogy mit akarnak tőled, miért akarnak bántani. Keresed a menekülési utat, a te buszodat. De csak azt az egyet nem látod! Úgy érzed, elvesztél! Ahogy a hiénák megszagolják áldozatuk bizonytalanságát, úgy terebélyesedik a ragadozók hada. Teljesen bekerítenek bennünket. A nagy kupacból próbálunk kitörni. Mivel a szép szó nem sokat segít, ezért egyre erőteljesebben hajtom el a fuvarszervezőket.

Az egyik odavezetett valamelyik buszhoz, már kérte a pénzt, mikor kiderült, hogy az a járgány teljesen ellenkező irányba fog indulni. A másik betyár taxihoz próbált minket beprotezsálni, de 20-szor annyiba került volna, mint a mi Coach buszunk. Határozott utasításokkal végül is sikerült

az összeset leráznunk. Aztán a rendőröktől tudtuk meg, hogy mindjárt jönni fog a mi városi buszunk.

A járaton természetesen teltház fogadott. Mindenhol álltak, ültek, nem találtunk talpalatnyi, kihasználatlan helyet sem. Valószínűleg ilyen tömött buszok fognak majd minket kísérni az elkövetkező napjainkban is. Lassan konszolidálódott a helyzet. A busz általában meg sem állt, csak úgy lazán ugráltak rá föl-le az emberek. Haladnunk kellett a 4 sávós úttesten! Egyelőre nem derült ki számomra, hogy miért haladtunk egyfolytában a külső záróvonalon? Azt már korábban hallottam, hogy India közlekedésben az a fő szabály, hogy menj, férj el bárhogy, de ne lökd fel a másikat.

Először kulturált parkokat láttunk New-Delhiben, később a régi városban nyomortelepet. A riksacsontvázakon sovány emberek heverésztek. Pihentek munkájuk előtt vagy után. A lerobbant bádogváros lakásai sehol sem kezdődtek és nem is végződtek. A tákolmányok egymás hegyénhátán, nagy összevisszaságban próbálták elkülöníteni egymástól lakóikat. Az összeguberált fadarabokból, alumínium lemezekből 3*3 méteres egységeket lehet kivenni. Az ilyen ólszerűségeken egy-egy család fészkel. Átlátni minden résen. A terebélyes szemétdombokon tehének és meztelenség, sokszor teljesen meztelen kisgyerekek együtt kapirgáltak élelem után. Az éppen csak csöpögő vízcsapot tízen állják körbe. Ez az árva csap több tucat családot szolgál. Mindenért idejönnek: hogy elmosogassák fém edényeiket, hogy megmossák bepiszkolt testüket, hogy kimossák egyetlen göncüket. Mint a hangyák, úgy nyüzsögnek ebben a bódévilágban. Feksznek a pusztaság földön, várakoznak a semmire, riksát szerelnek, szétesett ruhájukat foltoztatják. Lepusztultak. A szegénység közömbös tekintetű kíváncsisága kísérte elhaladásunkat. Szemeikből azt olvastam ki, hogy sorsukba beletörődtek, tudják, hogy ebből a nyomorból szinte lehetetlen kitörni. A riksás-munkájukért kapott pár rupiából éppen hogy fennmaradnak. Ennek szaga volt! Sokkal erősebb ilyen telepet egyszer élőben látni, mint a TV-ben 100-szor! A fényképezőmet nem bírtam elővenni! A látvány fejembe szállt. Úgy éreztem, hogy megaláznám őket, ha innen a buszról fotóznám őket. Olyan lenne, mintha rezervátumban tüzelnék vadakra.

Mikorra kicsit szellősebbé vált járművünk, mellénk telepedett egy fiatalember és elkezdett kérdezősködni rólunk. Merről jöttünk, mi járatban vagyunk Indiában. Közben kalauzolt és kiderült róla, hogy rendőr. És az a feladatuk, hogy megpróbálják kiszűrni a gyanús külföldieket! Hát elég érdekes fogadtatás!

A következő kanyarban megláttuk a Vörös Erődöt, aztán végre megérkeztünk a vasútállomáshoz. Földszintes, ütött-kopott épületet találtunk. Rögtön mentünk a pénztárhoz. 3-ból 1 működött. Az ablakok körül gekkók hűsöltek. A falakon, több helyen színes, kisebb-nagyobb foltokat, freccgéseket láttunk meg. A barnás fekália és a vöröses bétellel-köpések érdekes mintákba keveredtek össze. A szutykos padlón emberek terültek el, mintha részegség döntötte volna le őket. Pár lépésre tőlük 5 gyermekes család nemrég érkezett. A váróhely kövezetére helyezték szerencsétlen kis tálkájukban lévő kajájukat, s mit sem zavartatva onnan kezdték el ebédjüket eszegetni!

- Nem hiszem el, hogy ez Delhi egyik legfontosabb pályaudvara! Nem hiszem el! – a forróságtól izzadtan, mégis dermedten néztünk egymásra. Megkerestem a legkevésbé mocskos szegletet, hogy lemálházzunk.

Körbenéztem – de semmi biztatót nem találtam.

Tímea szintén megpróbálta megtalálni a többi várótermet, de hasonlóan járt, mint én!

Aztán újra nekikezdtem. Végül sikerült megtalálni az átjárót.

- Te jó ég! Ezt csak melléképületnek használják!

A nagycsarnokot teljesen nyitott árkádok határolták-, mégis állt benne a levegő. A mennyezetén vagy száz ósdi ventilátor próbálta megpergetni a mozdulatlan forróságot.

Szegények pályaudvara? Vagy mi nézzük kicsit lóról a világot? Egyszerű öltözetekben nincstelen emberek tömegét láttuk. Többen farönköket cipeltek vállukon. Vonaton szállítják otthonukba halottaik égetéséhez. Ahol élnek, ott már minden fát kivágtak vagy egyszerűen kiszáradtak. A padlón egymás mellett terültek el a fehér színű kóbor kutyák és a fehér inget viselő férfiak, hogy testüket minél több hús érje. Mindenki valami lehetetlen nagyságú batyuval küzdött, mint nálunk a cigányok. A főbejáratnál nyüzsgő, várakozó arcok tömege olyan sűrű masszába forrt össze, mint otthon a metrókocsikban! Szerelvényt toltak el előttünk. Úgy nézett ki, mintha marhavagon lenne. Csak helyenként vágta az oldalára 50*50 cm-es lyukakat, hogy valamiben különbözzön az állatszállító kocsiktól. Ezeket az ablaknak nevezett nyílásokat ráadásul jó be is rácsozták.

- Ez a harmadosztály! Olvastam róla! Még jó, hogy mi másodosztályon fogunk tovább vonatozni!
– nyugtáztam mosolyogva.

A pályaudvar emeleti részén találtunk nyugodt helyet, amit magasabb kasztbéliek számára alakítottak ki. A váróterem külön bejáratú fürdővel, mosdókkal, átöltözésre alkalmas szobákkal rendelkezett. Belopóztunk. Nem szólt ránk senki, ezért ott táboroztunk le és habzsoltuk be a hazai utolsó falatjait!

Ismét mellénk telepedett valaki. Kérdezte honnan jöttünk, merre tartunk. Kicsit beszélgettünk vele. Ő is nagyon kedvesen mosolygott, majd angolos modorral ült vissza családjához.

Az összes rúpiánkat vonatjegyre költöttük, ezért tüstént szereznünk kellett valahonnan. Először is körbenéztem a pályaudvar összes zugában. Kérdezgettem újságárosoktól, trafikosoktól, de igazán nem tudtak segíteni. Mindenki azt mutogatta, hogy merre hány buszmegállót utazzunk, aztán majd ott útbaigazítanak. Csomagjainkkal nem akartunk sokat baktatni, ezért egyedül indultam el pénzváltót keresni a környéken.

- Nem lehet igaz, hogy ekkora nagy pályaudvar közelében nincs semmi CHANGE! – mint ahogy szoktam volt tenni minden ismeretlen helyen már vagy 20 esztendeje. Kiléptem a főkapun és rögtön testközelségbe kerültem az indai étellel. 6 lépcsőfokon lehetett lejutni a járdaszintre. A lépcsősor kb. 20 méter szélesen nyúlt el. Ezen kb. 200 ember osztozott abban a percben. A téren hasonlóan alakult a helyzet. A forró nyüzsgést erősen megspékelték a rikásos hada, valamint a nemtudommineknevezzelek, kicsiny szállító járművek sokasága. Elképesztő embersűrűséggel találok, olyannal amivel azelőtt még sose! 3 métert vergődtem előre, mialatt 10 rikás szólított le. Gyorsan feltűnhetett, hogy gyalogosan próbálkozok ebben a nagy hőségben és forgatagban. Másrészt szembeötlő lehetett, csak az én bőröm virított fehéren. Visszahököltem!

- Ez így nem fog menni! - és eggyel elkezdtem beszélgetni, hogy mit is szeretnék. Természetesen nagyon készségesen beszélt hozzám.

- Tu-dok mu-tat-ni neked na-gyon jó pénz-váltó helyet! Itt van a közelben. Ott annyit ve-szel, amennyit csak akarsz. Elviszlek 15 rúpiáért /90 HUF/!

Soknak találtam, így 5-re alkudtam le a tarifát. És tényleg elvitt, valóban nagyon közelre. A tér másik oldalára, vagyis kb. 100 méterrel odébb tett le. Bevezetett valami szakadt-kis-rozzant, boltnak nevezett szutykos bódéba és átadott az üzletkötőnek. Roppant gyanús alakok tereferéltek odabenn! Ekkorra már elment a kedvem az egésztől. Mondtam, hogy elég lesz nekem 5\$ értékben rúpia. Ő meg nem akart 5\$-ral bibelődni, így visszagyalogoltam a váróterembe.

De legalább megcsináltam az első rikászást és az első kemény alkum!

Lassan elindultunk megkeresni vonatunkat. Nem akartunk hinni a szemünknek, mikor

megtaláltuk. Pont úgy nézett ki, mint amit az előbb lesajnáltam, amit állatszallítónak hittem! Belülről sötét és szűk, az ülések felett kihajtható ágyakat függesztettek fel. Ugyanilyen fekvőhelyeket szereltek fel az ülésektől jobbra, a folyosó fölé. A mennyezeten itt is egyszerre pörögtek a vasráccsal védett ventilátorok. Mikor felszálltunk, éppen csendőrök vettek kezelésbe egy szunyókálásba szenderült, hajléktalan srácot. A méteres fa botjuk ütésére rögtön felébredt. A vonat melletti peronon és a fülkékben is hosszú láncokat lóbáló árusok jelentek meg. A 2 méteres darabokat a csomagok rögzítésére használják - lopás ellen! Letelepedtünk, majd rögtön mellénk ismét egy civil /?/ katonatiszt. És láss csodát, ő is rögtön elkezdett kérdezősködni: honnan, kik vagyunk, mit akarunk megnézni Indiában. Aztán ő is mesélt. Bár az angollal, hasonlóan bírt, mint jómagam. Valamit még Tímea sem értett meg! Sokáig vele utaztunk.

Ilyen eleven vonattal még nem találkoztam! Felszállók, leszállók jöttek-mentek. Ismeretlen útitársak egymást vízzel, instant bétellel kínálták, idegenek is az út végig beszélgettek. Aztán egymást váltva jöttek a földimogyoró-árusok, majd a zöldségesek, a számósaárusok /zöldséges, kisütött gombócok/, a bételesek / szárított bétel dió, amit hűsítőként rágnak, aztán jó nagy vöröseket sercintenek utána, mert rendszeren beizzítja a nyálelválasztást /, az üdítősök. Majd megérkezett a gyümölcsárus is, aki fél perc alatt banán-alma-barackos gyümölcstálat fabrikált étvágygerjesztő, színes kis vöröslő csúcsokkal!

A katonatiszt nekünk is venni akart, de elutasítottam, mert egyelőre roppant gyanúsnak éreztem ezt az önzetlen közeledést. A gyümölcskosárral szemben is egészségügyi averzióim támadtak. Később új útitársak jelentek meg: kis csapat siheder fiú, akiknek a fele rögtön beleszeretett Tímeába. Később a fehér nő kiváltja egyikük pacsirta-hajlamát és az rázendített néhány csillogó szemű szerelmes nótára. Nevetések, szemezéseik csattantak mindkét oldalon!

A 250 km-es út szép, de 6 órát zötykölődni a 40 km-es "sebességgel" száguldó expresszvonaton - hát nem annyira egyszerű! A lenyugvó nap fényében egyre varázslatosabbá válik a táj, rózsaszínes narancssárgába burkolódik minden füledtség, minden pálma, teve és elefánt. Az asszonyok száriját bíborban lengeti a szél. A turbános férfiak közül bármelyik pillanatban szenvedélyes kiáltást zenghet fel, ami harcra hívja a többieket vagy éppen ágyba csalja szerelmüket... Az izzadságot, a meleget tapintani lehet! Vörösben úsznak a szürkés, szélvájta, szavannajellegű sziklák, minden valószerűtlenné válik, már nem a vonaton, hanem varázsszönyegen csap meg az est bódítóan fűszeres, erotikus illata.

Mesés!

Késő estére értünk Jaipurba. Tímea telefonon bejelentett minket a közeli szállásra. A dzsip /dzsin/ ott terem, és mi a menedéknél! Nagy megdöbbenésemre szolgálkapták ki kezemből hátizsákomat.

- Hát mi ezért vagyunk! - vágta rá az összetéveszthetetlen mosolygrimaszt tiltakozásomra. Életemben először - mint a filmekben a gazdag európai férj - pénzt adtam cserébe, mikor szobánkat elhagyják.

Első vacsoránkon erős, fűszeres rizs, és erős spenót került az asztalunkra, meg több üveg indiai!, jéghideg Coca Cola. A márvány padlón mezítláb jelentek meg a felszolgálók. Libasorban álltak, hogy várják utasításainkat. Állig begombolt, szürke uniformist hordanak / mint a rabok - és tényleg azok is /, alacsony termetűek, nagyon sötét bőrűek / valószínűleg dravida származásúak /. Az ebédlő aransujtásos díszítései közé képzelek néhány pálmaágot lengető, erotikusan felöltözött hölgyet, hátradőlők és nevetve mondom:

- Megérkeztünk Indiába! Ez egyszerűen hihetetlen!

A vacsora után nagyon furcsán éreztem magam, mikor betértünk a franciaágyas szobánkba.

Tulajdonképpen ez lett az első közös éjszakánk Tímeával. Mégis rád gondoltam! Annyira örültem, hogy majdnem megöleltem! De ő az útitársam! Nem lehetsz itt, mégis annyira közel éreztelek. Legszívesebben megcsókoltalak volna, hogy látod: mégis sikerült! Kicsit nosztalgiáztam, az utolsó együtt töltött napjainkra gondoltam. Melankóliámat a propeller nagyságú mennyezeti ventilátor és az ósdi klíma traktorszerű csattogása rabolta el.

augusztus 19-20.

Jaipur

Drága Anna!

Megdöbbsentem ébredéskor. Azt hittem, Te vagy mellettem. Már éppen közeledtem volna hozzád, mikor eszméltem. Nem tudom, hogy mi lesz velem így a következő napokban.

A tegnap megkezdett hercegi bevonulásunkat angolos reggelivel tetéztük. Az 5 mm-esre levágott dús, zöld gyepen szabályos rendtelenséggel helyezték el a kerek, reggeliző asztalokat, kedves kis tonett székekkel. A mezítlábas szolgák étlappal járultak elénk és úgy hajbókoltak, úgy fogadták megrendelésünket, mintha bermudánk zsebei a földet súrolnák a sok arany rúpiástól. És természetesen kétszersült, marmolada, black tea lett a klasszikus menü! Kis csészecske, kis kanalacska, merő sterilitás. Csikos hátú pálma mókusok eszegetnek, iszogatnak szomszédos asztaloknál, néhány lányos kacaj közepette. Hát ez tisztára olyanra sikerült fííííling, mintha egy skóciai sír parkjában lebzselnénk!

Némi tanakodás után választottunk riksást abból a tucatból, akik szállásunk előtt pénzre-munkára ácsingóztak. Sikerült talán a legjobban lepusztultat kiválasztanunk. Felgyúrt, 100 éves szövet nadrágot és elnyútt inget viselt. Kiderült, hogy az egyik szeme hályogos és nem lát vele. Ennek ellenére arca barátságos, 60 körülnek nézett ki, de szerintem 10 évvel fiatalabb lehetett. Ahogy beültünk a bicaj hátsó ülésére ismét előjött feszengésem. A “királyi párt viszik hintón” szólam jutott eszembe. Azért voltam zavarban, mert még soha nem éreztem, milyen is, ha szolgák vesznek körül.

Meztelen lába ráfeszült a pedálra. Teste vékony, az erőlködésében rendesen megizzad, mire felevickélünk a kisebb emelkedőkön. Nyergéből ilyenkor kiáll, látni arca torzulását, inai feszülését. Legszívesebben kiugranék, megtolnám a járgányát vagy átvinném tőle a kormányt.

- Ne görcölj velünk annyit! Ülj hátra kicsit és pihenjél! – mondtam volna. De nem.

Ez volt az első igazi riksás utunk. Nem tudtuk még a távolságokat és a fuvardíjat összeegyeztetni, nem tanultunk még meg 60-70%-ot csökkenteni a tarifából. Ő vele igazából nem is akartunk alkudni. Amennyit kért, annyit adtunk. Örültünk, mert láttuk a félszemű, összes ördög elégedett mosolyát, mikor megkapta búsás fizetségét.

Az American Express bejáratánál hatalmas karabéllyal fogadtak, hogy biztonságosan tudjunk csekket váltani! Ugyanebben az épületben külföldre is lehetett telefonálni. Ezért tudtuk értesíteni az otthon maradottakat, hogy még élünk, minden rendben van!

Gondoltam rá, hogy Téged is felcsörgetlek, de féltem, hogy nem örülnél nekem.

A riksásunk megvárt, ezért vele folytattuk utunkat a város belsejébe. Időnként megállítottam és lepattantam, hogy a Medicin Shop feliratú boltokban vegyek abból a csodálatos AQAPUR-ból. Annak ellenére, hogy Szilárd azt mondta, hogy minden nagyobb városban könnyen hozzájuthatunk, csak tátott szájjal olvasgatták a doboz feliratát. Kisebb csődületet alakult ki körülöttünk, mert a környékbeli Shopokból is segítségünkre sietettek az elárúsítók. Hamarosan kiderült, hogy ilyen szerről még öregapáinktól sem hallottak, pedig hindiül van ráfirkantva, hogy mennyire kivételesen hasznos ez a pirula!

A belváros felé exponenciálisan sűrűsödött a tömeg. Azon kaptuk magunkat, hogy mindenki minket bámul. De baromi látványosan. Többen megálltak és csak néznek minket, mint Rozi a moziban.

- Tényleg a fejünkön hagytuk a koronát? Vagy nem láttak még fehér embert? Vagy ennyire benne vagyunk még a monszunban és nem jött még el a turista szezon? - bármerre is kutattuk, rajtunk kívül sehol sem talákoztunk európai arccal!

Jaipur Rajasthan fővárosa közel 2 millió lakossal. Beceneve Pink City, ami a XIX. sz. végétől ragadt rá. Az éppen uralkodó maharadza vendégszeretete jeleként rózsaszínűre festett be minden házat, amikor a walesi herceg meglátogatta a várost.

A házak színe inkább hasonlított számomra a narancs különböző árnyalataira, minthogy bármiféle köze is legyen a rózsaszínhez, de hát sebaj, így is teljesen festőinek találtam. Iszonyatosan megnőtt a tömeg.

Araszoltunk előre a hozzánk hasonló, több ezer riksás gyűrűjében, tőlünk jobbra mopedek és nagy motorok szlalomoztak a 1000 éves, ütött-kopott TATA buszok között! Ezek eredetileg mind más színűek, de mivel a festék mindegyikről verejtékként patakszik és ütközések horpadásai himlőkként lepik el oldalukat, az egyik olyan, mint a másik. Ilyen, kívülről lerobbant buszokat nálunk már a roncstelepen sem tűnének meg!

A Szelek palotájánál búcsúztunk el biciklisüinktől! Jaipurnak a leghíresebb épülete a Hawa Mahal. Homlokzata egyedülálló. Csupa-csupa rácsos ablak az egész, amik fülkeszerűen domborodnak ki a fal síkjából. Arra szolgált, hogy a maharadza háremhölgyei mindent lássanak, de a kőrácsok miatt őket senki. A nyílásokba kicsiny harangokat rejtettek, amiket a szél muzsikára bírt. Innen ered a neve.

Timi lefotózta a palotát és felszálltunk egy "olyan lehetetlenül kopott buszra", azért hogy a főváros melletti Amberbe jussunk el vele. A sötét, bádogszerű négykerekűben készségesen ültettek le minket, ahogy azt szokás a nemesi párral. Ők néztek minket, mi néztük őket, egzotikum egzotikum hátán és egyre jobban megértettem, hogy mit érezhetnek a színesbőrűek otthon, kis országunkban, mikor vizslatjuk őket. Aztán mikor már jól kiszemezgettük a jaipuri polgárokat / akikhez Indiában 900-1000 millió másik ember hasonlít /, a szűk kis ablakok tájkára bámultam. Mintha csak a TV-t néztem volna:

Éppen elefántot próbálnak nagy-nagy erővel betuszkolni egy sikátorra néző ház boltíves kapuzatán. A következő pillanatban 8-10 teve tűnik fel rohanva az őket üldöző legénnyel. Mintha csak a mi kedvünkért rendeznék ezt a cirkuszi bemutatót. Majd piac tűnik fel ember-nagyságú fazekakkal, kézilabda-nagyságú színes gyümölcsökkel.

A sofőrünk erősen ráfékezett. Tővig nyomta a kürtjét is, mert majdnem ütköztünk a szembe jövő elefántcsapat elkőrícáló egyénével. Látom, a pajkos jószág elől mindenki menekül. A másik monitoron éppen vízi kastélyok tűnnek fel, amiket maharadzsák építettek kis szigetekre. A tavakban meglelem mindegyik palota csillogó hasonmását.

A hegyek ormán - jobb és bal oldalon egyaránt - 10 km-en keresztül várfalak húzódnak. Láthatóan célunk közelébe érteztünk. Tímeával közben azon tanakodtunk, hogy időutazásra vagy inkább nagyköltségvetésű filmforgatásra érteztünk-e?

Amber. Sokáig Rajasthan központja és királyi székhelyként fényeskedett. A központi várban hagyományosan elefántközlekedés van, de dacolva a történelemmel és a "4 emberes árral", bátran vállaltuk az izzasztó, díjtalan gyaloglást! Ezt Tímea persze teljesen másképp fogalmazná meg. Tulajdonképpen erősen a szívére vette, hogy nem az ormányoson cammogtunk fel az erődbe. Úgy érezte, hogy ezzel élete nagy lehetőségét hagyta ki. Annyira felbőszítette magát, hogy azon gondolkodott, amire nem is számítottam:

- Ezek után inkább én hazarepülök!

- Hiába látnak minket burzsuj amcsiknak vagy pénzes, kedves francia nászutas párnak, azért mégiscsak a dolgok elején járunk. Ezért nem szórhatjuk vaktában a tallérjainkat! – próbáltam szőrös szívemmel meggyőzni.

Persze az igazság úgy történt, hogy 2 emberrel megtárgyaltuk, hogy velük együtt fogjuk meghódítani a fenséges helyet. Várakoztunk rájuk, de a fránya alakok eltűntek. Azonban végre alkalmunk nyílt, hogy kicsit nyugodtabb körülmények között nézelődjünk az utcán. Ne úgy, mintha támadásba lendült hangyabolyba estünk volna. Annak ellenére, hogy rengeteg képet fényképeztem le a “kis” agyam és az ideghártyám segítségével, csak most húztam először elő fotómasinámat táskám mélyéről. Pedig “csak” 14 évet vártam arra, hogy megörökítsem az itt lakókat. Eddig csak kapkodtam a fejem, szaladt szemem fűhöz-fához, mit és hogyan kapjak le. Féltem is picit, hátha kikapják kezemből a gépet. Olvastam, hogy Varanasiban akár meg is verhetnek a fényképezésért, mert úgy gondolják, hogy ellopod a halottak lelkét. Ezek mellett pofám sem volt, hogy nyomortelep, szegényeket, koldusokat vagy az irdatlan tömegű riksás embereket fotózzam, akik egymást letaposva hajtanak a betevőért reggeltől estig. Nagy levegőt kellett vennem és nyelnem. Nem kulturanropológiai helyzetjelentést jöttem megörökíteni, csak az egyszerű hétköznapokat!

Aztán az első diakockákon Amber segítségével prezentált, tipikus indiai utcaképet örökítettem meg: 3*4 méteres kis pavilonok egymáshoz ragasztva. Az egyikben üdítőket, a másikban valami olajban kisütött puffadt kenyérféléket - később kiderül, hogy főleg puri és csipős, zöldséges számósza - árultak, majd cipőjavító következett, mellette ismét olajsütős bodega állt. Jellemző a felirat: Nahharu Restaurant. A felfestések között hindiül is nyomatékositják az étteremre utaló jelzést, nehogy az egyszemélyes sütőgetőre valaki is azt higgye, hogy ez csak egy lakás konyhája / bátran térjen be hozzánk bárki, mert ebből élünk !/ Egyenlőre még nem ugrottunk neki ezeknek az ínycsiklandozó illatú, frissen sültnek. Először még szemünknek kellett lenyelnie a velejéig kormos serpenyőket, a tűzhely körüli rendetlenséget, a mézítlábas, szakadt ruhás sütőgető gyerekek “steril” kezeit.

Pár méterrel odébb újabb tipikus utcakép fogadott: disznó csapat a sárban. Ugyanúgy szeretnek a lucskos földön dőzsölni, mint nálunk. Csak apróbbak – ez fekete színű, nepáli fajta. Utcai szeméttel táplálkoznak és a kis kondákban úgy mozognak a milliós városok mocskában, mintha valamelyik alföldi tanyán turkálnának.

És az első celluloidkockákra kerültek az itteni elefántok is. Kobakukat fekete hennával mázolták be. Úgy áll rajtuk ez a mázolmány, mint a 30-as években kötött charston sapkák orrig behúzva. Ormányuk tövéénél margarétás virágminta, fülükön is hasonló fehér cirádák. Legyezőik széleiről lekopott már a szürkésfekete hámréteg, így hússzínűen cakkosak. Olyannal is találkoztunk, aminek az egész fülét kifestette taxisofőre. Mindegyikre külön rendszám van pingálva, amiből kikövetkeztettük, hogy legalább hatvanegy Jár-Mú mozog a környéken. Engedelmesen viselik a portrézást. Van természetesen elefánt-remiz, elefánt-diszpécser és elefánt-fáradtolajkezelő. Neki aztán igen fáradságos a munkája, mert az erős seprűjével naphosszat kell dolgoznia, hogy a méteres rakás-kupacokat eltüntesse.

Végül is egyszerű séta keretében vettük be az amberi erődöt. A képeslapáros lánykakat Timi golyóstollal ajándékozta meg.

Külső fal, középső, belső, legbelső és ráadásként egy labirintust találtunk. Láthattuk a háremhölgyek lakosztályait is, amelyek előtt magas kőkerítés húzódik. Ezt azért építették, hogy ne tudják meg a többiek, hogy az éjszakára kit választott a maharadzsa...

A legpompásabb részként a tükörterem maradt meg, ahol az intarziás berakásokban percekig

nézegettük magunkat. A szárik tarkasága, lejtése elbűvölő kompozícióba állítja India különböző tájairól idelátogató hölgykoszorút. Zsuzsanna és a vénék vagy Velazquez valamelyik ókori témájú festménye jutott eszembe róluk! Timire szállt a megörökítés összes felelőssége. Az én gépemet örök kobozták el, mert nem vettem fotójegyet.

Zölde színű örvös papagájok rikácsoltak varjak helyett a várfalon. Nézeteltérés támadt közöttük egy repedésbe épített fészek körül. A macskákat itt feketefejú, hosszú farkú hulmánok helyettesítik. Nem tudom miért, de ezeknek a majmoknak csak mi örültünk, az indiaiakat teljesen lekötötte a vár.

Tímeát sikerült lebeszelnem még egy 10 km-es elefántolásról, amit magának szánt volna kárpótlásul. A forrásra és a fenekünkre hivatkoztam. Visszafele viszont megálltunk a tavi kastélyoknál gyönyörködni. Innen úgy jutottunk tovább, hogy Timi a legelső busz elé vetette magát, mint Zrínyi Miklós. A sofőr durván lefékezett, mi meg mosolyogva felszálltunk. Nem szidták anyánkat. Legalább is nem értettük!

Miután visszaérkeztünk Jaipur belvárosába, bevetettük magunkat a legszimpatikusabb ruhaboltba.

- Legyen végre igazi, indiai, időjárásnak megfelelő holmink!

Az eredetileg kikiáltott ár feléért hoztuk el a cuccokat. A nagy sürgés-forgás és sűrű hajlongások után rájöttünk, hogy még bőven alkudhattunk volna. De sebjaj! Tímea vörös, én kék, két részes pizsamát vettem. Ha ebben a szép, petrolkék kosztümben bárhol megjelenék otthon, akkor mindenképpen arra gyanakodnának, hogy alvajáró vagyok, vagy most szöktem ki valamelyik gyógyintézetből. Pár nap múlva, ahogy jobban kinyílt a csipánk, kiderült, hogy ilyen "bahias" cuccokat Indiában nem hord senki! Ráadásul Timié túl átlátszóra sikerült. Az indiai férfiak somolygós arca ezt rögtön elárulta. Az én félselyem blue dresszemben meg úgy izzadtam, mint a nyúl. Szóval jól bevásároltunk!(!)

Visszarikszáztunk a reggeli pénzváltó-telefonos központunkba. 2 nap városi tanulságait levontuk. Úgy döntöttünk, hogy több természetre van szükségünk és azt a megnyugvást Nepálban fogjuk megtalálni. Radikálisan megváltoztattuk útvonalunkat. Ki fogjuk hagyni Dél-Rajasthant, meg a madárrezervátumot. Helyettük Varanasiból északnak, Katmanduba fogunk utazni és onnan helyi járaton visszarepülünk Delhibe. Szerencsére tudtunk jegyet venni! Mindketten örültünk ennek a fordulatnak, mert nem is gondoltuk volna, hogy Nepálba is eljutunk, ahova nem is terveztük!

Sötétbarna hajon a mahagónis, vörös haj kissé bizarr látvány, de esti riksásunk így nézett ki. Mivel igen jól beszélt angolul, kiderült, hogy nem hennával festettek az ő hozzá hasonló fejek, hanem valódi természetes vörösek. Ő tekert, mi szívtuk a paradús sűrű szmogot. Kendő az orrunkon - közben végig beszélgettünk. Kiderült, hogy írni semmilyen nyelven nem tud, de elmondja, hol van Magyarország és rögtön eljátszott a hungry - Hungary klasszikussal. Idegenvezetést tartott városáról.

Fura, de ismét este kerültél elő, amikor már megszűnt a nyüzsgés a fejemben, és a szemem előtt is. Már a vacsoránál szerettem volna veled koccintani, mintha most tudtuk volna folytatni esti beszélgetéseinket. "Rabszolgáink" ismét bőségesen mérték a csípős sajtot, borsót, babot. Aztán a trópusi klímájú, fülledt szoba csapott fejbe. De jó lenne most veled az ágyba ugrani! Helyetted a propeller és a traktor döntött le megint.

augusztus 21.

Érkezés Jodhpurba

Drága Anna!

Lassan kezdem felfogni, hogy tényleg itt vagyok! Hát nem könnyű. Belátni sem és befogadni sem. Kíváncsi vagyok, hogy mennyire tudok hozzászokni ennyi idő alatt egyáltalán az itteni turistáskodáshoz. Azt még nem szoktam meg, hogy nem Te vagy velem!

Még egy utolsó kísérletet tettünk a “könnyen beszerezhető” víztisztító megvásárlására. Szállásunk gazdája térképet rajzolt, ennek segítségével indultunk el. Kis idő után azt vettük észre, hogy egyre jobban távolodunk kitűzött célunktól. Visszafordultunk. Utána egyedül vágtam neki. Európában nem szoktam eltévedni / ott érdekes, vannak utcatáblák /, de itt a második kereszteződésnél ismét nem láttam, hol vagyok. Bicajos srác igazított útba. Gyors invitálását kihasználva a következő pillanatban már a csomagtartóján zötykölődtem. Azt mondta, megmutatja a tuti helyet. Megérkeztünk a közeli betegápoló épülethez. Elővettem a dobozom. Ők pedig közölték, hogy nem foglalkoznak gyógyszerárúsítással, de ha elmegyek jobbra, balra, balra, jobbra, akkor onnan 500 m-re lesz olyan hely, ahol kapok ilyen szert. Mindent úgy csináltam, ahogy az idős nővér elmondta. Ennek következtében forgalmas sugárúton találtam magam. Teljesen tanácstalanul bámultam. Ott motoros riksás szegődött mellém.

- Elviszlek, ahová csak akarod! - szólított meg.

- Jó, de nem egyszerű a feladat! – és elmeséltem, hogy mit keresek.

- Megoldjuk! Ismerem a környéket! - és némi alku követően elkezdtek keresni a gyógyszerárúsítást. Megállt vagy három kereszteződésben is. A Medicini Shopknál kupaktanácsot hívott össze. Konzultációkat tartott a legkiválóbb orvosokkal és sofőrökkel, hogy mutassák meg nekünk helyes irányt - miközben állandóan mutogatta a lejárt gyógyszeres dobozomat. Már vártam a disszertációja betérjesztését és megvédést a “Hogyan keressünk gógyis fehérembernek olyan tablettát, ami nem létezik” címmel. E ehelyett 180⁰-os fordulatot követően még percekig motorozunk, mire egy kórháznál parkoltunk le. Itt is lefutottuk a szokásos köröket, de az égvilágon senki sem ismerte az én, “nagyon könnyen beszerezhető”, mindentudó pirulámat. Aztán jött egy idősebb úr, hogy segítsen:

- Kb. 10 km-re van a “legnagyobb” kórház, ahol külföldieket is ellátnak. Annak aztán van olyan patikája....., aminek választéka világcsoda! Ott biztosan kapható ez! – derült ki szavaiból.

- Na, hiszi a piszi! - gondoltam ennél vulgárisabb formában és visszarobogtunk szállásunkra.

- Majd isszuk a már bevált palackos vizet!

Házunk gazdájánál tudtunk venni Jodhpurba szóló buszjegyet. A motoros riksásunkkal megbeszéltük, hogy vigyen minket arra a buszpályaudvarra, ahonnan Jodhpurba juthatunk. A korábban megvásárolt bilétával még megálltunk az úgynevezett buszösszekötő pontnál. Ott kapta meg az ukászt sofőrünk, hogy hova is szállítson minket.

Rövid idő múlva szűk utcácskában parkoltunk le. Még egy nyamvadt buszkereket sem látunk ott, nemhogy express buszokat. Balról-jobbról viszont méteres szemétkupacok vettek minket körül. A koszos, nyamvadt bódében emberek ücsörögtek. Azt hittük, hogy valami forgalmi akadály van, de kiderült, hogy megérkeztünk! Innen fog startolni járatunk. Arcunkon a megdöbbenés, a viszolygás és a hitetlenkedés hármasságát olvadt össze. Még kétszer rákérdeztünk emberünknel. Aztán sajnos elfogyott az összes reménységünk. A várakozóban bemutattuk bilétánkat, cserébe jegyeket adtak. Megnyugtattak, hogy kb. 11 felé fogunk indulni. Amiből 3/4

13 lett! Csak semmi kapkodás! - a jelszó! Mindenestre kaptunk elég időt, hogy alaposan tanulmányozhassuk a szemétrakások fejlődéstörténetét:

Az X. emeleti lakó kis lapáttal, bádoggödörrel vagy hasonlóval megjelenik és kiszórja annak tartalmát az utca valamelyik tetszőleges helyére. Elsőként a szent tehenek molyolják át – a tekintélyelv alapján-, majd nekilátnak a disznók, kutyák, majmok is a szelektálásnak. A kupacból így természetesen szinte minden hasznosul! Ami marad, azt a “szeméért felelős” érinthetetlenek pusztá kezükkel ügyesen összeteregetik lapátjukra és a higiéniára vigyázva - kendő orrukon - teherautóra szórják.

Lassan teltek a percek ilyen körülmények között. Zabot hegyeztünk a kalyibában. Egyszer csak öreg, turbános férfi kis szalmakosárral jelent meg előttünk. Mosolyogva emelte fel fedelét, hogy megmutassa tartalmát. Pápaszemes kígyó vágódott ki belőle hirtelen. Pont Tímea felé kapott. Tímea hatalmasat sikított. Mindenki odakapta a fejét. A nagy meglepetésben én elkezdtem röhögni! Annyira váratlanul ért minket ez a szokványos, mutatványos produkció, hogy még baksist sem adtunk.

Buszunk tetejére már felrakták a nagyobb batyukat, felhúzták a kecskéket, meg legalább 10 db 60 cm-es átmérőjű, 6 m hosszú műanyagcsövet, de még mindig jöttek utasok. Középre 15 műanyag pótshéket osztottak ki bejáratot mozdulatokkal. A sofőrfülkéből kiküldtek 6 embert, mert kiderült, hogy nincsen jegyük, ezért újabbak szállhattak fel a még várakozókból. Lassan teljesen megteltünk, nem lehetett több helyet találni, ami megadta az indulási időpontunkat! Irány Jodhpur!

A 250 km-et 8 óra alatt tettük meg.

Indiában a buszozás még mókásabb dolog, mint a vonatozás. Ahogy már írtam, mindig teltház van, még a sofőr melletti fülkében is ülnek kb. 10-en. Az összes pótülöhely betöltését követően a fennmaradó utasok elfoglalják az összes, lehetséges állóhelyet és pótállóhelyet, valamint a pót-pót álló-ülöhelyeket, aztán következnek a tető ülő- és állóhelyei, valamint ennek a teraszos területnek a póthelyei. A reggeli 7-es busz dupla szinten, ha ez mond valakinek valamit! A nagy tumultus ellenére nincsenek durva szóváltások, mindenki figyelembe veszi, hogy a másik is hasonló körülmények között próbál evickélni.

A megállókat nem jelzi egy árva fabatka sem. Mi úgy azonosítjuk be őket, hogy ha jelentéktelen útkeresztződésben néhány indiai motyókkal megütözdelve, statikus helyzetben erősen szuggerálja buszunk közeledtét, akkor ott megálló van. Járművünk lelassul és akinek aktuálisan jó a hely, az lepattan és akinek pedig a mi járművünk megfelel, az meg felugrik a mozgó buszra. Időtakarékosság? Vagy nem tesz jót az öreg Tatának, ha sokszor leállítják és beindítják? Vagy kényelmesség? Nem derült ki, csak lestük, ahogy a puttonyokkal ötvenéves nők, férfiak szökdelnek a szűk bejáraton.

Ha nem a belvárosban szlalomozunk, hanem nyílt országúton, akkor az összes sofőr egyszerűen megkergül. Tövig nyomják gázpedáljukat, hogy aztán csutkáig fékezzenek. Vagyis száguldunk kb. 100-zal. Utolérünk valakit. Erős fékezés. Hirtelen előzés. E közben 100-zal jön a másik busz vagy teherautó szembe és az utolsó pillanatban sofőrünk elrántja a kormányt. És így tesz a szemből jövő kolléga is. Ennek következtében mindig marad legalább 0,01-0,02 mp holtidő, amivel el lehet kerülni az ütközést. Bár ez nem mindenkinek sikerül. A buszokon jóval többen hálnak meg, mint a vonatokon, ezért egyes turisták egyáltalán nem szállnak fel a négykerekűekre. Mi szerencsések vagyunk eddig, pedig már 3 buszt láttunk oldalán feküdni / nem önszántából /. Rájöttünk, hogy úgy utazhatunk a legnyugodtabban, hogy csak oldalra lesünk ki az üvegeken és fikarcnyit sem nézünk előre!

A belső tér. Annak ellenére, hogy durván zsúfoltan ülünk-állunk, akárhogyan is szimatolunk, nem érezzük a bűdös izzadságszagot. Csak azt látjuk, hogy mindenki tisztára mosott ruhában van, akármennyire putris helyen szálljon is fel. A sofőrök sokszor fiatal srácok, akik azzal a bátorsággal vagy felelőtlenességgel tekergetik a kormányt, mintha 2 hete szereztek volna jogsijukat. Mindig van segítőjük, aki szigorúan ellenőrzi a jegyeket, ha kell beszedi a pénzt, ha kell, kikergeti az oda nem illőket. A sofőrülke felett istenalakok képei láthatóak kis üvegtábla alatt. Itt Rajasthanban leggyakrabban Ganésával találkoztunk, az elefántfejű családi istenséggel. A sofőr indulása előtt füstölőkkel és imával köszönti isteneit és kéri őket, hogy segítsék útját. Hát ránk is fér! Ha felbög a motor, az a rádió-magnó bekapcsolását is feltételezi, ahonnan egyfolytában dübörögnek az indiai slágerek. Jelen esetben ez 8 órai megszakítás nélküli zenét jelentett. Jellemzője, hogy irtó magas hangú énekes, rettentően dallamosan kornyikál. 3 másodpercenként hajlítgat és alatta szintetizátorok - némileg keveredve indiai hangszerekkel - húzzák a belevalót. Tartalmilag olyanok, mint a tipikus indiai filmek - ill. ezek a legsikeresebb filmek betétdalai. Elsősorban a szerelemről és a szerelmet korlátozó tényezőkről szólnak, úgy mint a különböző kasztokba tartozó férfi és nő vagy szegény és gazdag közötti fellángoló érzelmekről és akadályokról! Számunkra az egyik szám pont olyan, mint a másik. Mindez teljes hangerőn, hadd szóljon!

Úgyis mondhatnám: Igen sajátos!

A táj csodálatosan nézett ki. Az Aravalli-hegységen keltünk át. A sokszor csupasz kőzetet oldalirányú repedések tagolták. Kutyatej és kaprifélék, tamariszkusz. és eukaliptusz fák szavannaszerűen borították be a vidéket, vagyis nem alkottak egybefüggő erdőséget. Először erdős, majd a füves szavanna következett. Úgy éreztem magam, mintha Afrikában járnék. Gúvasztom szembogaram, hátha előkerül 1-1 zsiráf, zebra; vagy legalább egy darab oroszlán, amint leteríti a fiatal gnut.

Ahogy átszeltük a hegyeket, láthatóan ritkábban láttunk már fákat. Tudom azt is, hogy csak a nedves évszak miatt ennyire sok a zöld szín. Időszakos tavak, csatornák mellett haladtunk el. Ahogyan csökkent a nappali forróság, úgy jelentek meg a szúnyogok. Észben tartottam, hogy már hetek óta folyamatosan szedem a Lariamot. Napokig olvastam a maláriáról, a kezelhetőségéről és a halál előtti váltólázzról. Fejemben ezek a mondatok kavartak. A betegségeket persze el akartam kerülni.

- El kell őket hajtani mindenáron! –szisszentem fel.

Tudtam, hogy a citromszagú szúnyogriasztó a busz belsejében van, ami tovább növelte pánikolásom. Heves csapkodásba, öldöklésbe kezdtem, mikor meghallottam zümmögését a kis jószágoknak.

Városokba érve nem csak buszunk bolydult meg, hanem nyüzsgés támadt kívül is. Rikkancs fiúk kínálják portékájukat a zöldséges kordélyokról:

- Pirított mogyorót vegyenek!

- Banánt, almát tessék!

Az ablakon szinte orrunkba nyomták a sült kukoricát vagy az olajbansült süteményeket. Nem álltunk meg, csak úgy mozgásban intéztük az üzletet. Vettem számoszát, de bedobtak mellé még egyet az ablakon grátiszként!

- Bármerre mozgunk, a kaja az utcán hever!

De azt is mondhatnám, hogy minden az utcákon zajlik. Arról olvastam, hogy sokan itt születnek vagy itt halnak meg, de csak most ismerem meg, mit jelent ez a valóságban. Újra filmélményem

van. Teljesen olyan, mintha moziban ülnék. Hátradőlök a székekben. Vizeskulacs a kezemben és az üveges vásznon megjelennek a pergő képek:

Látom, ahogy az útszéli, kocsmaszerű betérőkben / alkohollal nem találkoztunk / nyílt tűzön gyúrnak és sütik a csapátikat, ahogyan mérik hozzá a csípős, zöldséges fogásokat. Látom, ahogy a hevenyészett – csupán 1 tükörből és 1 székből álló - fodrászműhelyben este 9-kor is hajat nyírnak. Látom, hogy minden sarkon ott van egy bicikli- vagy motorműhely és rengeteg szerelőcsarnokot látok, ahol javítják azt a temérdek sok TATA tehergépkocsit vagy buszt. Fial srácokat látok, akik nyakig olajosan másznak ki a járművek alól vagy éppen kis üllőn, izzó parázs mellett valami fontos alkatrészt kovácsolnak. Varrógépek csattognak, szabók méretet vesznek, mosóasszonyok szorgoskodnak a kutaknál, cipészek szegelik az elvásott bőröket. Zarándokok színes zászlókkal menetelnek. Piac egymás hegyén-hátán, piac az összes utca.

Az Aravalli-hegység közelében márványkitermelés folyik. Fehérleppellel takartak az utak - ill. minden poros a környéken. Tízkilométereken keresztül színes márványtömbök sorakoznak garmadával, gigászi méretekben a kerítéseknek támasztva, felpolcolva. Oszlopok rendre rakva, mint farakások várakoznak leendő gazdáikra.

Száguldásunk alatt egyszer tértünk csak be indiai talponálló "csárdába". Itt a megfáradt utazó mindenféle ehető-iható finomsághoz hozzájuthat. Mi is pihiztünk. Buszunk mellett falusiakat szállító TATA állt meg, csupa hímneművel. Rövid idő múlva egyre többen vettek minket körül és vigyorogva bámultak ránk. Úgyis mondhatnám, hogy Tímeára. A következő percben már a vállamat veregették többen és hüvelyk- és mutatóujjukkal téglalapot formálva sűrűn bólogattak felém:

- Oké? Rendben van? Jó?

Nem értettük. Néhányszor ezt eljátszák és már arra gondolok, hogy kedves útitársnőmet tán meg akarják venni vagy valami erotikus tartalmú játékhoz kérik beleegyezésemet? A talány akkor kezdett oldódni, mikor előkerült a fényképezőgépük és azzal vigyorogtak, bólogattak irányomba:

- Oké? Rendben van? Jó? Oké, főnök?

- OK! Persze, hogy megengedem! - bólintottam megkönnyebbülve. A kérő leült Timi mellé, aztán engem is odahívott. Majd közénk kéredzkedett egy, kettő, három, sok kolléga és aztán már kattant a gép a busznyi férfi díszes társaságában. Illendően megköszönték, hogy közreműködtünk e jeles eseményben és arcukról olvashattuk, hogy aznap nem hiába keltek fel. Gyönyörű fehérasszony társaságában tölthettek el néhány percet. Láthatták fehér kacsóját, arcát, fehér mosolyát, majdnem szökésbe hajló hajkoronáját és hallották zengő hangját.

Úgy néztek ránk, mint akik nem láttak még fehér embert.

- És igen! Tényleg mi voltunk nekik az elsők!

Jodhpurhoz közeledve már sötétségben haladtunk a településeken, de a hangyaboly járatai mit sem veszítettek élénkségükből.

Megdöbbenésünkre Országház-nagyságú, hasonló formájú, kupolás palota emelkedett ki narancsos megvilágításban a pusztaságból. Umaid Bhawan - közölte útikönyvünk. A homokkő építmény a város jelenlegi maharadszájának székhelye. "Csak" harmada rezidencia, a másik részében múzeum és mesebeli luxus hotel fogadja a világ leggazdagabb embereit, hogy átéljék a kelet királyi fényűzését.

Az előző levelemben leírtakhoz hasonló menetrend szerint jutottunk ismét szállóhoz: a Lonely Planetből kinéztünk az új címet, a buszállomáson Tímea telefonált és onnan már vendéglátóink

dzsipjével jutottunk a helyszínre.

Éjjel 11 felé járhatott az idő. Hatalmas nyüzsgés fogadott minket a városban. Több tízezer ember ünnepelt. Áldozatokkal, étellel, itallal, vurslis hangulattal. Sok helyen fáklyák égtek, színes lampionok vibráltak, kardkovácsok üllője szikrázott, tűzfűjók lángnyelvei csapódtak a tömeg irányába, kígyóbüvölők és más varázslatokat ismerő mutatványosok vonzották a tengernyi tekintet. Dobok és hegedűk idézték a régi korokat. Emberek ezrei együtt énekeltek és táncoltak. A tér oldalain 40 éves, kimustrált hangszórókból áradtak a tradicionális hindu dallamok. Az aranyba öltöztetett isteneik lábához virágfüzéreket szórtak tucátjával. A süteményektől roskadozó pultokat kilométeres hosszban állítottak fel. Mélyvörös drapériák tekergöztek pavilonok falán vagy kéjesen omlottak le az elemükben lévő asszonyok testén. Fülledt középkori kavalkád.

Filmforgatás vagy tényleg igaz?

Dzsippünk tovább szállított. Városnézés sötétben, szűk sikátorokban: ez a főtér, ez itt a Clock Tower az óratornyot körülvevő piaccal, és ez a kietlennek tűnő épület a ma esti alvóhelyünk.

Egy vár és egy kastély keresztezéséből születhetett épületünk: robosztus, festetlen falak; diszkrét fények a csigalépcső körül; csipkés kögerendák a vasalt ajtók felett és ördöglakat hatalmas vaskulccsal.

A hideg zuhannyal legalább 2 évet fiatalodtunk, éhségünket pedig sikerült maximálisra járatni. További csigalépcsők vezettek fel az étkezőbe, vagyis a bazi nagy teraszra, ami inkább hasonlított vártoronyhoz, vagyis egy panorámához, illetve egy gyönyörű festményhez.

- Ez nem lehet igaz! – kiáltottunk fel.

Hatalmas vár lebegett az éjben előttünk. Impozáns sziluettjén látszik, hogy mindene megmaradt épségben. Lőrések, tornyok, bástyák, paloták. Olyan, mintha megérintheznénk, mintha a csigalépcső repülőszőnyegre vezetett volna fel minket és most ott lebegnénk a maharadzsa vára előtt, hogy minden titkát kiléssük. Mintha az előbb látott forgatag csak enyhe jelzés lett volna, hogy igazából nemcsak 250 km-t tettünk meg, hanem 250 évet száguldottunk vissza az időben is. És dzsipünk valójában jól megtermett királyi elefánt volt, a hangszórók helyett műezzinek dallamát szórta a szél, a busz, amivel érkeztünk az pedig 60 fős tevekaraván csörtetése volt igazából!

Felülről látjuk a környező lapos tetős házakat, távolabb kivilágított, hófehér kastélyok vibrálását a dombtetőkön. Mintha a "Nagy" vár után mi foglalnánk el a legkedvezőbb helyet közel és távol. Csengők, kolompok, harangok kondulnak a lenti utcák forgatagából, morajlik a tömeg. A forró éjszaka mélyéből fűszeres tömjén és mirha édes illata áramlik igézően felénk.

- Ünnepe van? Csapjunk lakomát!

Rizshegyeket rendelünk, csapatitalakat, csípős zöltségeket üstökkel, gombócokat talicskákkal, édes nedűket hordókkal. A szolgák tucatszámra járulnak elénk, a bolond az összes ezüst tálat megdézsmálja és táncba kezdenek a ledér hölgyek. Lebegünk, pedig sehol semmi szer.

Most már kicsit lenyugodva zárom soraimat. Eddig ez lett a legnehezebb estém. Mikor visszaérkeztünk a szobánkba, az teljesen más hangulatot árasztott, mint mikor kiléptünk onnan. Az ágy átalakult baldachinos főúri fekhellyé. A felgyulladó bordó és narancssárga lámpák erotikusra festették az összes árnyékot. Ahogy a forróság testünkéből izzadságcseppeket szült, úgy ébredt fel a vágyam a látványtól. Végsőikig vetkeztünk le, hogy csillapodjon a mindenhol érzett hőségünk. Az éjszakai dresszünk csak éppen takart és húzódtam volna a matracon közelébb. Miért is kellett nekem ismeretlen lánnyal elindulni? Miért is bomlottunk fel veled? Miért is hozom magam ilyen elképesztő helyzetbe? Hogy Téged érintenének és más lány testének hullámait látom ágyamon? Ő tudja, hogy mennyire szerettelek.

Forgolódtam. Vivódtam. Vonzott a nő és közben a Te izzadt testedet láttam magam előtt! Féltem őt megérinteni, mert nem Te mosolyognál vissza rám. És féltem őt simogatni, mert tán megharagszik és odavész utunk.

augusztus 22.

Jodhpur körüli falvak

Drága Anna!

Miután befejeztem tegnapi levelemet, még sokáig hánykolódtam vágyaimban. Most legszívesebben egyedül folytatnám! Vagy veled. Jó lenne beszélnem ezekről Tímeával is. Nappal sodornak az események. Éjszaka viszont minden megváltozik. Annyira együtt vagyunk. Rád gondolkodok, de Tímea van mellettem. Ne gondolkozzak?

Úgy érzem, hogy most csöppentünk bele igazán a “turista-utazó-életmódba”. Reggelizésünk alatt megismerkedtünk 2 izraeli lánnyal, akikkel megbeszéltük, hogy együtt indulunk majd szafarira. Elmesélték, hogy merre jártak, mit érdemes megnézni és mit terveznek még. Mi az, amit nem szabad kihagyni és hol vannak jó szállások. Mi is kiterítjük milyen tapasztalatokat szereztünk. Az elkövetkező napokban a mostanihoz hasonló szállásokon, valószínűleg ilyen jó fejekkel fogunk találkozni. Meglepő, de már ezen az első eszmecszerén is nagyon jól esett feleleveníteni, mi történt velünk ebben a pár napban. Számomra külön örömet jelentett, hogy több éves tanulás után először éreztem, hogy érdemes angolt tanulnom. Kezdtém az Englishre ráhangolódni: figyelmes hallgatással és ütős, rövid válaszadásokkal próbáltam tudtukra adni a többieknek, hogy mennyire képben vagyok az elhangzottakban. Annak ellenére, hogy nem brillíroztam semmiféle present perfecttel! Kiderült, hogy ahogy Franciaországban “divatos” elindulni Indiába, úgy az izraeli leszerelő katonáknak is ez a legnépszerűbb úti célja. Ha igazán “lebegni” szeretnének!

Soha sem terveztem dzsippes túrázást még az életemben, de az útikönyv is ajánlotta. Szállásadónk is igen kedvesen invitált, így az ő vezetésével mégis nekivágtunk.

Juszuf betöltötte már a 30-at. A nyelveket sokkal jobban gyúrte, mint az autóvezetést: elmentünk tankolni, de a legnagyobb természetességgel hajtott neki a benzinkút oszlopának! A 10 szorgoskodó, egyenruhás kutas majd eldobta ósdi tölcseireit, kannáit megrökönyödésükben.

Az angol mellett beszél rajasthaniul, hindiül és népének nyelvén /mali?/, de megérti a franciát és a spanyolt is. Ha még többen utaznának közülünk arrafelé, akkor néhány év múlva már biztosan magyarul kalauzolná az újonnan érkezőket!

Szélvészfélegként száguldottunk dzsippünkkel. A ponyva és a merevítő cső csapkodta fejünket, több kilométeres porviharfelhőt húztunk magunk után. Ha nem tudnám, hogy hova terveztem az utazásom, akkor persze simán azt képzelném, hogy Tanzániában, a Serengeti Nemzeti Parkban furikázok. Éppen a nedves évszakba hajtottunk bele, mikor minden állat és növény kivirul a sok esőtől és puskámmal vagy fotópuskámmal várnám a jóízűen legelésző zebrák közeledtét.

Juszuf egyszer csak fékezett. Nagy hevesen mutogatott előre:

- Nézzétek, nézzétek! Előttünk indiai gazellák legelésznek!

- Hol is vannak? - fakadt ki belőlem, mert semmit nem láttam. Szememet élesre állítottam és akkor tényleg lehetett látni pár, törpe termetű állatot a fák között.

Pár száz méterrel később ismét megálltunk. Tüskés cserjék, tamariszkusz bokrok és akáciák zöldes elegyében még többen legelésztek közülük. Az antilopok különben védettek, állítólag nem bántják őket.

A fotófelszerelésem 3 objektíve közül a legfontosabb / 50 mm-es alap / Jaipurban bedöglött, így most beraktam a nagylátószögűmet! Kész örület! Jutott eszembe! Szafarira! Ééérted!!?? Ahol minden vad távolból figyel rád! Hát látszik a sok tapasztalatom...! Meg a számtalan sport- és vadászfilmélményem, ahol 500-as, 2000-es, több kilós teléket visznek magukkal a lesipuskások!

Ezek a fürge jószágok legalább közel engedtek magukhoz!

Barangoltunk, majd Juszuf hirtelen felkiáltott:

- Nézzétek a Blue Bullt! Ott van a világ legnagyobb antilopja!

És a távolban lévő, óriás termetű nilgua antilopok csoportját sikerült (nagylátószögű) lencsevégemre kapnom. A világranglistán, ha nem is az aranyérmes, de mindenképpen dobogós helyezésű állatról van szó! Elképzelttem, hogy előhívott fotóimon hogy fognak szegények kinézni: focipályán egerek szaladgálnak!

Találkoztunk még legeltető tevepásztorral, néhány szép madárral és az errefelé hétköznapi pávák rikácsolásával, aztán folytattuk utunkat.

A környéken élők Visnu népének hívják magukat.

- Rám, Rám, Szala! - köszöntöttek imára hajtott tenyerekkel és mi is így tettünk.

Az első háznál kifestett szemű, víg kedélyű nagymama fogadott. Szereti, ha turisták látogatják. 2 éves unokája arcát is hennával díszítette. Nem derült ki pontosan, hogy ez miért jó, de triplájára nőtt a kisfiú szeme!

Persze szegényes udvar várt ránk. Lócaszerúségen mosolygós nagypapa újságot olvasott.

- Rám, Rám, Szala! Legyen veled öröm és békesség - szólta mindenki köszöntése.

Az idős asszony megmutatta, hogyan őrlik a kölest marokkóval. Több mint 2 ezer éve nem változott ezen a környéken a technika. Akár Mezopotámiában is lehetnék! Az anyóka csapatit varázsolt elő a majdnem búbos kemencéből szemléltetésképpen. Olyan gyakorlottan húzta ki az indiai kenyeret sütési helyéről, mintha már szerepelt volna a tv-s "Főzzünk így" műsorában, ahol 30 mp alatt az orrod előtt elkészítik az osztrigával töltött Kijevi csirkemellet besamelmártással. A néni közben sűrűn magyarázott.

Aztán következett férje produkciója. Cipőnket levetettük és letelepedtünk mellé. Két kis edényt és egy mérleghez hasonlítható, nem tudom mit készített ki a földre. A mérlegszerűségéből szövétlőcsérek lógtak le. Fekete, diónyi méretű gombócot húzott ki tarisznyájából. A mérleg egyik zsákocskájába dobta a gyanús golóbist. Aztán az ezüstnek álcázott edényéből vízjellegű anyagot csorgatott a kis szűrőcskének használható anyagba. Hókuszpókusz, láss csodát! És lám-lám, mire észbe kaptunk volna: a tölcsér alján, elkezdett csöpögni a friss, finom ópiumoldat az ezüstös edénykébe. Lenyűgözve bámultuk percekig a jól megtermett, gyöngyökhöz hasonló cseppek születését. Semmi vízipipa, semmi flanc. Az idős bátyóka tenyere ópiumszűrőcsölő tállá metamorfizálódott. Miután megkóstolta, letesztelte, széles mosollyal nyugtázta:

- Jól minőségű anyagot kaptam, finom lett a szűrlet! – és tenyerén lévő ópiumot minékünk is barátságosan felkínálta.

- Hát abból a kézből én nem iszok! - mondtam, persze magamban és albánul, nehogy valaki is meghallja. Az izraeli csajok rábuktak. Az egyik teljes hevülettel szűrőcsölte a csurgatott eszenciát, a másik inkább kipökte volna. Láttam az arcán. Megtudtuk, hogy errefelé nem isznak alkoholt, ezt pedig egyáltalán nem számítják drognak. Csak frissítőnek - a nagy hőség elviselésére! A lányok ezek után valahogy sokkal "frissebbnek" tűntek!

- Rám, Rám, Szala!

Következő állomásunkon az itteni szövessel ismerkedhettünk meg. Igazából nem nagyon különbözik más népek hagyományos technikájától. A szövőszéket a földbe mélyítik és vetélőfával dobják át a szálát egyik oldalról a másikra. Kipróbáltuk. Juszuf is nagyon élvezte. Kibontottuk az itteni vendéglátó narancssárga turbánját, ami a rajasthani férfiak hagyományos viselete. Kiderült, hogy 6 méteres, színes ruhaanyag van szabályosan fejükre tekerve. A feltékerés nem is annyira egyszerű kunszt. A 60 év körüli bácsika örömmel mutatta be a

műveleteket. Majd a fejembe nyomta az elkészült fejfedőt. Fotózások! Éppen rajtam lengedezett a petrolkék pizsamán alsó-felső része. Fejemen a színes turbán! Vigyorogtam, mint az idióta. Hát, gyönyörű látvány lehettem! Ha találkozunk, majd megmutatom a fotókat! Miután mindenki kiélvezte fotós tehetségét, tovább adtam a turbánt. Közben eszembe jutott, hogy előttem vajon hányan használták ezt a 6 méteres sapkát. És gondoltam a kis bogarakra is!

- Este hajmosás lesz - határoztam el!

Lehet, hogy túlzott az óvatosságom, hiszen utunk során eddig annyira ápolt emberekkel találkoztunk!

Ismét dzsipre szálltunk. Szavannaérzés, néhány vakmerő kanyar, küzdelem a ponyvával és már csak Audrey Hepburn sálja hiányzott. Hamarosan újabb helyre érkezünk meg.

- Rám, Rám, Szala!

A visnu vidéken gyönyörű, kézi szövésű szőnyeget gyártanak, amit mindannyian megcsodáltunk.

A szivárvány pasztell színei keleti dallamra táncot lejtenek, ami egyszerre pezseg és megnyugtat. Legszívesebben az összeset hazavinném, kitapétáznám vele a szobámat, szobádat, a tesóm, a szüleim szobáját, a fürdőt és a wc-t egyaránt. Meghemperegnék rajtuk, hogy rám tapadjon a belőlük sugárzó melegség, vidámság. Ha nem lenne előttünk több ezer km és több hét cipelés, akkor teletömném zsákomat velük.

A kereskedő mókázott. Ha azt mondtuk Hungary, ő azt válaszolta Budapest és hogy forintban is lehet fizetni.

- Kevesen jönnek felöletek és nincs túl sok pénze az ideérkező magyaroknak! - és nevetett. Ismeri az összes európai országot. Látszódtott a házikó építésén, hogy ezt már kimondottan a turistáknak hozták létre. Erre utaltak pl. a napelemek a tetőn.

- Rám, Rám, Szala!

Megtettünk újabb pár kilométert és elérkeztünk a szafari ebéd. A forráság tetőfokra hágott. Árnyas fák, szélfogók, fonott kerítés, agyagfalak. Lócákon, párnákkal, takarókkal kényelembe vágtuk magunkat. A közelünkben kissé bajszos lány guggolva sürgölődött a 15 cm magas tűzhely körül. A lisztet összekeverte vízzel, gyúrt, dagasztott. Kis gombócokból lapos csapátikat hengerelt ki. Majd vaslapokon megsütötte őket - nekünk. Táljainkra menü került: sima és zöldséges csapati, csípős zöldségfőzet, rizs, krumpli, és legvégül joghurt a tüzes gyomor enyhítésére. A folyósakat fém tálkába tették és az összeset egy nagyobb vas tálcára halmoztuk fel. Itt így szokás. Baromi jó esett minden kaja! Eukaliptuszlevél-cigi került elő. Elpunnyadva, a párnákba dőlve beszélgettünk vendéglátóinkkal. És már kezdtük elfelejteni, honnan is jöttünk, belefeledkeztünk az időbe: hogy hát tényleg így élnek erre felé még az emberek, és így éltek 300 évvel ezelőtt is. Mintha hetek óta ezen a vidéken kóborolnánk, minden más megszűnt volna, csak visnu falvak léteznének a Földön, erre valaki megkérdezte:

- És Pepsit vagy Fantát kértek?

Juszuf a volánhoz ült. A lányok felváltva versengtek a mellette lévő helyért. A következő visnu családdal jó versztányi idő múlva találkozhattunk.

- Rám, Rám, Szala!

A fiatal házigazda rutinszerűen fogadott. Fazekas. Az udvar, a kert, a háza, a nyári konyhája, a fészere, a padlása mind-mind telis-tele pakolta műveivel. Használati tárgyakat, díszeket készített. Megtaláltuk az égetőkemencéjét is. Benne 20 literes, gömbölyű víztároló edények garmada várakozott a kiszedésre, mint Holle anyó kenyerei.

Tartott részünkre bemutatót. Sokat nem kellett beszélnie. Leguggolt egy 10 cm-es kis kúp mellé. Rácsúsztotta a kúpra az agyagozó követ. Annak tetejére pedig agyagot helyezett. Fa bottal pörgette meg a súlyos követ. Nem kellett se állvány, se szék. Secc perc alatt kezdte el a munkát. Gyorsan dolgozott. Mi tátott szájjal lestük, hogyan formálódik a kupac agyagból pillanatok alatt az íves fazék. Micsoda egyszerű technika, mennyire működik! Tudom, hogy ez is legalább 2 ezer éves találmány. És itt még használják, ebből élnek. Teljesen lenyűgözött. Ezzel fejeztük be látogatásunkat Visnu népénél.

Jodhpur főtere a piac. Késő délután ide vetettük be magunkat. Tömérek paradicsomot, sokfajta paprikát, gyümölcsöt halmoztak fel terebélyes gúlákba. Már a színeikkel jóllaktunk. Siheder srác szegődött mellénk. Elkezdett csacsogni arról, hogy szívesen megmutat nekünk mindent a városban - és még pénzt sem kér érte - csak szeretné gyakorolni az angol nyelvet. Hiszi a piszi! Trécseltünk. Szokásos formulák kerültek elő: honnan jöttünk, mi a nevünk, házasok vagyunk-e, mit dolgozunk. Szórakoztatott bennünket. Közben odavezetett egy fűszerkereskedőhöz.

- Ez az ember annyira híres, hogy még a LP útikönyv is megemlíti! Őt mindenképpen ismerjétek meg! - invitált felé.

- Tényleg olvastam róla. – bólogatott Tímea helyeslően.

Hatalmas betűkkel ki is tacepaóztatta: “Mohanalal Spieces boltja”, akit még a Lonely Planet is megemlít. A szívélyes fűszeres a biztonság kedvéért azért még egyszer elmondta nekünk ugyanezt. Ennek osztónak kell ám lennie! És az. A portánál már lehetett válogatni a kisebb-nagyobb zacskók között. Beljebb még több polcot helyeztek el, külön kis katalógusokkal.

A bácsika székeket hozott, leültetett és indiai / tejes / teával is megkínált, hogy kellően nyugodt körülmények között öntsük ki lelkünket:

- Pontosan milyen fűszereket szeretnétek haza vinni?

- Milyen az ízlésetek? Milyen ételekről szoktatok álmodozni?

- Mi szívetek titkos vágya?

És mint egy derék posztókereskedő terítette ki elénk a zacskókat, hogy lássunk, mekkora nagy különbségek létezhetnek curry és curry között. Lássuk be, hogy a legjobb helyre jöttünk és ha itt nem találjuk meg, mi szemünknek-szánkunk kedves, akkor sehol másutt a világon. Minden kis rezdülésünket figyelte és nem átalott berohanni a bengáli maszaláért, hogy megmutassa:

- Ezt nézzétek meg! Ez a legfinomabb!

Pedig bármerre néztünk, mindenhol fűszeres porciók sorakoztak a pultokon és a falakra felaggatva. Majd ismét beszaladt, hogy valahonnan a rejtett kincsei közül udeipuri, maharadzsa chilit kotorjon elő, mert látja rajtunk, hogy ez lenne a legjobb nyelvünk ízlélobimbóinak. Eszembe jutott a francia sajtoltok választéka! Itt egyfajta kurkumából van 16 féle és oregánóból 20 féle az ország különböző szegelteiből. Tímea megszédült a fűszerek illatától és a nem-mindennapi kereskedőtől. Bevásárolt. Az üzletelés végén már oda jutottunk, hogy a bácsikának kellett alkudnia lefelé és kisebb fűszer-ajándékokkal elhalmozni útítársnőmet, hogy este nyugodt szívvel aludjon ő is. Búcsúzóul megmutatta fényképekkel díszített emlékkönyvét, amiben ehhez hasonló bejegyzések olvashattunk:

“ 4 év távlatából is az Ön szeretetével átítatott fűszerekkel készítjük el a szilveszteri pulykánkat!”

Gloria Glasgowból 1982. november 12.

“ Még mindig őrizgetek az Önnél vásárolt maszalából, amiről eszembe jut feledhetetlen kedvessége!”

John Sydniből 1990.

A leveleibe is beleolvashattunk. Megkaptuk az email-címét. És biztatott, hogy mi is írhatunk neki

bátran, mert az összes levélre szokott válaszolni!

A sráccal tovább sétáltunk és kértük, hogy mutasson nekünk olyan helyet, ahol szűnyoghálót vehetünk. Rábólintott. De pár sikátor után kedvenc régiségkereskedőjéhez vezetett be.

- Na neeee csináááld!

- SZÚ-NYOG-HÁ-LÓ! - ismételt neki artikulálva.

És lám-lám megértette. Sokat tekeregtünk visszafelé. Megismertünk 4-5 hindu istenséget és azok templomait, amelyek európai halandók részére tabu területek, majd némi kérdezősködés után rábukkantunk a szűnyoghálósra. Több méret közül is választhattunk. Vettem még egy nagyon csúnya hátzsisákot - ami félúton van az iskolatáska és a reklámszatyor között -, de hasznosnak véltem, mert erősebb, mint az én kis hátzsisákom, amit teljesen megviselt a napi felszerelésem cipelése. Szétrepedt az oldala a súlytól: 2-3 liter víz, a 3 kilónyi Praktika objektíveivel, meg a 2 kilónyi útikönyv, másról nem is beszélve. Végre kezd összeállni felszerelésünk! Kezdek megnyugodni!

Az angol társalgást folytatva végül mégiscsak kikötöttünk az előbb már megismert régiségkereskedés felső emeletén, a textilárus boltban.

Hát kincses bányában még nem jártam, de azt hiszem, az érzés valami ilyesmi lenne. A szobában körbe-körbe, kupacokban feltornyozva ágyterítők, párnahuzatok, szárik, sálak, huzatok, szőnyegek. És szinte már palástokat, koronákat, jogarokat, briliánsokat látok, ahogy érkeznek felénk a ruha-tornyok. Öten egyszerre terítik ki lábaink elé a mintákat, hogy csak bírjuk követni ezt a pompázatos színvilágot. Minden egyes darab teljesen más, szebb, vakítóbb. Nem akarom elhinni, hogy ennyi fajta szövet, tapintás, forma, szín egyáltalán létezhet a Földön. Csak azt látom, hogy mind annyira csillog, hogy egyre jobban előnti szememet a ragyogás, nem tudok betelni a sokszínű villogással, ujjaim a szövetek puhaságával. Örülök, hogy ülök, mert megszedülnék. Örülök, mert azt hiszem gazdag vagyok, azt hiszem ez mind, mind az enyém. Király vagyok, szolgálaim felhordták palotám pincéiből a legfinomabb, legbecsesebb kelméimet, drágaköveimet, hogy lássam, megvan mindahány. Csöppet se féljek!

Tudom Anna, hogy neked mennyire sokat jelent a legkisebb szövetdarab is. Láttam magam előtt arcodat, ahogy megérintetted ezeket a selymeket. Szemeid csodálkozását és azokat a jellegzetes mozdulatokat, amivel ismerkedni szoktál az anyagokkal, ahogy beléjük olvadsz. Kár, hogy nem láthattad ezt a színpompát!

A terigetők lassan rájöttek, hogy rajtunk nem sokat fognak kaszálni, ezért inkább megdicsérték karjaimat, hogy mennyire erősek.

- Örülhet neked a feleséged, hogy megtudod őt védeni, ha baj lenne! – paskolják meg tréfásan vállamat.

Tímea mosolygott. Már nem mentegetőzünk. Nem magyarázkodunk. Úgyis mindenki azt hiszi, hogy házasok vagyunk. Nem is tudják elképzelni, hogy jegyesség nélkül együtt járjuk a világot. Lehet, igazuk van? Úgy látjuk, hogy védettebb állapotban vagyunk házasként. Nem kell feszengenünk, nem kell elmesélni miként is vagyunk mi egymással.

Szó szót követett. Majd két díszes párnát helyeztek a szövethegyek medencéjébe.

- Ki állnál velem szkanderezni? Ki az erősebb?! Mutasd meg, mit tudsz! – szólított meg a legnagyobb szájú.

És nekiálltunk! Először úgy tűnt fej-fej mellett az erőnk, de nem sokáig bírta. Győzők! Nevetnek. Jött a második eladó és a viadal. Ismét én kerekedtem felül! A többiek közelebb húzódtak a

csatamezőhöz, néhányan sorba álltak a próbatételhez. A harmadik következett. Olyan sráccal küzdöttem meg, akinek ragyás keze már messziről látszódott. Persze a leprára gondoltam rögtön!

- De hát akkor nem dolgozhatna itt! - győztem meg magamat és őt is levertem!

A nagy zshivajra feljöttek a földszinten dolgozók is. Győzők! Győzők! Fáradok . De győzők! Még egy menet!

- Kapsz 3 bögre teát, ha te győző! – bíztattak a már kivertek. Ismét én nyertem! Szóval 6 embert sikerült egymás után leraknom. És akkor megkért a 2 méteres, szekrény alkatú fickó, hogy vele is küzdjek meg.

- Ha erősebb vagy nálam, kapsz tőlem 2 párnahuzatot! – próbált biztatni. Karja mint a combom, nyaka, mint a derekam, szemei, mint a tehéné. De kiálltam! 10-en vettek minket körbe, akár az arénában. Feszült csend támadt. Könyökeinket a tetthelyre helyeztük. Dagadó izmok feszültek /legalábbis az ő részéről/. Küzdöttem a párnáért, hazámért és gondolatban már énekeltem Himnuszunkat a Kelmeárusok Világszpartakiádján! A meccs kiegyenlítőten folyt egy darabig, de a második perc után elnevettem magamat. Aztán mindenki nevetett. Ő nyert! Hősiesen csatáztam! - láttam az arcokon. Elismerően hátba veregettek: erős vagy magyar!

20 cm-rel magasabbra nőttem, ahogy lépkedtem lefelé a lépcsőn.

Estére elült a napi zshivaj. Ismét Te jutottál eszembe. Birkózásaink és a csodálkozásod: sose tudtad, honnan szedek össze annyi erőt. Emlékszem, nem akartad elhinni, mikor felvittelek egyszer a második emeletre.

augusztus 23.

Jodhpur és Mandore

Drága Anna!

Biztos nem számítottál rá, de gondolatban Te is velem jöttél Indiába. Igazából nekem is nehéz elhinnem, hogy még ennyire hatásod alatt vagyok.

Útikönyvünkre hagyatkozva kibusoztunk a közeli búcsújáróhelyre, Mandoreba. Ez egy ősi temetkező hely, valamint itt található a 330 millió isten temploma. E nagy szám is utal arra, hogy a hindu vallás mennyire összefonódik a hétköznapokkal, szinte mindennek megvan a maga istene. Ha valakit megkérdezzük arról, hogy mi tulajdonképpen a hinduizmus, akkor azzal kezdi általában, hogy az nem pusztán vallás, hanem gondolkodás, kultúra, pszichológia, egy életforma megtestesítője, mert sokszor nem lehet tudni, hogy mikor kezdődik a szakrális élet és mikor a mindennapi valóság.

Ezen a napon is egyházi ünnep és zarándoklat volt. Ételt osztottak a hívőknek. A zarándokok áldozatokat - körömvirágfüzért, rizst, gyümölcsöket, cukrot, illatos füstölőt - ajánlottak fel az istenségeket megtestesítő szobroknak. A szobor előtti megjelenés és az ajándék átadása alatt megvalósul a közvetlen kapcsolat ember és istene között.

A park területén kisebb-nagyobb királysírok és templomok váltakozva helyezkedtek el. Az összes építményben közös, hogy vöröshomokkőből faragták ki őket és jellegzetesen hindu stílusú alkotások. A templomépítészet alapját az adja, hogy a hinduk szerint az istenek otthona a Himalája és ha utánozzák a hegyóriás csúcsos, csipkés formáját, akkor ott a szellem is szállásra lel. A homlokzaton elefántok, maharadzsa, a hinduizmus jelképei, faragványi sorakoznak.

A hívők? Mindenki elfoglalta magát, végezte a dolgát, vagy egyszerűen csak örömmel szemlélte az érkező vándorokat. Többen a parkot átszelő kanálisban fürödtek. Idősebb asszonyok emléiket sem takargatták fürdőzésük közben, végül is valahol meg kell mosdatni a fáradt testet. És hát ők adnak a tisztaságra. Mellettük fiatalabb nők ruháikat mosták. A váltás a mosásban ázott vagy száradt éppen. Olyannak láttam az egészet, mintha Menzel-filmben lennénk: hétvégi piknikelés egy erőteljes nagymosással kiegészítve. A kiterített hatalmas szarík, az ingek, lungik és dothik minden szabad helyet befedtek. Az összes korlát és bokor lelógó, csöpögő rózsaszínben, narancsban és bíborban úszott. Párolgó ruhák napoztak kilapulva az út közepén is, szorosan egymás mellett. A látvány arra emlékeztetett, mintha óriási, foltvarró-tanfolyam produktumát látnám. Tarka, gigantikus párnahuzat terült el előttem.

- Micsoda egyszerűség! Mennyire természetesen viselkednek az indiai emberek! - tolult elém a gondolat. Igen, a felismerés! Már eddig is adaptáltam, hogy ha bőfögni kíván valaki, akkor úgy tesz. Ha leülnek melléd idegenek, akkor megkérdik ki vagy, honnan jöttél és szívélyesen megkínálnak vízzel, keksszel vagy bétellel utazásod során. Mindenkiel így vannak, nem csak a külföldiekkel. Ha végézniük kell, akkor akár az utcán is kakálnak, nem gondolkoznak azon sem, hogy a megrágott vöröslő, nyálas bételt merre köpjék. Nem telepedett még rájuk a civilizáció távolságtartása.

A közelben nagy csődület támadt. 70 körüli, szűzlányrózsaszín turbánban és dothiban üldögélt egy kígyóbüvölő férfiú. Fülében skarlátvörös klipszek éktelenkedtek. Kezét bőszen körbe-körbe tekergette, hogy a pápaszemes kobra serényen mozogjon. Mindenki nagy-nagy meglepődésére. A másik kópé korábban szökött ki edényéből és ficánkolva tekergett az aszfalton. Senki sem

rémült meg. A szokásos áldozati tárgyak mellett pár rúpia is a földre pottyant.

Néhányan tőlünk kéregettek:

- One pen, one rupie, one pen, one rupie!

Kaptak végül tollat. Mások ültek az út mentén és bőszen kurkásztak egymás hajában. Tetvésttek! Sokáig azért nem maradtunk!

Delelés utánra terveztük a Blue city erődjének bevételeit. Jodhpurnak szintén van beceneve. A kékre festett házak a legmagasabb kasztba tartozó brahminok lakhelyeit jelölték először. Később mások is ilyenre mázolták lakásukat, amiben persze szerepe volt a Pink Cityvel való vetélkedésnek. Szállásunk pompás helyen fekszik, nem messze magasodik fölénk a várhegy. Toronyiránt indultunk neki a legmeredekebb emelkedőn - 125 métert felfelé - a Meherangarh erődhöz. A túránkon gyorsan megizzadtunk. Egyre szűkebb utcácskákon jutottunk feljebb és feljebb. A falakon egyre több fosással és/vagy arra emlékeztető bételköpettel, a járdán nagyobb számú, különböző emlősöktől eredeztethető ürülékkel és gyanús szagokkal futottunk össze. Visszafelé is erre jöttünk, csak akkor minden bő lében úszott. Éppen akkor végezték a lakások általános, délutáni, vizes tisztítását.

A körülmények hatására kicsit elbizonytalanodtunk, hogy jó irányba tartunk-e, ha a híres várat akarjuk megtalálni. Rákérdeztünk a szembejövőktől. Sűrű bólogatások után nem sokkal az erőd kapuja nyitotta fel szemeinket: megérkeztünk! Áthaladtunk a külső várfalon. Kaptunk belépőjegyet, ellenőrző szelvényt, liftjegyet, fotóbilétát. Full service.

A középső várfalon tenyéryom-maradványokat fedeztünk fel. Kiderült, hogy mikor meghalt az uralkodó, hindu szokás szerint hitvesét is vele temették. Az asszonyok végső útjukon még egy utolsó kézjegyet hagytak szeretteiknek. És az utókornak. A legkedveltebbek maharik lenyomatait féltve őrizgették, mélyítgették a falon. Így maradtak meg az idővel dacolva.

Lánc a kapun, a falak magassága, vastagsága, az erőd hossza, széle, mind-mind hatalmasnak tűnt. A méreteket nehezen tudnám leírni, de legalább 3 várfalon jutottunk keresztül, mire a belső területre megérkeztünk.

- Ilyen csodálatosan ép és gigantikus várban én még sose jártam!

- Hát én sem! - foglaljuk össze megdöbbenésünket.

Megint filmben éreztem magam, vagy keleti időkerékben, ami 300-400 évet repít vissza, ami annyit jelent, mintha Európában a törökkori városban landoltunk volna. A rajasthani emberek azóta sokat nem változtak, hiszen most is felvonultatják világhíres kelméiket, sokuknak manapság is mezítláb kell taposni a homokköveket. A turbános muzsikusok dudákkal, szitárral, lanttal keltik életre a kőcsipke ablakok, radjput minták, a díszes faragások időtlenségét. Ágyúk néznek az ellenség szemébe. A várlakók esznek, isznak, duhajkodnak. Alkudoznak a piacon, várják, hogy maharadsájuk megjelenjen és földig hajolva, hasalva üdvözlőljék. Megérinthessék, amint tovahalad az gyöngyökkel, rubintokkal, smaragdokkal díszített elefántnyergében /howdah/, miközben testőrei pengéi rettentő csillagokat szórnak. Szépséges rabszolganői legyezgetik páva- és strucctollakkal, mert a sok éven át hímzett palástjába már igencsak beleizzadt az aktuális monszunos időszakban.

Persze tudom, csak turisták vannak, fogadott zenészek és múzeumi tárgyak, de azok nagy gazdagságban.

Tudtam fényképezni ópiumot szívó, barátságos, vörös turbános bácsikát méteres bajusszal és lencsevégre kaptam a mindenre elszánt múzeumörököt. Fekete egyensapkát és fehér egyenruhát viseltek. Vakmerőségüket a mellettük szolgálatot teljesítő, homokkal teli, szabályos sorban felagatott vödörök bizonyították a legjobban. Az 5 literes "berendezések" oldalára riktó színű,

nagy betűkkel pingálták fel a figyelmeztető feliratot: FIRE!!! /tűz ellen!!!/. Elszántságukat be is mutatták számunkra: szembeszálltak az elkóricáló, érdeklődő látogatókkal. Rendőroket meghazudtoló, heves karmozdulatokkal és a tornaórákon megszokott füttyülőikkel intették őket rendre.

Az erőd ablakainak szépségén meg szabályosan hanyatt estünk. Keresztezd a homokkövet a halasi csipkével, majd gyúrj belé némi fényt, meg árnyékot, helyezd el romantikus várfal magas meredélyén és meglátod, a hatás nem marad el!

Gyö-nyö-rű!

Elértünk a gigantikus építmény legmagasabb pontjára. Mosolyogtam a látvány hatásától. Más világba csöppentem. A tetőn egykedvű keselyűk /fehérlábú indiai/ sütkéreztek. Láttam Jodhpur kékre festett házait, ahogy apró hegyi kristályokként tengervízben fürdöztek. Követtem az erődöt védő falrendszer kilométereken keresztül tartó hullámszerűségét az egyik hegyről leeeee a másikra hegyre feeeel. Lee, feel! Lee, feel! A több évszázados falak behálózják az egész környéket. Vakítóan fehér palotákat építettek néhány hegycsúcsra, amik meglátogatására az egész napot rá lehetne szánni. És a távoli messzeségben észrevettem az élő maharadzsa "parlamentari" rezidenciáját is. Azt mondják: ha ott töltöd az éjszakádat, királyként érezheted magad!

Mi csak 5 napot aludtunk ott!! ☺

Sétáltunk. Éppen a kínai falra asszociáltam, mikor megkért öt fiatal nőt és férfi kísérőjükből álló csoport:

- Fényképezzél már le minket!

- Oké! Ha ez nektek boldogság, megteszem!

Gyermeküket gyorsan a földre dobták, hogy csak ők látszódnak.

Csak ennyit akartak, hogy fehér ember lekattintsa őket, se pénzt, se fényképet nem követeltek. Aztán később ugyanezt kérte egy másik család, majd iskolás csoport hozakodott elő vele. Végül már mindenkit el kellett utasítanom, azzal az egyszerű kitételrel, hogy nem azért érkeztem ide, hogy mind a 200 millió indiai családot celluloidra rögzítsem és hazacipeljem a kofferomban.

El is dugtam masinámat!

Kis idő múlva idős házaspár szólított meg. A hölgy 3 percig, kedélyesen beszélt hindiül. Lélegzet nélkül! Aztán egyre furcsábban nézett rám, mert semmit nem reagáltam ékes szólására, pedig ő oly kedveseket mondott nékem. Akkor meglepődve kérdezte angolul:

- Talán nem érted a nyelvem? – aztán jót derültünk a helyzeten. Elmesélte, hogy több száz kilométerről jöttek áldozatukat bemutatni. Körbejártuk a szent helyet. Kiderült, hogy a hindu vallás melyik ágához tartozik istenük. Minket is kifaggattak, mi kit imádunk. A néni látszódt, mennyire örült nekünk, hogy így érdeklődünk az ő országa iránt. Búcsúzóul férje még készített rólunk egy csoportképet.

Az esti Jodhpurban még többen szólítottak le, mint a várban. Közöttük is a legjobban meglepett az a furcsa, púpos mihaszna, aki váratlanul elélem állott:

- Láttalak Delhiben, meg Jaipurban és ha még egyszer találkozunk, fizetned kell nekem 2 sört! szövegelt.

- Én nem emlékszem rád! Miről beszélsz? Miért kéne fizetnem? - faggattam.

- Miért? Így szokás! Majd találkozunk! – válaszolt hunyorogva és elsomfordált.

Ingereink ébrentartását víztároló köcsögök mintázata eddizte tovább. Sétánk közben

találkoztunk az agyagedényárussal. Egymás mellett láthattuk a 6 ágú Dávid csillagot és a II. világháború gyilkos jelképét félméteres ábrázolásokban. Elsőre nagyon meredeknek tűnt a két jelkép. Később rájöttünk, mennyire európai fejjel gondolkodunk, hiszen a szvasztika legalább 2000 éves napszimbólum. A kereszt ágai ellenkező irányba néznek, mint a kifacsart hasonmásának.

Az elefánt fejű, egy agyarú Ganésa az egyik legnépszerűbb hindu istenalak. Az akadályok leküzdőjeként tisztelik. A jó szerencse, a család istenének is tartják. Sok helyen láttuk fényképeit, plakátját, oltárait. Hazafelé tartottunk, mikor a közeli utcaszegletben kivilágított, céllövöldeszerű tákolmányt pillantottunk meg. Telepakolták vörös, rózsaszín, sárga lámpákkal, számtalan gyertyával, virággal. Körülötte vursliszerű hangorkánként perzselt az őt dicsőítő nóták egyvelege a 100 éves, mozgalmi hangszórókból. Úgy feldíszítették a pavilont, mint nálunk a karácsonyfákat! Középen 2 méter magas, kékes árnyalatú Ganésa vibrált. Elnézést kérek az istenektől, de úgy nézett ki, mint a Tv-ből ismert felcícomázott, hupikék rajzfilmfigura. Meglepődve állapítottam meg: itt úgy imádják, kedveskednek isteneiknek, mint nálunk a legföltettebb csöpségünknek. Mintha családtag lenne. Elképzeltem, amint Ganésának születési tortát is visznek ....

Már sokszor belegondoltam, hogy én is ennyire imádtalak? Emelvényre állítottalak és csodáltalak. Nem kellett volna?

augusztus 24.

Jodhpurból Jaisalmerbe

Drága Anna!

Úgy érzem, Te is jól érezted volna magad itt Jodhpurban. Neked is tetszett volna ódon szállásunk és a teraszról látott körpanoráma. Ahogy ismerlek, maradtál volna. Legszívesebben én is. De tartanunk kellett magunkat útitervünkhöz.

Ismét buszra pattantunk. Hátizsákomat elnyelte a rogyant ócskaság mocskos csomagtartója. De annyit már tapasztaltunk..., hogy elméletileg vissza fogom kapni az én 20 kilós batyumat.

Az utasok leültek, az ajtó becsapódott, felzúgott a TATA fenséges hangja. Minden porcikája rezgett, a hangszórókból már üvöltött a semmi máshoz sem hasonlítható, folyton-folyvást eunq hangnemben kornyikáló indiai slágerzene. Elindultunk! Irány nyugat, teljes mellbedobással!

Jodhpurt elhagyva kilométereken keresztül kőfaragóműhelyekkel találkoztunk. Minden porban úszott, sehol egy rakodógép, az emberek saját erejükkel viaskodva, hangyaként szorgoskodtak.

TATÁNK ismét csak teltházzal robogott. A jegykezelő végezte szokásos ellenőrzéseit, alkalmi utasainktól is behajtotta a viteldíjat. Akkorára duzzadt a tömeg, hogy külön feladattá cseperedett az összes személy megközelítése. Kis idő után már nem csak a csomagokon taposott a jegyőr, hanem a pótszékek karimáján is. Később láttam rajta, hogy már nem törekszik a hagyományos közlekedésre. Egyszerűen az ülések karfáin szökkent előre-hátra a legnagyobb természetességgel. Mikor végzett a belső térrel, elhúzta a sofőrhez legközelebbi ablakot és halálmegvető bátorsággal bújt ki rajta, hogy elérje a tetőn napozókat. Először feje tűnt el, később már csak két húzodzkodó, kapálózó lábát lehetett észrevenni a nyíláson. Mintha kaszkadőr lenne! Hallottam léptei dobogását, láttam néha a lábát, ahogy valamelyik szélvédőn evickél. Élesebb zajoknál már azt képzeltem, hogy a potyautasokat most pofozza le a száguldó busztetőről, mint a régi Buester Keaton burleszkszfilmekben.

A már megszokott monszunfelhők lassan tovatűntek, a páratartalom durván lecsökkent, a szavannai táj egyre ritkult. A fák lombjai egyre véznábbak, tépettek lettek, a bokrok alacsonyabbak, a füvet egyre gyakrabban helyettesítette homok. Először a szürkés kősvatag jelent meg, majd egyre többet találkoztunk barnás, sárgásbarnás homoksvatag foltokkal. Ez már a Thar-sivatag vidéke.

Nem hiába tájékozódtam. Jól eszeltem ki az útvonalunkat. Itt nem fog esni, pedig még jócskánk lubickolunk a monszunos periódusban! Soha nem jártam még sivatagban, ezért különösen odafigyeltem minden egyes homokbuckára. Kerestem a szélfúttá szabad formákat, a homok építményeit.

A falvakból szegény, egzotikus szépségek szálltak fel járművünkre. Egyikük teljes citromsárgába, másikuk tetőtől-talpig rózsaszínbe, harmadik rikító narancssárgába öltözött. Nem véletlenül mondják, hogy Radjasthan a legszívesebb indiai állam. Azon gondolkodtam, hogy hogyan tudják ennyire tisztán, rendben tartani ezeket a világos, több méteres kelméket ezen a kietlen vidéken? Még foltot sem látni rajtuk. Arcukban, ékszereikben gyönyörködtem. Fialoknak láttam őket. Minden ujjukon legalább egy gyűrűt viseltek. Meztelen karjukon 20-30 vékonyka karkötő csörögött. Fülükben, orrukban pont és fityegő csecsebecsék, egyikőjüknek még lánc is összekötötte a halló és szagló területeit. Nyakékeik koncentrikusan szűkültek, bokáikon mives darabok virítottak lábtyüik felett. Kopott ezüstszínűek, de finoman megmunkált anyagok. Minden egyes mozdulatra valami csilingelt, megszólalt, mintha zenélő dobozt nyitogatnánk. Szépek! Egyesek szerint az ékszerek csengése elriasztja a sivatagi kígyókat, mások

szerint azért viselnek ennyi ékszer, hogy férjük állandóan tudja, merre jár hitvese.

Kisebbségi veszekedés támadt a sorok között, amit a közelünkben lévő angol asszonyok robbantott ki. Rendesen pörölt az indiaiakkal. Az ülésrendet kritizálta. Eddig semmilyen atrocitás nem ért minket, ezért is találtuk a jelenetet teljesen szokatlannak. Az egész helyzetről Gandhi jutott eszembe. A hindi, radjasthani férfiak csendesesen üldögéltek, míg az angol szidalmazta őket. Dél-Afrikában Gandhinak is nekitámadtak a búrok. Ő csak tűrte a durva szavakat, vagy akár az ütleget, mert tudta, nincs igazuk.

A erélyes hölgyet férje és kislánya csillapította le.

A következő pihenőnél hozzánk jöttek beszélgetni. Potenciális szövetséges csapatot láttak bennünk. Banánnal és frissen pörkölt mogyoróval próbálták minket lekenyerezni, aminek nem tudtunk és nem is akarunk ellenállni, így összehaverkodtunk velük.

A 250 km-t 6 óra alatt tettük meg.

Jaisalmer végre kis város, amire már régóta vártunk!

Ahogy kiszálltunk, előtört bennünket a forró szárazság és a vakító sárgaság elegye. Az égen egy csöppnyi felhő sem volt, 100-zal sütött a nap, körös-körül régi, homokkő építmények fogadtak. Nem véletlenül nevezik az előző két városhoz hasonlítva Aranyvárosnak. A Közel-Keletre tartó karavánutak több évszázados pihenőhelyeként virágzott ez a település. A pakisztáni határ innen kb. 100 km.

A busznál már vártak minket dzsippel. Jusuftól kaptunk a szálláscímet /rokonok/, miközben telefonon értesítette őket, hogy mikor fogunk érkezni.

Annyira szuperül éreztük magunkat jodhpuri szállásadónknál, hogy simán megbíztunk Juszufban, biztosak voltunk benne, hogy itt is jó kezekbe kerülünk.

Jól esett a gyors fuvar az ismeretlen karavánvárosban. Eddig a pontig rendben ment minden. De a szálló... Első pillantásra nem tettek ránk jó benyomást az erősen ütött-kopott ajtók, lépcsők. Az ablakok magukra hagyatva, nyikorogva lengtek a szélben, a festék pergett a falakról. Hotel Sarovar. Jaisalmer félreeső negyedében. Egy lélek sem lakott éppen benne! A személyzet is fennakadt a szemünk. A gyanús fickók a "konyhában" "szorgoskodtak". A mezítlábas, csenevész öltözkük mellett mindegyik rendelkezett valami defekttel. Egyiknek a lába hiányzott, a másiknak hályogos a szeme, a harmadik háta olyan görbe, hogy nem láttam az arcát. Ráadásul púpos szegény. Mintha a jöttünkre verbuválták volna össze a díszes, sikátor-társaságot. A kolléga 200 rúpiát kért kettőnkre, ami eddig a legolcsóbb /1200 HUF/. Rábólitottunk.

Szobánkban a szunyogháló ott is lukas, ahol nem kellene; a vécélefolyóból a padlóra bugyog a víz. Szappan, törülköző sehol, a zárat csak a lélek tartja. Visszasiettem hozzá. Beszéltem irodájába:

- Kissé lazák a körülmények, ezért 150-nél többet nem fizetünk! - és eldöntöttük, több éjszakát itt nem fogunk aludni. Csak ezt az éjszakát legalább megússzuk! Szerencsére hoztunk saját lakatot, amit végre kipróbálhattunk. Van moszkító-ellenes füstölőnk is, amit este szintén használhattunk. És megpróbálunk majd meglehetősen éberesen aludni, mert ahol még a madár se jár, ott bármi megtörténhet!

Esti portyánk alatt összefutottunk a buszon megismert angolokkal. Rajtuk kívül megismerkedtünk néhány francia fiatallal, akikkel együtt fizettünk be közös tevelgeléses, sivatagi túrára. Rámenős, alkudozós gall leányzó faragta le a tarifát a szervezőnél, mivel minket is bevettek a buliba. Ezért aztán mindenki jól járt. Az éjszaka kinn fogunk aludni a sivatagban, csomagjainkat addig megőrzi az irodavezető, akivel tárgyaltunk.

A város szuper. A naplementében narancsosra, kissé bíborosra festődnek a város magvát és lényegét adó várfalak. A vár érintetlen, szűzies. 844 év óta rendíthetetlenül áll, meghagyták nekünk, hogy élvezzük leheletét. Láthassuk, hogyan lehet úgy erőset alkotni, hogy az közben légiesnek, már-már meghatónak tűnjön. Itt nem rombolták le a lőállásokat, meghagyták a 99 bástya legtörékenyebbik típusait is. Nem építettek hozzá-bele-szét új szállodát vagy gyárat. Nem vettek el belőle és nem adtak hozzá. Ez így kerek és kész.

Ahogy komótosan nyomoltunk a várudvar felé, minden olyan mesebelivé vált. Szűk sikátorokon vezetett utunk. A girbegurba utcákon tehének kószáltak, turbános, száris emberek léptek elő mindenfelől. A várfalakat a napnyugta és a reflektorok közösen emelik magasba. A meleg fuvallatokba oregánó, koriander és szantál zamata kapaszkodik. A csillagok is 844 évet fiatalodnak, a kelméket kínáló kereskedők valójában semmit sem változtak. Hatan szállítanak az elefántcsonttal bevont kézihordáron és a mögöttünk jövő szolgálak aranyat kínálnak a brokátokért. Érkezésünk tiszteletünkre nagy lakomát fog rendezni a maharadzsa.

Nagyon hangulatos éttermet találtunk / nem ment túl nehezen /, ahol joghurttal töltött paradicsomokat és fenséges fűszeres rizses tálakat áldoztunk fel magunknak. A francia lányok elmesélték, hogy a veszélyes kóbor kutyák turistákat támadtak meg más városokban, több alkalommal is. Erre csak legyintettünk. A rengeteg lebzselő disznó, marha mellett sok alvó kutyát is észrevettünk. Mi azt tapasztaltuk, hogy ezek úgy elterülnek a porban, hogy szemüket is alig szoktuk látni, nemhogy a hangjukat.

A következő pillanatban vad ugatásra és vicsorgásra figyelünk fel. Teraszunk alatt 20 tagú falka verődött össze. Éppen a rangsorukon vitatkoztak. A hevesebb csaholások időnként verekedésbe fajultak.

A vacsi végén azt gondoltuk, hogy eléggé bátrak vagyunk, ezért nekivághatunk gyalog a hazafele útnak. Amúgy sem laktunk onnan túlságosan messze. A várkapunál kisebb ebcsoportot hagytunk el. Fürkésző arccal tekintettem vissza rájuk, hogy nem követnek-e. Majd néhányan feküdtek a külső várfal alatt is. Csendesen osontunk el mellettük, nehogy felriasszuk ökelmüket. Egyre gyorsabban szaporáztuk lépteinket.

- Jó lenne már megérkezni abba a fránya szellemszállóba! – diskuráltunk Timivel.

Újabb falkák morgását hallottuk. Annyira hosszúnak tűnt már az a kis távolság! Úgy éreztük, hogy már rég ott kellene lennünk!

- Ez az utca egyre sötétebb!

- Ez nem is a mi utcánk!

- Eltévedtünk! – konstatáltuk kissé megszeppenve.

Újabb kutyák somfordáltak elő a sötétségből.

- Hát mi a jó ég van itt? Vadonba csöppentünk, ahol felfalnak az ordasok?

Aztán valami berregést hallottunk meg. Motor közelített.

- Bárcsak megmentene minket valaki! – fakadtunk ki.

Ismerős férfit, a "sivatagos" utazásszervezőt ismertük fel! Ó, de jó!

Ahogy felpattantunk, éppen egy éhes fenevad rontott felém. Elrántottam lábamat, de habzó fogai bokámba mélyedtek. A motor kereke kapart, kiperdült, a homok ellepte a vérengző pofáját. Már semmit se láthatott a toportyán féreg! Testemről vadul rángattam le, miközben lábait feldarálták a küllők. Vérezve bicegtem be "hotelünkbe".

Jó, ne ijedj meg! Így történtek a dolgok, de nem harapott meg!

augusztus 25.

Thar-sivatag

Drága Anna!

Nagyon kíváncsi lennék miket gondolsz, ahogy olvasod ezeket a sorokat. És még jobban érdekelne: hogy éreznéd magad itt? Bár tudom edzett és erős vagy. Tegnap szükséged lett volna mindkettőre.

Éjszánk zaklatottra sikerült. Ajtónkat nem lehetett rendesen bezárni. Lakatot tettünk rá. Székekkel is eltorlaszoltuk bejáratunkat (ha véletlenül valaki be akarna jönni). A szálló ablakai időnként nagyokat csattantak. Az éjszaka közepén emberi lépteket és kutyaszerű mocorgásokat hallottam az ablakunk alatt. A szűnyogháló nem sokat védett. Felkészülten vártam, hátha nyakamba ugrik valami elképesztő nemtudommicsoda. A zajok többször is felénk tartottak, de végül is nem történt semmi.

A napfelkeltében hasonlóan tündökölt a vár, mint előző este! Ahogy elhaladtunk a külső falak mellett disznókondát láttunk, amint szorgosan habzsolták a felső várból kidobált hulladékot. Ez így helyénvaló! Lassan már fel sem tűnnek ezek a jelenetek. Hamarosan megtaláljuk középkori reinkarnációnkat. Azokat, akik mit sem sejtnek a szelektív hulladékgyűjtésről vagy a komposztálásról. Akiknek a szemétben turkáló disznókról hatalmas vacsorák sült pecsenyéi jutnak csak eszükbe.

Várakoztunk az utazásszervezőre irodája előtt. Megjött. Velünk nem foglalkozott. Cipőit levette. Füstölőt és mécesest izzított az ajtó melletti oltárookban. Imába kezdett és meghajlással köszöntötte isteneit. Hálás az előző napokért és áldást kért a mára is. Igen, itt minden szobában ott lakik a szellemiség!

Látom egyre jobban!

Csomagjainkból minden értékeset magunkhoz vettünk, mert nem lehettünk biztosak abban, hogy a 30 perces ismeretségünk után jó helyen fogjuk-e hagyni cókánkunkat. Gizella és Veronika tovább bővítették a franciák arányát felfedező csapatunkban, így hatan vágtunk neki a sivatagi eseményeknek. Több kilo zöldséggel és legalább 50 liternyi vízzel rakodták meg kocsinkat.

- Kiszáradni biztos nem fogunk! - tüztük ki képzeletbeli lobogónkra.

- Vén dzsip - nem rossz dzsip! - hangzott el második szlogenünk.

De a biztonság kedvéért szerelőhöz vezetett az első utunk. A 17 éves "mestert" kihúzták egy teherautó alól, hogy hát igen fontos lenne a mi fékünket megreparálni, mert sürgős sivatagi teendőink lennének. A srác gyorsan megértette a dörgést. Rögtön előkerítette a mindentudó kalapácsát, meg egy jókora csípőfogót. Alánk kúszott. Néhány kopácsolás és pár csikorgós trükk bevetése öreg masinánkon meghozta a kívánt eredményt. Hatalmas bólítások és kézfogás következett.

- Hurrááá! Ebből lesz valami!

Aztán vettünk még olajat és uzsgyi neki, vesd el magad! Előttünk a Thar végtelen világa.

De nem ám rögtön a futóhomok kellős közepére, in medias res! Előjátékunk a maharadzsa-temetővel kezdődött.

Jaisalmertől nem messze sárgahomokkőből különös kis építmények láthatóak: a kerek kút meg a pagoda formai fúziójából létrejövő, szellős síremlékek. A közepükre kőtáblákba vésték az

uralkodó nevét és arcát, valamint a megölt és mellétemetett asszonyai alakjának körvonalait. Találtam 6 halott-asszonyról mesélő sírboltot is!

Legalább 40 fokra emelkedett fel a hőmérséklet. Ismerkedtünk útitársainkkal, köveket gyűjtöttünk. A halálnak semmi szaga nem mutatkozott, bármerre is néztünk. Fotóztunk, aztán továbbhajtottunk. Várt a sivatag.

Errefelé a dzsain vallás az uralkodó, ezért alkalmat kerítettünk, hogy ilyen templomokat is meglátogathassunk. Először picikébe vezettek be. Sehol semmiféle oltár, sehova nem raktak semmilyen díszítést. Inkább lakóháznak néztem volna. Tükröződött rajta, hogy mennyire szegények ezen a vidéken az emberek.

Megálltunk az utunkba eső faluban is. Marhatrágyás udvarnál landoltunk. Csupasz házak, üres vagy szemetes udvarok vettek körül. Szagoltuk a nincstelenséget. Az idősebbek visszahúzódtak házaikba, a fiatalasszonyok eltakarták arcukat, ha fényképezni próbáltunk őket, nehogy megrontsuk lelküket. A gyerkőcök annál merészebbnek mutatkoztak: falkástul jöttek velünk.

- One pen, one chocolate, one rupie, one cake! - mondogatása mellett tapogattak minket és nyújtogatták ragacsos kezeiket egyfolytában. Ilyenkor nem egyszerű néhány lépést is megtenni! Fuldokoltunk a kézerdőben!

- Ha adtok pénzt, lefényképezhetek! – hangzott a frappáns felszólítás közülük. Ám kevesebb jutalommal is beérték: belenézhetnek a keresőmbe. Timitől viszont tollat kaptak! Jól beszéltek angolul, kisiskoláskoruktól fogva kötelező nekik tanulni. A rajtuk lévő ruhákon kívül maximum még egy váltásuk lehetett. Nem dobódtunk fel a nincstelenség látványától. Szaros cipőinkkel léptünk vissza a dzsip padlóján szétguruló zöldségek közé.

Félsivatagi-sivatagi területen repesztettünk. Végtelenül tágas az úttest, kevés a kanyar, sofőrünk nyomta neki rendesen. Porfelhőből húztunk magunk után kondenzcsíkot. Mint a filmekben! A növények átváltoztak pozsgásszerű alakzatokba. Olyanná vált a terület, mintha Mexikóba csöppentünk vóna át. Irtóztos szárazság mindenhol. A víz itt óriási kincs. Nyíltszíni csővezetéken szállítják egyik faluból a másikba.

Először kisebb, majd egy nagyobb dzsain templomhoz érkeztünk. Az utóbbi tó partján magasodott. Igen különösnek hatott a sivatagi környezetben az a nagy víz. Biztosra fogadnék, hogy billharziát kapnék azon nyomban, ha fejest ugrottam volna a templom tornácáról.

Galamb szállt el éppen a templom ablakai között.

- Hát nem misztikus?! - morfondíroztam. Különös hangulatú, sárgás falak, ívelt formák, sötét, de barátságos belső tér vett körül. Ismeretlen istenségek és kegytárgyak néztek velem szembe. Szívesen üldögéltem több szegletében is, mindenhol megnyugvás érkezett felém. Nem siettünk. Hova siessünk? Valahogy ekkor éreztem azt, hogy valóban megérkeztünk. Nem gondoltunk hazánkra, Delhire, vonatokra, csak hogy itt vagyunk a Tharban, a világ csendes szegletén, együtt a lépcsőkkel, a kert virágaival, a tóból kinyúló csenevész faágakkal, a kegyhelyet illedelmesen bemutató lurkóval, harangokkal. Tiszta egyszerűségben!

Vége lett az udvarlásnak. Most már következett az aktus, az igazi sivatag meghódítása. A jó kis angol dzsippünkkel legalább 80-nal száguldottunk. Bármerre néztünk, hót sík volt a vidék. Így képzelem el az ausztrál sivatagot is, ahol több száz kilométert tudsz egyenes útszakaszon vonatozni. Időnként salakszerűre változott a felszín, kisebb-nagyobb szürkésfekete kavicsok vagy nagyobb kövek ezrével lepték el a környezetet, megteremtve az ideális, holdbéli sivatag netovábbját. Hangos gyomor-morajlások jelezték kísérőinknek, most már csakugyan évéshez kellene látni, mert mindjárt meghalunk és nem láthatjuk a nagyszerű sivatagi naplementét vagy

felkeltét.

- Legalább 2 órája nem láttunk fát! - került szóba valamilyen európai nyelven, mire elénk toppant a délibábnál sokkal valóságosabb, Zefirelli bármelyik jézusos forgatásába beillő, fűzfás liget tavacskával.

- Hihetetlen! – dűnnyögtem megint.

Mindenki a dolgára sietett! Már úgy értem, hogy kísérőink nekiláttak a főzésnek, mi pedig ledőlünk az árnyékba lazálni és fényképezni. Sás, fodrozódó vízfelszín lombkoronák tükröződésével, távolban feltűnő nyájjal. József és testvérei érkeznek meg Bethlehemből vagy Názárethből. Juhaik már szörnyen szenvednek a tikkasztó forróságtól. A birkák degeszre isszák magukat és tovaballagnak. Újabb csoport, egy gulya érkezik a környék legfontosabb állattitatójához. Nem dagadtak, de soványak. Ha pár centit még növesztenének tülkükön, nyugodtan befogadnák őket bármelyik hortobágyi, magyarszürke gulyába vérfrissítésnek. Biztosan jobb soruk lenne.

Zabot hegyeztünk, beszélgettünk, előkerült néhány nyalánkság puttonyunk édes zugaiból.

A főszakácsok eközben sec-perc alatt tüzet csiholtak. Megpuolták a krumplikat, hagymákat; paprikákat vagdostak karikára és némi zöldbabbal az összeset forró vízbe dobták. És már fortyogott is a zöldséges chili vagy másképp a csipőszöldségeslecsó ala paradicsom nélkül módra, ami mindig, mindenkinek és mindenhol könnyen és gyorsan elkészíthető, amint a fenti példa is bizonyítja.

Hozzávalók 4 személyre...☺

Közben megfőtt a rizs, fortyogott a krumpli és elkészült a főúri ebéd. Senkit sem kellett sokáig biztatni. Mi magyarok az erős paprikát is jól bírtuk. Nagy lett a csend, mindenki lapátolt. Kis idő múlva Gizella kacagott föl és teli szájjal mutogatott valamire a távolba. Tevepásztor furkós bottal loholt jószága után, mert az szökni próbált. A mamlasz állat mellső két lábát béklyóba kötötték és ezért páros lábbal ugrált felfele. Közben azért előre is szökkent. Most már tudom, hogy a rajzfilmrendezők honnan vették azt az idétlen mozgást, amikor bármilyen emlős úgy ugrál a moziban, mint a nikkell bolha. Hát ez a teve mindenestre úgy ugrándozott. Pihent és folytatta újra. Nagyokat nevtünk rajta.

Miután degeszre zabáltuk magunkat, vízre és/vagy cigire gyújtottunk. Elterültünk, mint disznók a sárban. A szieszta tetőfokára hágott.

Csak úgy a semmiből megjelent két teve. Gizella és Vera napszemüveggel, sapkával szerelkeztek fel, sállal bugyolálták bé magukat. Felpattannak a sivatag hajóira és opcióként ők már akkor elkezdtek tevegelni. Mi összeszedelőzködtünk. Tovább hajtottunk kocsinkkal. Környékbeliakkal találkoztunk és megkerestük a mi átkompozásunkhoz szükséges állatokat.

Soha nem tevegelttem még.

A teve közletről baromi magas tud lenni. Szinte beleszédültem, mikor arra gondoltam, hogy annak a nyáladzó gébének a hátán kell majd egyensúlyoznom és figyelni, mikor nyissam ki az ejtóernyőimet, ha le akarna dojni. Barátságosnak nem, inkább butuska tohonyának jellemezném ökelműket. Aztán láttuk, hogy nincs mese, mikor meghallottuk hindiül a “Lóra!”-szerű arckifejezéssel kiejtett szavakat. Eközben fejbe vert hajóink önként térdet hajtottak előttünk / mert valószínűleg megszaglászták a nemesi vért /. Tudtuk, hogy most már menthetetlenül rájuk kell tápáskodnunk, ha minden kötél szakad is.

- OKÉ! Eddig megvolnánk.

Rögtön felállt az ebadta. És annyira előre dönt, hogy arcom szemből tekintett a talajra.

- HÁTEZEGYEGYÁLLAT!!! - rémültem meg. Hamarosan kiderült, hogy a tevegelés abban

hasonlatos a repülőzéshez, hogy mindkettőnél a fel- és a leszállás az igazán élvezetes. Lassan, de biztosan vágtunk bele az első lépésekbe, a beduhinszerű pásztorunk enyhe kantárhúzása következtében. Így indultam el.

Elöl rohant a hajcsár, kezében a gyeplő, aztán nagy bamba fej, majd én a teveháton. Mellém szaladt a legvéznább suhanc, mancsában szorongatva egy üveg Pepsit és kérdezte – mitudoménmilyennyelven –, hogy odaadhatja-e a kólát a hajcsárnak. Kegyet gyakoroltam és könnyed egykedvűséggel igent mutatattam. Az üdítőt a hajcsárnak adta és utána markát tartotta felém. Nem értettem mi a fenét merészel az a kis pimasz! Közelemben tevegelt a “beduhin”-kollégák brigádvezetője és kifejtette, hogy fizettem egy italt a hajcsárnak és arra kéri a pénzt a gyerek. Teljesen meglepett a helyzet, de gyorsan kitárgyaltuk a félreértést és továbbhajóztunk egyre nagyobb csomókkal.

Szökdelésről-szökdelésre egyre jobban élveztem.

Csontváry-festmény bukkant fel nemsokáraelőttünk: a kép előterében sikeres a föld, ami évek óta nem látott igaz esőt. A kép közepén kiszáradóban lévő tavacska néhány iszogató fekete kecskével, a háttérben a tó felett pusztá domb egyetlen szélrágta olajfűzzel kissé balra megfestve. A központi kompozíciótól balra lapostetős házakból álló falu, amiből tucatnyi sötétbőrű fehérnép tart a víz felé, fejükön vagy kezükben megviselt, csillogó vízhordó edényekkel. Ha nem tudtam volna, hogy milyen környéken járok, akkor le lehetne festeni azt az oázist, ahol az asszonyok ezüst és arany vízhordóikkal indulnak a kristálytisztá, kiapadhatatlan tórengeteg felé!

Ismét elgondolkoztam: melyik kontinensen és melyik évszázadban is vagyok tulajdonképpen?

Közelebb lopódtam a telémmel. A szemérmes nők arcukra vonták a szárijukat. Micsoda keserves életfeltételek. Mi van, ha kiszárad ez a szerencsétlen tó? Itt nem ismerik a löcsös kocsit, a zacskós vizet! Itt mindenki meghal? Vagy ez a csodató és azért települt pont ide ez a falu, mert mindig került belé víz itt a sivatag közepén?

Talpam alatt tengernyi foszillia-darabot láttam. Tengeri maradványok a sivatag közepén, hát nem paradox! Kezdem elhinni a Szaharában talált viziló-barlangrajzokat! Abban a percben nem buzgott a közetgyűjtő Imre bennem, mert annyira lekötött a sivatagi emberek látványa. Próbáltam mindent tartósítani a szememmel.

A sík egyre változatosabb lett. A homokdombok úgy növekedtek, ahogy az óceán hullámai is egyre grandiózusabbak lesznek, mikor beljebb vitorlázunk. Kerülgettük a kisebb-nagyobb szélfutta árkokat. A távolban észrevettük úticélunkat, a Sad-féle futóhomok-dűnét.

Mennyi fényképet, filmet láttam a sivatagról! Ismerem a formáit, de 1000 fénykép, 100 óra film nem elég ahhoz, hogy azt érezd, amit itt 10 mp alatt! Ugyanabban a pillanatban érzed a veszélyt és a szépséget. Azt, hogy minden élet elpusztul, ha nem esik eső. És azt, hogy micsoda fennkölt hangulat teremődik a homokdombok lankáin, mikor a nap lenyugszik. Egyszerre érezni a végtelen bizsergését és a véges szomorúságát!

Kanyarogtunk még keveset, majd szemtől szemben kerültünk az igazi futóhomok-sivataggal.

- Hóóórukk! Tevékről leee!

Mikor először láttam a tengert és önkéntelen mámorban beleszaladtam - hogy minél gyorsabban érezzem, élvezzem, hogy ez igaz és nem ámitás, van ilyen a világon - hát úgy szaladtam neki én a homoknak, fel a tetőkre, lubickolni!

És boldogan rohanok a hullámok közé. Bokámat rögtön elnyeli az aranypor, kis tócsák maradnak lépteim után. Néha térdre esek, fáradnom kellene, de még előttem magasodnak a következő, meg a következő kupacok. Arra és arra is fel kel még suhannom, mindegyikben meg kell még mártóznom! Belemerülök a tájba, az óceán végtelenségében úszok. Nincs határ, korlát! Kapuk nyílnak szét bennem, fiókok tárulnak föl, ahogy szimbolista festők szokták volt ábrázolni és

olyan könnyed vagyok, mint a kezem között lefolyó homok. Olyan vagyok, mint ez a sivatag. Végtelennek érzem én is magam, percről percre változónak, mégis állandónak.

Anna, ha itt lennél velem, levetkeznénk, és levetnénk magunkat a domb oldaláról, hogy belegörögjünk meztelenül a mély sárgaságba és úgy szóránánk egymásra a homokot, ahogy pancsol két gyermek és dobálnák fejünkre homokgolyókat, úgy mintha nem láttunk volna még ilyet, úgy, mintha örülnénk a semminek!

Mamlasz szállítómról szerettem volna eredeti portrét készíteni, hiszen ő juttatott el ideig. De rájöttem, hogy hiányzik fényképezőm dioptriás szemellenzője. Leesett valahová.

Sehol se találtam. Elindultam visszafelé keresni. Ballagtam a homokban amerről jöttünk és kutattam szememmel. Hasztalan. Széna között a tű esete! Nincs fotótászkám, nincs objektív tászkám, elromlott az 50 mm-es objektívem, elveszett az okkulárém, milyen fotós csapás érhet még? Az a baj, hogy az öröm csak pillanatokra miénk.

Bóklásztam még egy darabig, sivatagi növények társaságában próbáltam vigaszt találni. Ezt senki sem érthette meg, sem Tímea, sem a teve, Gizella, a beduinszerű kísérőink és a sivatagi porszem sem, csak az, ki fotózik, csak az, ki már érkezett meg álmai országába fényképezni.

Aztán visszavánszorogtam. Próbátam gyorsan elfelejteni veszteségemet és örülni a napnak. Csak egyetlen kis bibi nem engedte: az a típus vagyok, aki nehezen felejt.

Ezekben a szabad sivatagi formákban cammogtunk tevéinkkel még jó darabig. Tanulmányozhattam a homokfödrek gyorsan változó játékát, az 50-100 m magas homokdűnéket, amelyek szélirányban telepedve alkotnak hosszú vonulatokat. Láttam a homokhátaik között kialakuló időleges medencéket és a homokdombok összes lehetséges és lehetetlen formáját, amelyek előfordulhatnak a Földön és amikből anno még vizsgákat is tettem! Az elmélet józanságának találkozása a gyakorlat bujaságával!

A Nap elindult ágya felé. Túránk időzítése úgy alakult / gondolom néhány évtizedes spontánfejlődés eredményeként /, hogy mi is megérkeztünk éjjeli menedékünk színterére. Hajóinkról vasmacskát vetettek - vagyis mellső lábaikat béklyóba kötötték. Mi is ledobáltuk cókómókjainkat, hogy még felérjünk a legmagasabb domb tetejére, ahonnan a legtávolabbi tudjuk élvezni a sivatagi tengert. A környező kiemelkedéseken hasonszórú utazók, hasonló csoportjaiban látjuk meg magunkat is. A fénylő égitest nem izzott oly tisztán és narancsosan, amilyennek vártuk, minden kissé vibrált, de a hangulat felejthetetlen maradt így is.

Korábban itt járt társaink műanyagpalackjain átbuszkázva kerültünk vissza táborhelyünkhöz, ahol már javában fortyogtak a délben megismert menü legfontosabb elemei. A sivatagban durván megéhezik az ember! Falánkságunkba csak a tevék bőfögeése szólt bele időnként. Ilyenkor persze senki se nézi, hogy ki, milyen kezekkel és miből készítette az ételt. Csak hogy legyen és szétáradjon bennünk. Úgy is lett. Ilyenkor minden egyes rizsszem vagy csapáti felér aranyozott selyembe bugyolált, hastáncos hölgyek között eltöltött vacsorával, ahol a márványmedencéből szolgálják fel a mirtusszal spékelt tigrispörköltet, a borban átítatott mandulás tengeri halakat és a királyi szőlőszemeket. Minden egyes darab fenségesnek hatott ebben az elképesztő környezetben. Aztán úgy eldőltünk, ahogy a tevék nyaka fekszik a homokban. Teli hasunkkal a korlátlan térről merengtünk. A milliányi égitest között elröppenő hullócsillag-rajokat bámultam és azt képzeltem, hogy én is egy vagyok közöttük. Semmilyen füves jellegű anyaggal nem rendelkezett senki, mégis ott szálltunk az egekben. A franciáktól lejmolt cigi, most úgy szólt, mintha szex utáni joint lenne.

- Állítsátok meg az időt! - szólt a falfirka, anno. Elégedett nyugalom áradt szét bennem.

Pillanatnyi boldogság? Megint eszembe jutottál. A legjobb és a legnehezebb időkben? Nem szólnék hozzád most semmit, csak ölelnék, érezném tested, ajkad lehetét.

Behúzódtunk néhány nagyobb pozsgás mögé. Előkerültek a homoktakarók és a hálósákok. Már majdnem elszundítottam, mikor a szél feltámadt.

A direkt erre a túrára beszerzett hálósákom cipzárját feljebb húztam, mert az alattomos homok taktikusan minden irányból, egyszerre támadott.

OK. Így kevesebb porszem csapódott nekem, de csöppnyi idő után a nyári hálósákomat kenyérpíró kemencének éreztem. Izzadtam, ezért cipzáromat lejjebb kellett engednem. A parányi kvarckristályoknak se kellett több biztatás, betódultak a zsákba, meghemperegtek nedves cseppjeimben. Szeretnek engem – nyugtáztam. Próbálnak minél többet velem maradni, ragaszkodnak hozzám. Aztán elegendő lett, mikor már nagyon elszaporodtak, mikor ölelésüket túlzásba vitték. Ismét nemet mondtam nekik cipzárommal. Felhúztam. A szél továbbra is kergette a kis szemeket, a zsákom továbbra is melegített. Közben néhány, kajátkutató kóbor eb engem is körbe szimatolt és már arra gondoltam, ha nagyon kiéhezettek, talán leharapják, mondjuk a fületem!? Észrevettem, hogy megtalálták valamelyik hátizsákot. Azt szimatolták. Az egyik megpróbálta feltépni csatjánál.

- Ezt azért mégse hagyom! – és közéjük dobtam a vizespalackot. Megértette üzenetem és eltakarodott.

A szél fokozódott. A fent említett folyamat megismétlődött. Cipzár le, homok be, cipzár fel, meleg fokozódik. A periódus egyre rövidebb lefolyással ismétlődött. Homokos lett végül a fülem, az orrom közepe, a szemöldököm és a karom, a csípőm és az összes lábujjam. A homokszemek életre keltek és a ruhámon keresztül száguldoztak az izzadságom legfrekvenciáltabb, legmegközelíthetlenebbnek hitt helyeimre, mintha csak megszomjaztak volna. Lassan elérték agyamat, tudómat és bélbolyhaimat is.

- Miért fúj a szél? És miért szúr a homok? És miért nem áll el? És kit bántottam én? - keringtek bennem elmés filozófiai gondolatok tucatjával hajnal kettő felé.

- És mikor lesz vége? És kibírom-é? És ennyire hosszú az éj egyedül, egy hálósákban, egy óriás sivatag, óriás viharában? És ki lopta el a hajnalt? - folytattam elmélkedésemet négy felé.

Aztán kicsit megpihent a szél és én. Ez addig tartott még órmótlan nyögésekre fel nem riadtam. A lapított-páviánfejű tevék búcsúztatták első, felejtetetlen sivatagi éjszakámat.

A “beduhinok” előbújtak a homokvárakká cseperedett, sárgás takaróik alól. Útitársaim vidáman kezdtek hozzá az angolos breakfestnek lekvárral, tojással és toasttal. Szememből rossz álmokra és a közeli szénbányában töltött éjszakai műszakra gyanakodtak. De azért próbáltam fitt lenni!

A sivatag tetszett volna neked is. Az éjszaka kevésbé. Bár a többieknek kutya baja sem esett. A csillagok alatt annyira egyedül éreztem ismét magam. Jó lett volna őszintén odabújni valaki mellé.

augusztus 26.

Jaisalmer

Drága Anna!

Tudom, nem írhatok neked, de érdekelne: Hogy vagy? Ha nem derült volna még ki leveleimből, én nagyon örülök utamnak. Úgy érzem, már sok mindent láttunk, de majd megesz a kíváncsiság, miként alakulnak további napjaink.

Négy kerék repített vissza az Aranyvárosba.

A várban kerestünk magunknak éjjelre szobát. Nem kellett sokáig bóklászni, mert egymás mellett romantikusabbnál romantikusabb szállásokból válogathattunk. Ezekben az a legeslegjobb, hogy nincs rajtuk semmi átalakítás. Úgy lehet bennük lakni, ahogy anno megteremtették őket. Szétnéztünk pl. olyan ház belsejében, amiben mindent fából készítettek / szokatlan ebben a homokkő országban! /. A padlótól a mennyezetig, az ajtókilincstől a szobák faláig úgy tűnt, csak fával dolgoztak a mesterek. Közelebről nem vizslattuk, de lehet, hogy még a vízvezeték is kigyalulták, a kályhát meg kifaragták egyetlen farönkből. Olyannak láttam az egészet, mintha 100 éves konzervdobozzal találkoznánk, amit egyszer leforrasztottak és úgy maradt. Igazi hippitanyának vagy lakásfoglalóknak való.

- Csak nagyon sötét! – mondtuk egybehangzóan.

A következő motelnél megállapodtunk. A mi szobánkban nincsen wc és zuhanyzó és egyik ablakunk szemétdombra néz, de sebaj, legalább olcsó.

Ez a ház is régi. Még a fürdőhelyiség ablakai is homokkőből csipkézettek, műanyag tárgyak sehol sincsenek - szerencsére nem estem ki az időkerékből. A hidegzuhany: újjászületés!!! Lassan szabadultam meg a parányi, sárga kvarcsemektől. Hajam, hajlataim, szemöldököm és fülem, orrom, ruhám az alsóig fénylett, mintha megtaláltam volna az ezeregyéjszaka mesés kincseinek lelőhelyét és "besároztam" volna velük magam. A fürdőfülkébe megfáradt / sivatagi-viharvert / öregemberként léptem be. A víz varázsereje megváltásként érkezett számomra. Mint a lepke, úgy estem át a metamorfózison és fitt, szőke-kékszemű, kisportolt fiatalemberként léptem ki a zuhanyrózsa alól.

Két nappal ezelőtt érkeztünk Jaisalmerbe, de a várossal még nem ismerkedtünk meg. Na uzsgyi! Először is kerestünk fényképezést, mert kell majd a nepáli vízumunkhoz. Nem vártunk sokat a műteremben. Aztán megkaptuk a díszes fotográfiákat! Ránéztem a fekete-fehér, fésületlen, borostás arcra, amit a vaku valami oly lehetetlen módon csapott pofán, hogy innentől kezdve nagy kérdőjellé vált a határ átlépése. Nagyon csodálkoznék, ha ilyen szőrös, "háromszorosemberrablássalvádolt", europid embert béengednének oda a hegyek közé, az istenek lakóhelyéhez!

Megtaláltuk a híres-neves Haveli házakat. A 4-5 épület úgy szóródik el a központban, mint Gaudi alkotásai Barcelonában. Ezek is hasonló korról bírnak. Nevüket a tervezető családról kapták, melynek tagjai a maharadzsákhöz hasonló tisztelettel bíró kereskedőkből, állami tisztviselőkből álltak. A gazdag mecénások által pompás, többemelés csodák épültek fel. Az első házban, ahová betértünk, a régi tulajdonos, a miniszterelnök dédunokája vezetett minket körbe perfekt angolsággal. A fiú természetesen több nyelven beszélt. Kőcsipke az ablakokon, ajtókon, a csigalépcsőknél és a térelválasztóknál. Árkádok a folyosókon, szobák között, az emeletek érintkezéseinél. A társalkodó szoba akkora, mintha bálterembe léptünk volna. A háló vagy háremszoba tömve vöröslő párnák tucatjával, kovácsoltvas, vörösén izzó lámpákkal. A

baldachinos, bársony ágy bordóban úszott, tompa fények közt mostanság denevérek sziesztáznak. Megkerestük a következő Haveli épületet, majd a harmadikat. Már a homlokzatukon elhül az ember! Folyton arra gondoltam, hogy hol van ehhez képest a modern építészet hatalmas beton- vagy üvegfelületeivel?

Békés környéken jártunk. A tér közepén 5 férfi böszön kártyázott párnáikon ülve. Öreg, turbános muzsikus turistáknak zenélt. Mosolya - elégedett vidámság. Látszódot rajta, nem kap rögtön frászt, ha valaki elfelejt neki baksist dobni. Szembejött velünk két fiatal srác. Nagyon egyszerű, félóra alatt készített hegedűjüket próbálták ránk sózni. Nem is a hangszeren, inkább egyikük nyakában lógó apró fiúcskán akadt meg szemünk. Ő csak alsógatyát viselt. Haja ritkás és kócos, szemei nagyok, fenyegetően pislogott felénk. Arcán nem találtunk semmiféle gyermeki derűt. Szegényke úgy nézett ki, mint valami ördögfióka! / Ne haragudj ezért rám! /

Néhány kereskedő a boltjába invitált. Még nincs az a török mentalitás, de azért egyre rámenősebb némelyikük. Egyik ruhakereskedő barátságosan franciáknak titulált. Szóba elegyedtünk vele.

- Térjenek be bátran hozzám! Beszéljünk! - invitált minket jóindulatúan.

- Jó, de nem fogunk venni semmit sem! – figyelmeztettük előre.

Tágas volt boltja, középen nagy térrel. Hellyel és indiai teával kínált. A teafüvet tejből főzik ki és utána hígítják némi vízzel. 1 decis pohárba töltik, mindig forró és bőrs. Tényleg csak diskuráltunk. Utazásról, Indiáról, Európáról. Nagy szeretettel mesélte el nekünk görögországi élményeit. Kicsit megemlítette szöveteit, de látta rajtunk, mi tartjuk a szavunkat! Barátsággal váltunk el tőle.

A Nap tetőfokára hágott. A napolajat 3 cm vastagra kentük, ennek ellenére bőrünk már füstölgött. Pedig árnyékban próbáltunk osonni célpontjaink felé. A sárga homokkő falak tükörként verték vissza a fényt.

Újabb főúri épületre bukkantunk. Kőfodrok, hullámok, számárhátívek egymást váltogatták szabályos rendben. A míves faragványok csipkézése káprázatosan könnyűvé varázsolta a Haveli ház homlokzatát. Kőkorlátai olyan fantasztikus ívben futottak le, ahogyan azt csak a legtökéletesebb kovácsoltvas darabok tudják! Álltunk az ablakok homokkő rácsai előtt és azon morfondíroztunk, vajon hogyan bírták ezt a közetet ilyen szépségesen áttörni. Hatalmas szitához lehetne hasonlítani az egészet! Kíváncsi vagyok a fényképeimre: visszafogják-e adni azt a szépséget! Aztán beléptünk szobáiba. A takarítók kasztja rögtön elkezdett sürgölődni, forgolódni. Századszorra is helyükre tologatták a már teljesen szabályos rendben álló székeket, leporolták a portalan mahagóni asztalokat. Földig hajolva üdvözöltek minket, akár a rabszolgák. Ők is mezítláb járkáltak, ők is uniformist viseltek. Az alacsonyabb kasztbéli munkához igazodva a legszegényebb, sötétbőrű dravidák közül választották ki őket is.

- Jaj, ne hajlongjatok itt nekem, nem vagyok én különb nálatok! Menjete el tanulni, olvasni, térjete át buddhistának és lépjete ki kasztotokból! Nem vagytok ti Kunte Kinték! Már rég elmúlt az az idő! Szabaduljatok fel, emberek vagytok, nem néma robotok, nem kutyák! - gondoltam én, de nem szólhattam semmit sem.

A ház tetejéről igazán megkapó kilátás nyílt a várra. Úgy feküdt a hegytetőn, mintha mindig is ott lett volna. Oly tökéletesek a bástyaformái, lőrészajlatai, mint egy aktkép domborulatai. Percekig nem mozdultunk a látványtól.

- Égjünk inkább széjjel, de megéri!

Báméskodásunk után jókorát merítettem a piac banántengeréből. Végre egyszer kiélhetem évtizedek óta tartó banán-kielégítetlenségi ösztöneimet. 60 HUF-nak megfelelő összegért jutottam hozzá a csemegémhez. Annyira ízlett, hogy elhatároztuk: a mai naptól kezdve

szokványos ételként illesztjük be étrendünkbe, úgy mint bármelyik rendes indiai ember. Ha kijössz Indiába és akármelyik településen bármerre elindulsz, 1 perc séta után biztos, hogy találkozni fogsz banánstanddal vagy téged ér utol mozgó árus, hogy felajánlja gyümölcsseit. Hatalmas fűrtökben szállítják az ország egész területére. Nem kell csomagolni, cipelni, pucolni, a rothadó féléket kiárusítani, mert minden elfogy. Helyettesíti a Balaton szeletet, a lángost, az almát, a sajtos pogit, vagy hot-dogot, szóval bármikor jó, ha kicsit is éhes vagy!

Gondoltunk egyet és végre valahára nekilódultunk a vár tüzetesebb bevizsgálásának is. Viszonylag kicsi az erőd belső területe, de annál több házat zsúfoltak össze benne. Pár méter után eltűntek a portékások, szállásadók és maradtak a puszta, dülöngélő utcácskák. Középkori a rend. Összevissza kanyarognak és egyre jobban szűkülnek a sikátorok. Rendezetlenül rakosgatták egymásra a falak köveit. Az uralkodó felület a görbe. Nem lehet elválasztani, melyik a várfal és melyik a belsejében született épület. Vármassza alakult ki az idő sodrásában. Több száz év után már minden olyan, mintha nem is emberek építették volna, hanem mint egy fa, úgy nőtt ki a hegy tetejéről ez az erőd. Seholy semmi új építmény, nincs ezért kontraszt. Bár az utcákon nem lépdeltünk bokáig szemétkben, ám a szent tehének folyton gondoskodtak az utánpótlásról, nehogy a sterilitás elburjánozzon. Szürkeségükkel úgy beleolvadtak a kövek közé, hogy véletlenül felökleltem az egyiket. Ő meg csak bámult rám: most meg mi van?

A közeli kápolnában éppen asszonyok trécseltek. Nem messze, a nappali szoba közepén férfiak imádkoztak. Nem láttam tv-t, rádiót, újságot és ehhez hasonlókat, de kicsit betekinthesem életükbe. Ismeretlen család tessékelt be házukba. Tímeának hennafestést ajánlottak. Az öregasszony nekem meg masszást.

- Ha legalább fiatalabb lenne! – válaszoltam. A népes família jót nevet. A bőrfestés ünnepek alkalmából nagyon elterjedt erre felé. Elsősorban nők körében. A spirituális ornamentikák hatással vannak a tudatunkra is - ismertük meg. Mire elmúlik az ünnep, a festék is lekopik. Timinek jól állt, ezért napokig nem mosott kezet!☺

Sötétedett, de nem vártam rablókat pisztollyal. De hittem, könnyen megjelenhetnének bátor hercegek hajlított kardjaikkal, hogy kissé megijesszenek bennünket. Bármelyik pillanatban láthatnánk tevéen közeledő gazdag, vidéki nemeseket vagy netán fejemre mosdóvíz csoroghatna vagy arcomra moslék. Úgy éreztem, ez még élő vár! Olyan a vérkeringése, mint amilyen pár száz évvel ezelőtt.

Este Giziékkel találkoztunk. Megünnepeltük Tímea szülinapját. Gyönyörű ágytakaróval lepte meg magát. A boltosok beszégték neki és még utánunk is hozták szállásunkra! Full service! Valahonnan kerítettem virágot. Aztán búcsúvacsoráztunk, mert a francia lányok este tovább vonatoztak. Paradicsomba töltött mazsolás túró fűszeres mártással és ehhez fogható ingyencségekkal láttuk el magunkat. Jókat nevtünk. Gyakoroltam az angolt. Örültünk. Akár együtt is mehettünk volna tovább, csak teljesen ellentétes az útvonalunk. Námászté!

Ahogy ismerlek, neked is tetszett volna az étlap kínálata. Néztem a többieket és eszembe jutott, mennyire régen hallottalak kacagni. Pedig azt is annyira szerettem benned!

augusztus 27.

Utazás Pushkarba

Drága Anna!

Hullámban telt napom kezdete. Kipihenten ébredtem, mintha ki se tettem volna lábamat otthonomból. Tudod, mindennap franciaágyban alszunk, így ma is Tímea sejlett fel először a napkelte derengő fényeiben. Előjött, amiről már korábban is írtam, a nőről és a túratársról. És egyrészt örülök, hogy sikerül egymást megértenünk, egyeztetni dolgainkat, jókat beszélgetünk, hülyéskedünk. Másrészt ...? Egyenlőre ennél szorosabbra nem kerültünk. Feszültségemből felkeltem. Szedelőzködésünk, pakolásunk alatt ismét helyrerázódtam.

Szokatlanul kevesen mozogtak az utcákon. Ez felettébb furcsa errefelé. Lehet, hogy felébredtünk álmunkból és a jaisalmeri vár helyett igazából Salgóbányán aludtunk a rom tövében pipacos tisztáson, és szent állatok helyett magyartarkák nyaldosták homlokunk? Vagy egyszerűen csak korán van? Az előző napokban rengeteg riksás ajánlattételét kellett elutasítanunk. Ezen a napon pont ellenkezőleg! Senki sem döcögött erre mifelénk!

- Pedig csomagjainknak is jól esne!

Végül akit találtunk, az vagányra vette a helyzetet.

- Cirka 40 rupiáért hajlandó lennék benneteket elrepíteni a buszállomásig!

- Nem mondd komolyan! Ennyi pénzért 300 km utazhatunk! Elégedj meg a 10 rupiával! – hangzott ellenkezésünk! Sűrűn pislogott ránk, húzgálta homlokát, de belement.

- Győztünk! Egyre jobban beletanulunk az itteni életbe!

Szemeztünk az ébredező várfalakkal, a homokkő sárgasággal és ismét arra gondoltam, de jó lett volna még maradni pár napot! Szívesen megnéztem volna a 180 millió éves sivatagi fosziliatemetőt, a várat reggeli surlófényekkel, a közeli települést, ahol tevévásárokat tartanak. De ezeket talán majd máskor... Riksányi szélességű kőkapunál megtorpant lendületünk. Először nem értettem. Aztán kiderült azért álltunk meg, mert dolgozik a helyi Csatornázási Művek. A terméskövekből kiképezett középkori csatornarendszert az elmúlt századokban nem fejlesztették tovább. Az az igazság, hogy már Pompejben is ilyen módszerrel oldották meg a szennyvízelvezetés problémáját. Az egymás után lerakott kövekből vályút képeztek és erre - a büzt elűzendő - fedőlapokat helyeztek. Azért kellett téblábolnunk, mert a keskeny úttesten eldugult a vályú. Pont olyan helyen, ahol ki sem lehetett kerülni! Egy kasztonkívüli leszedte a fedőlapokat és tisztogatta annak beltartalmát. Vagyis a saját, anyaszült kezével végzett dugulás-elhárítást, vagyis kaparta a szart! Hát ez nem középkor?

Csöppet sem irigyeltem. Türelmesen várakoztunk.

Buszunk kelet felé nézett!

Komolyabb megállások nélkül, 6 óra alatt tettünk meg 300 kilométert. Valamilyik pihenőnél Tímea próbálta ki először az indiai közcéct. Arca mindent elárult:

- Ilyen kalandokba ne keveredjünk többet! Nem érdemes!!

Átszállás. Ismét megtapasztaltuk a helyi közlekedés pikantériáit. Megtudtuk, hogy mikor lesz buszunk, de azt nem, honnan fog rajtolni. Várakoztunk. Egyszer csak valaki elkezdett kiabálni, hogy aki Ajmer felé szeretne menni, az jöjjön, mert hamarosan indul a busz. Bepakoltunk. Várakoztunk. Lassan telt meg a jármű. Mikor már senki nem fért fel, az adta meg a végszót a TATA dugattyúinak mozgásához. No hát akkor, nosza rajta!

Elhagytuk az emlékezetes homokbuckákat és ismét szavannás területre vetődünk. A magnó

teljes hangereje mellett suhantak a képek: szerelő műhelyek olajos suhancokkal, szélfutta sziklák, ágas-bogas-“afrikás” fák. Oldalán fekvő buszt kerültünk ki megint!

Az ajmeri kereszteződésnél lepakoltunk, mert át kellett szállni. Fiatal izraeli párral szövetkeztünk és velük trécselve jutottunk a belvárosba. Járművünknek igazán nem tudtam nevet adni: a tricikli és a Barkasz kereszteződéséből megteremtett jószág. Nászutások boldogságában utazgattak. Ránk is ránk kérdeztek. Szokásos témák kerültek elő nyílegyenesen. Őkholváltak és mitláttak és miholvoltunk és mi mitláttunk? Vidáman meséltünk egymásnak. A fiú teljesen feldobódva beszélt Varanasiról, egyik legfontosabb célpontunkról. Ennek azért örültem, mert Tímea végre rajtam kívül is hallott valami érdekeset a hindu világ központjáról. Nem csak az útikönyvünk kórokozó statisztikái lebegnek szeme előtt. Kaptunk tőlük szálláscímet, ahol napokat töltöttek! Good Bye!

Az utolsó buszos átszállás következett. A pushkari. Már rendesen besötétedett. Ez a fennmaradó 20 km hosszabbnak tűnt, mint egész napunk. Hegyre fel és onnan le. Különös hegyekre. Erdő takarta őket, de mintha Hófehérke törpéi ezrével gyűjtötták volna fel bennük a lampionokat. Mintha valami fantasztikus mesebeli kincs-kutatására sereglettek volna ide a világ legkíváncsibb teremtményei, akiknek éjjel sem csillapodik vágyuk! Lámpásaiktól vagy házikóiktól fénylettek a hegyoldalak. Későre járt, de a kincsvadászok a kanyargó úttesteken nyüzsögtek. Sofőrünknek rájuk is kellett vigyázni. Meredek kapaszkodók szűk völgyekkel váltották egymást.

Szálláskérítő fiúcska telepedett mellénk. Úgy beszéltem angolul vele, hogy csak na... szóval elégedett voltam. A fiú éppen ellenkezőleg, mert nem akartam engedni a 21-ből:

- Már választottunk éjszakai szállást a Lonely Planetből és az nekünk kitűnően megfelel! Eddig is nagyon bejött! - ismételttem neki.

- De hát a mi hotelünk .../ így meg úgy, ilyen meg olyan.../ - és mindenre elszántan folytatta meggyőzősemet egyre erőszakosabban. Majd Tímeával próbálkozott.

- Asszonyom, Ön csak megért engem! A mi hotelünk sokkal komfortosabb és sokkal olcsóbb. Sokkal jobban fogják érezni magukat a férjével! – mosolyogott és nyert.

Majd kissé elvitáztunk. 16 óra hossznyi fáradságunkat hordtuk már magunkkal. Maradtunk a könyvnel!

Jól döntöttünk.

Roppant egyszerű, de tágas szobánk kertre nyílt. A fogadó étterméhez kb. 15 métert kell gyalogolni. “A fürdés újjászületés” szlogent követően nem sokat tévováztunk, mentünk a teraszon található étkezőbe.

Itt nincs gépzene, nincs neonvillogás, nincsenek műanyag tárgyak. De ráláttunk a sötétbe burkolózó főutca pezsgő hangulatára. Lány dallamok csendültek fel a város ódon szegleteiből.

A számtalan imahelyből szellemi erő sugárzik a szünni nem akaró zarándokok sorai felé. A meleg telis-tele soha nem érzett, el sem képzelt illatokkal, soha nem tapasztalt szagokkal, ízekkel. Illatorgia úszik a levegőben, mindent beszívnek, mindent lenyelnek, hogy összes sejtem kapjon ebből a megfoghatatlan táplálóból, metamorfózison essenek át, hogy utána ezt a belsőséges érzést át tudjuk adni másoknak is.

Az étlap kínálata “elégséges”. Választhattunk legalább 5 fajta számószámból, 10 fajta csapatiból /pl. chilis, vajas, fűszeres, tibeti, nepáli, dél-indiai, zöldséges/, hasonló mennyiségű dahleből, 15 fajta rizsből /pl. curryris, kínai, maharadza, indiai hosszúszemű, chilis/, különböző krumplikból, 10 fajta főzelékből, gyümölcs és zöldségkoktélok pikáns variációiból, számtalan zöldséges tálból, két megfajthetetlen nevű és származékú ételcsoport garmadából, menük tucatjából és nem beszéltem még a kiegészítésképp jelenlévő nemzetközi fogásokról.

- Vegetable Plate! - böktünk mindketten ugyanarra a menüre.

Mikor kihozták a nagy, "ezüst" tálát, megint elképedtünk: 3 db sima csapati, 1 db száraz fűszeres

csapati, 1 óriás adag fűszeres-curryis rizs rettentő nagy szemekkel, 1 csípős és 1 nem csípős sűrű főzelékféle, 1 túrós-joghurtos frissítő szósz.

Csend. A mennyei ízeztől nem tudtunk szóhoz jutni. Mikorra bepakoltuk e “szerény” mennyiséget emésztőrendszerünkbe, teljes elégedettség öntött el bennünket. Nagyon komoly eszmefuttatásokba kezdünk arról, hogy ezeket az illatokat, ízeket, érzéseket bizony semmilyen film és semmi sem képes visszaadni! Ehhez itt kell lenni! Ez így együtt hat!

Tudod, én is próbálkoztam a vegetárius konyha örömeivel, de soha nem gondoltam volna, hogy ilyen csudákat ki lehet belőle hozni. Emlékszel azokra a kajákra, amiket együtt készítettünk el? Én soha nem felejttem!

augusztus 28.

Pushkar

Drága Anna!

Ma az egyik leghszentebb hindu zarándokhelyről szeretnék írni neked. Ahogy Isteneikkel sokkal "családiasabb" viszonyban vannak az indiai emberek mint nálunk, úgy "búcsújáró" városaik is sokkal lüktetőbbek, mint odahaza.

Pushkar szerepel a két legfontosabb indiai eposzban, a Ramajanában és a Mahabharatában. E legendák szerint, mikor Isten erre járt, elejtett egy lótuszvirágot. Ahová a szirmok hullottak, ott víz fakadt. Így jött létre a szent tó /pushkar - lótusz/. Manapság a tavat ghatak veszik körül / szent merítkező helyek / és hindu istenalakok sok-sok - kb. 100! – temploma épült fel.

Az első percekben még csak a szememmel olvadtam bele a színes hömpölygésbe. Az ebédlőnk teraszáról próbáltam befogadni az emberek sokféleségét:

Felismerem a rajasthani nők egyszínű, rikító szárijait; látok Delhiből érkezett, jól öltözött hindu értelmiségi házaspárt szemüveggel, hordárral. Délebről jött asszonyokat pillantok meg hatalmas ékszerekkel. Fényességeket aggattak orrukba vagy fülükből nyakláncszerűen lógnak le. Persze bokaláncokkal, lábgyűrűkkel és karkötőkkel kiegészítve a kollekció. Látok iskolába siető kékruhás csemetéket. Tanárokat és szent gurukat, az utcakövén "dolgozó" kígyóbüvölőket és őket bámuló fiatal lődörgőket. Elmerengek a bőr- és ruhaszínek kavalkádján. 70 év körüli, szinte fekete bőrű bácsika tetőtől talpig narancssárga öltözékben, narancsos turbánnal. 2 m körüli, 200 kg-os férfi fejfedőtől a cipőig fehérben. Kissé sárgás, kreolbőrű szépség gyermekével, arannyal díszített mohazöld brokátban. Két hórihorgas fehérbőrű férfi teljes feketében kéz a kézben - ami itt az önfeledt barátságot jelenti és semmi többet. Egy másik csoport minden tagja fehér ruhát visel és így tovább... pompáznak.

Aztán mi is bevetettük magunkat a színek pezsgésébe.

Csak pár lépést tettünk, mikor hirtelen rózsaszirmokat szórtak kezünkbe. Jóképű, fiatal srác lépett elénk.

- Menjetek le a ghatakhöz és dobjátok a szirmokat a szent tóba! – szólt lendületesen hozzánk. Követtük a felhajtót. Mikor a tóhoz érkeztünk, egy-egy áldást osztó fiúra bízott bennünket.

A látvány lenyűgözött. Mosolyogtunk.

A vízben tükröződött az egész pushakari élet. A hullámfodrokban láttam a parthoz vezető boltíves kapuk és a zarándokszállások megannyi tornyát, festett díszítéseket; a hívők rituális fürdőzését, néhány pancsoló tehénnel. Imádkozókat, szárítkozókat szemléltem a körbefutó part mentén. Háttérben Pushkar szent hegyeinek köríve virított.

Minden annyira más, mint amit eddig valaha is láttam! Igazából ezzel a gondolattal foglalkoztam volna, de a fiú türelmetlenkedve közbeszólt:

- Vegyed le cipődet és telepedjél mellém!

Egymással szemben ültünk.

- Köszöntelek, hogy megérkeztél Pushkar szent városába! Ebből az alkalomból megáldalak téged!

Törökülésben mosolyogtam rá:

- Mi fog ebből kisülni?

Kezemre vörös zsineget helyezett. Majd elkezdett valamit erősen mormolni hindiül. Tenyerembe kókuszdiódarab került. Az ima folytatódott, majd marék virágsziromot, majd pirospaprikát szórt

ezek tetejére. Egyre furcsábban néztem rá:

- Vegetát nem teszünk bele? / Később kiderült, hogy a vörös anyag földfesték, kumkum, amit gyakran használnak a vallási szertatásoknál. /

Aztán áttért az angolra és taglalta a tó kedvező hatásait. Ujjával merített az áldott vízből és a megnedvesített, pirospaprikás rizsből nagy pontot kaptam a homlokomra.

- Oké, eddig megvolnánk! – dűnnyögtem magamban.

- Kívánok jó szerencsét, szép életet, jó utazást, jó gyerekeket, sok pénzt, jó munkát. Legyen szerencsés tanulásod, tudjál házat építeni, az istenek oltalmazzanak, jó egészséget a családtagoknak, a rokonoknak, az ismerősöknek. Egészséges legyen a tested és a lelked, kísérjen utadon siker, öröm. Kívánok hosszú életet, békesség töltse el lelkedet.....

És perceként keresztül sorolta a jobbnál jobb jókívánságokat különböző részletekbe menően és már roskadoztam a jókívánságoktól. Attól tartottam, hogy áldást fog kapni a kvarcórám, hogy sohase késsen, a borotvahabom, hogy mindig töltve legyen, szegény kanári madaram, hogy békésen aludja az igazak álmát, vagy, hogy a számítógépem sohase kapjon vírust!

De nem, hirtelen abbahagyta és felvette kezemről a vörös fonalat.

- Ha fizetsz 1000 rupiát, akkor beteljesül minden, amit mondtam. Az áldás elfogadását kifejezem azzal, hogy rád kötöm a zsineget, a red passportot!

Szemeim tágra nyíltak.

- Tehát csak a mesében van ennyi önzetlenség!

Észrevette mély megdöbbenésemet.

- Amit mondtál, annak az ötödét tudom fizetni! Érjed be ennyivel, mert még sok nap van előttünk!- próbáltam meggyőzni. Megvan a saját véleményem az “önkéntes” adakozásról. De mivel tetszett a légkör és még soha senki nem mondott ennyi idő alatt ennyire sok jó kívánságot nekem, szívesen áldoztam volna.

- Nem! Annyit adjál, amennyit kértem, mások többszörösével is megjutalmaznak! - vitatkozott velem tovább.

- Nem. Nem tudok!

- De adakozz! - vált egyre ingerültebbé.

- Nem megy, értsd meg!

- Akkor nem kapsz red passportot! - állt fel sértődötten és otthagytott, mint az a bizonyos szódás a lovát.

- Ne is törődj vele! Telhetetlenek!- nézett felém jóságosan a közelben lévő nénike, miközben lábait áztatta.

Igazából így is tettem, bár nagyon felbőszített a fiú és legszívesebben beszóltam volna neki valami nagyon zaftosat, de úgy érzem tekintetem így is mindent elárult.

Aztán, ahogy ballagtunk el a tótól, találtunk egy ilyen kis vörös fonalat. A porban hevert. Kimosdattam. Megfelezttem Tímeával. És lám csodát! Ettől a perctől kezdve védve lettünk az efféle abajgatásoktól. Egyszerűen messziről lehetett látni karunkat, hogy mi már "vettünk" áldást. Ha mégis próbálkozott valaki, vagy koldusok jöttek kéregetni, csak fel kellett mutatunk a karszalagot és ők csendben továbbmentek.

A főutcán vegyültünk tovább. Mintha az egész város csak látogatókból állna. Mindenki ugyanolyan tág szemekkel tekingetett egymásra, mint mi. Nem tudtunk betelni az emberek sokféleségétől. 2 méter magas férfi hatalmas vaslemezt hordott a fején. A vaslemezen tűz égett, és felette, az edénytartón kanna dülöngélt, fortyogott benne az indiai tea és még a poharak sem estek le. De azért néhány szék és asztal talán még elférhetett volna rajta!

Nagyobbacska, kirakatnagyságú és formájú helyen sütögetők kínálták friss ételeiket. Hasonlóan,

mint Párizs vigalmi negyedében a könnyűvérű lányok bájaikat. Csak itt húsos, bajszos férfiak üldögéltek. Egyik kezükben a serpenyő serceget, másik felükön a kész, panírba öltöztetett zöldses tészták vagy édes kis pampuskahegyek emelkedtek.

Tátva marad a szád, szemed és az orrod. Elidőzhetsz percekig is egy-egy ilyen helynél, csak hogy láthassad, csak figyelhessed az olaj fortyogását, azt, ahogyan felszáll a füst, azt, ahogy az olaj tükröződésében az elkészült finomságok várják beteljesülésüket. Pedig a fekete ódon lábasok mellett felfedezed az árusok szőrös lábat is.

Aztán banánt majszoltam. Gyerekek pénz kéregettek, de megörültek a gyümölcsömnek is. Ballagtam tovább: fiatalasszony is banánt kapott tőlem...

Trombita szólt. De honnan? Meg dob dörömbölt! Egyszerre több! Talán rádió bömböl? Nem. De egyre közelített. A tömeg közben még jobban felduzzadt. Zarándokmenet hömpölygött felénk. Páran utat csináltak a forgatagban, mintha népszerű sztár vagy politikus érkezne. A zene egyre hangosabb lett. Férfiak hatalmas, kegytartó hordáron az elefántfejű Ganésa virágfüzérékkel, szalagokkal feldíszített szobrát cipelték. A bálványra rózsaszirmokat dobáltak az emberek megállás nélkül. Pár perccel később végre láttam a zenészeket is. Az aranyló sárga egyenzakókat nagy, csúcsos kihajtókkal ékesítették, a türkizkék ingeken rikító, vörös nyakkendőt viselt a díszes társaság. Egyszerű dallam mellett, erőteljes, monoton ütemet pörgettek. Iszonyú zajnak is vélhetnéd, ha nem érezed lüktetését. Csöppnyi szünetet sem tartottak. Legalább 5 fűvös és a 2 dobos levegővétel nélkül, mosolygósan gondoskodott az áhítathoz vezető hangulatról. Többen enyhe táncba kezdtek a zene ritmusára. Forróság, embersűrűség, szinte karneváli hangulat alakult ki. Az egyik alak rózsaszín festéket szórt a többiekre merő boldogságból. A színesre festett emberek is elővették maguk kis zacskóját és másokra szórták a pink port. Néhányan az extázis mezsgyéjére jutottak. Nem értettem az egészet, de elképesztőnek találtam.

A zenét különben csak Boban Markovichékhoz tudnám hasonlítani. Olyasmi, csak kevesebb cifrázással. A dallam erős egyszerűsítésével, az ismétlésekkel szakrális hangzást varázsolt az utcára. A menet minden ghat kapunál kicsit megállt, Ganésát bevitték a boltíven keresztül a tóhoz, majd a szertartásmesterek imáit követően folytatták csinnadratta útjukat a következő kapuhoz.

Az utcán egyre gyakrabban láttunk fehér kis gömböket árulni. Mire használják és miért látunk ilyeneket egyre többet?- nem értettük.

Aztán előttünk tornyosult a pushkari Brahmá templom. A hinduizmus három fő alakja Brahmá - a teremtő, Visnu - a fenntartó, Siva - a pusztító. A hagyomány úgy alakult, hogy a legtöbb templomot a fenntartó különböző formáinak /inkarnációinak/ imádatára alakították ki, míg a legkevesebbet a teremtőnek. A kevésből egy ott állt előttem. Cipőmet ismét levettem, mint mindenki az összes hindu vallású szent helyen. Meredek lépcsőkön gúla alakú bástyaszerűségbe jutottam fel. Megláttam belülről az első igazán jellegzetes hindu templomot.

Tudom, hogy csak az tervezhet kegyhelyet, aki maga is elfogadott lelki tanítvány. Az építés során ügyelnek, hogy a különböző szinteket asztrológiailag megfelelő időpontban kezdjék el létrehozni. A tér felülről nyitott, kiemelt helyen a központi szentély található. Benne murti /istenábrázolás szobra/, az oldalfalakon további istenalakok faragott reliefjei helyezkednek el körbe-körbe. A hinduk ezeket a szobrokat nemcsak Isten képviselőjének, hanem magának Istennek fogadják el. A sorra érkező hívők szirmokat, körömvirág-füzéretet, rizst, gyümölcsöket helyeztek el a szobrokon vagy dobtak be a szentély közepére. Imádkoztak, körbejárták a murtit és harangokkal kongattak közben. Füstölők, mécsesek egész nap megállás nélkül izzanak, lobognak. A kegyhely belső tere 15*20 méteres és kb. 100-an szorongtunk egyszerre azon szűk helyen. Mindig történt

valami. Több helyen ismét láttam szórni az áldozati vörös színeket. Fényképezni sajnos nem lehetett. A fehér kis cukorgolyók szintén Isteneknek felajánlott ajándékok, amiket vagy a szobrok mellé helyeznek el vagy az istenségeket megtestesítő majmoknak adnak. Azok meg teljes lendülettel ugráltak, hogy minél többet habzsoljanak a finom falatokból. Ahogy ragacos lábammal figyeltem az etetést, majdnem felöklelt egy szent tehén. Hogy került oda fel az eleven állatja? 20 m magasságba, a torony közepébe? Láttam néhány templomszolgát is bösen sepregetni. Ha ők nem lennének, pár óra alatt iszonyatos banánhéj és rózsaszírom kupacok magasodnának ott.

Azt hiszem, kicsit mozgalmas! Istenség - élet - templom: Egység!

Tudtuk, hogy szigorúan tilos fotózni, mégis elhatároztuk, hogy megörökítjük fényképen a szent tavat.

- Hátról megkerüljük az épületeket és kész!

Így tettünk. Erre a trükkre nem csak mi jöttünk rá. Ahogy a természetesen keresztül hatoltunk a tó beépítetlen része felé, egyre több európaival találkoztunk. Többségük hasonló szerzetnek nézett ki, mint mi, de jócskán akadtak hippinosztalgiával rendelkező figurák is. Motorral száguldozó fazon tűnt fel éles puffogéssal, aki úgy nézett ki, mint akit a Szelíd motorosok című filmből szakasztottak volna ki. Rögtön lerítt róla, hogy nem a XVII. századi műemlékek festett díszítéseiről rajong, hanem, hogy megtalálja a 60-as évek élvezeteit. Ő is eljött Indiába, mint tette azt anyja vagy apja anno, hogy megkeresse a szabadságot, a megváltást. Hogy megtalálja a maga Indiáját, hogy megszabaduljon a civilizációs rabságoktól, csak éljen a szexnek, a drog kábulatának és ne törődjenek a kizökent világgal, ugyanúgy, mint szülei akkor!

Kicsit később minket is leszólítottak:

- Érdekel jó minőségű hasis?

A Sunset nevű kávézót hatalmas fa hídon keresztül tudtuk megközelíteni. A víz felszínén méteresnél nagyobb halak és teknősök békés pupillái meredtek ránk. Úgy figyeltek, mint a mesékben és szinte már hallottam: "Vegyél ki! Teljesítem 3 kívánságodat, csak ments meg!" És már nyúlni akartam ezekért a gyönyörű állatokért, de csak annyit tudtam mondani már vagy századszor :

- Hihetetlen és újra csak Hihetetlen!

A parton ördögbóttal, labdákkal zsonglörködnek a fiatalok. 30-nál több fényképezőgépet nem is láttam! Ahogy kúszott el a hegyek mögé a hatalmas magmakorong, úgy sűrűsödött az exponáló gombok ciripelése.

Leszűkült a világ. Maradt a Nap, a ghat a szent víztükörrel. A bronzba hajló fények fürdőző fiúkon játszadoztak. Fémtestük örömmel egyesült a narancsosan izzó tó-fodrokkal. Békesség született bennük, a tó vizében, a fényképező turisták csapatában. Békesség áramlott a levegőben és bennünk. Békesség lebegett kívül és belül.

Anna, a Vegetable Plate Neked is meg kellene kóstolnod! Hát fenséges! Ezt azért írom, mert ma ugyanolyan erős hatással volt ránk, mint tegnap. Mikor hazamegyek, majd előveszem összes főzőtudományom és készítek a Te részedre ilyen tálat!

augusztus 29.

Pushkar és utazás Agrába

Drága Anna!

Minden rendben van – ha beszélne az otthoniakkal. Tímeával szerencsére jól kijövünk, csak az esti és reggeli készülődésünk kicsit fura.

Lencsevégre kaptam kedvenc étkezdénk konyháját a korai surló fényekben. A vasrácsok mögött mosolygós fekete szemekkel találkoztam. A hely jobban hasonlított kovácsműhelyre vagy szénbánya kocsmájára, mint főzőhelyiségre. Mindenhol korom és füst és szén, mint a középkori mulatókban. Illatokat nem is éreztem, annyira magával ragadott a hely sötétsége. Feketében úsztak a serpenyők, a kéménykürtök, a kemence bejárata, a falak, a szakácsok ruházata. Mindent ellepett korom. Kötényről vagy kuktasapkáról szerintem életükben nem hallottak még ezek az emberek. Néhányan a legegyszerűbb ingüket dobták be állandó munkaruhának. Mások csupasz - leánykorában még fehér - trikóban úzték az ipart. Nem akartam elhinni, hogy ezek a vájárok varázsolják asztalomra azokat a csodás tálakat. Szemeim mindent mocskosnak láttak, de amit ott elkészítenek, az mind tiszta szín, az mind tiszta tűz, az mind virít, majd kipukkad az ízeitől.

- Néhány fotót készíthetek? – mutogattam el, hogy miért is vizslatom őket.

És már szutykos kezeiket törölgették, hajukat fésülték. Bólogattak. Fogaik virítottak örömben, ahogy megörökítettem cseppnyi pillanatukat. Kezüket imára hajtva köszönték meg, hogy szántam rájuk pár percet, hogy megtiszteltem őket azzal, hogy emberszámba vettem a dolgos, alacsony kasztbéli mivoltukat. Aztán kicsit próbáltunk diskurálni, megkérdeztem a méteres nyársra fűzött éték nevét és válaszoltak is izibe. Megígérték, hogy küldenek ingyenes kóstolót szobánkba - a fényképért cserébe.

És így is lett!

Búcsút intettünk az ablakunk előtt fáramászó majmoknak és nekivágtunk túránknak a legközelebbi szent hegyre.

Igazi sadhuval találkozunk a főutcán, vagyis egy cölibátusban élő szent emberrel. A mezítlás öreg derékig érő, varacskos, ősz haját piros hajráffal fogta össze. Hosszú szakáll a mellén lógó nyakláncokat verdeste. Egyetlen ruházata a 20 cm széles, kék-fehér-csíkös ágycikkötőnek kinéző, törülközőféle volt. Az elengedhetetlen vándorbottal, tarisznyával és egy csuporral téblábolt szegényke. Az agyagedényke vízmerítésre és alamizsnagyűjtésre szolgált. Homlokfestése Visnutiszteletre utalt. Tekintetében inkább egyszerűséget, mint bölcsességet találtam. Fura szerzet. Az egész országban találkozhatunk velük. Vagyonuk nincs, kéregetésből tengetik életüket, a szent helyeket látogatják. Készítettem róla portrét. Szívesen megengedte, mert tudta, kap érte pár rúpiát. Nem csaphattam be, tényleg adtam egy keveset.

Belenézett a tenyerébe.

Majd rám szegezte öreg, fájdalmas tekintetét.

Ismét a pénzt bámulta és egyszerűen nem hitte el, hogy fehérember csak ennyivel hálálja meg a modellkedését, mosolygását, a létét. Nem akarta belátni, hogy nem aranytallért kapott vagy ezüst dinárt, csak a mindennapi betevőre jutó érmét. Láttam elképedt arcát, éreztem rajta, hogy az emberekbe vetett hite forog kockán, ezért hátizsákomból elővettem még két csapatit és azzal próbáltam enyhíteni csalódottságát. Szemei felvidultak.

Enyém is.

Elhasznált zarándokszállások és csenevész disznócsapatok mellett hagytuk el a várost. Előttünk tornyosult a 3 Gellérthegy-magas célpontunk.

- Végre valami sport! – szoltam Timinek, pedig lihegtem, mint a gép.

Sokan már lefelé tartottak a hegyről kisebb-nagyobb csoportokban. Családok, rokonok, ismerősök, fiatalok és 80 körüliek. Derekas helyállás! Kedvesség az arcokon és sugárzó felszabadultság, mintha a csúcson levetkezték volna minden kínjukat. Bárkivel is találkoztunk a gyaloglás alatt, mosolyogott és köszöntő-jóáldást kívánó szócskát küldött felénk. A szavacskát sokszor kórus kántálta egyszerre. Nem telt bele sok idő, mire már mi is azzal a szóval üdvözlöttünk mindenkit. Többen imára kulcsolták kezüket vagy meghajlottak a köszöntés kíséretében. Aztán már mi is csak mosolyogni tudtunk a meredek kaptatón.

A tér közben kinyílt. Körbe-körbe kínai karszthegekhez hasonló süvegkoszorú fogadott és a csöppnyi medencében Pushkar, az ő gyémántként fénylő tavával. A nap sugarai éppen akkor nyújtóztak ki a kúpos hegyek mögül, párafoszlanýokat táncoltattak meg, oszlattak szét. Századszorra ejtettük ki az üdvözlő szavacskát. Úgy éreztük, senkit sem ismerünk, de mindenkihez hozzátartozunk.

A csúcson találkoztunk természetesen az áldozati épülettel, valamint két tucat hulmánnal és sok-sok emberrel. A majmok ezen a környéken nagyon elkanászodtak! Ha nem a fákon ücsörögnek – hogy kipihenjék lakmározásukat – akkor folyton-folyvást pimaszul kéregetnek és ha nem kapnak, akkor erőszakosan rabolják el a rizses zacskókat vagy a zarándokok holmiját. Igazából ők most nem is érdekeltek annyira. A zarándokokra gondoltam. Az elszántságukra. Naponta ezrével hódítják meg azt a magasságot, hogy tiszteljék istenüket, hogy kifejezzék kötődésüket.

Hamarosan gyűrűként vetek minket körül. Biztos, hogy kevés fehér ember mászott még oda föl, mert annyira érdeklődtek irántunk. Honnan jöttünk, kik vagyunk, mit keresünk itt, hogy tetszik Pushkar –záporoztak a kérdések.

Visszafelé egy antikváriumban szerencsésen megszereztük a Lonely Planet Nepál című kiadását. Örültem, mert így biztosabban tudunk majd tájékozódni, ill. így most már fogjuk tudni, hogy hova is készülünk.

Aztán megpróbáltam ruhatáramat is bővíteni, amit indulásomkor nem eresztettem túlságosan bő lére. Már napok óta nézelődtem jó kis gatyeszre vadászva. Aztán ezen a napon egyszer csak szembe jött velem a megfelelő szabóműhely és a kirakatában lévő nadrágok. Tetszett a hely, pont ilyen kellett nekem. Ott az utcán varr ez a bácsika is, mint Indiában rendesen szokás.

- Ma este tovább kell utaznom. Tudna nekem addig varrni méreates nadrágot? – kérdeztem.

- Semmi baj, megcsinálok addig! Légy nyugodt! – és már méricskélte is a fő paramétereimet.

- Gyere vissza 2 óra múlva, kész leszek.

“De jó, lesz új gatyóm!” hangulattal töltöttem el a várakozás sétálgatós perceit.

Mikor visszaérkeztem már várt engem a szabó. Végre felpróbálhattam és mintha csak rám öntötték volna! Hurrá!

- Az unokámat elküldtem gombokért, mindjárt megérkezik! - közölte.

Nem tartottam nagy tehernek kibőjtölni a fennmaradó időt. Megjött az unoka és a gombok is a helyükre kerültek. Elégedetten kacsintottunk egymásra!

Aztán bepakoltunk buszunkba. Ajmerig utaztunk először. Ott várakozni kellett a csatlakozásra.

- Húzd le a fejed, mert neked repül! – szoltam hirtelen Timinek. Először azt hittem kő, majd, hogy veréb vagy valami aprótermetű denevér. Aztán újabbak jöttek. Az emberek hadonásztak karjaikkal, mint amikor darazsak támadják meg őket. Rajtam is landolt egy közülük.

Elcsodálkoztam a 15 cm hosszúságú dagadt sáskán. Soha nem láttam még ekkora rovar! Ráadásul csoportosan jelentek meg, egyik pillanatról a másikra. Rajzásuk, landolásuk olyannak tűnt ott a buszpályaudvar térségében, mintha sorozatvetőt szabadítottak volna ránk.

Már lazán kezeltük várakozásainkat. Nem tudtuk, mikor fogunk tovább indulni, csak azt, hogy egyszer csak ki fog derülni.

- Beszállás Agra felé! – kiáltottak úgy 3 óra elteltével.

Az egész éjszaka a buszozás jegyében telt el. Úgy robogunk öreg Tatánkkal, mint a suhanó szélvész. Szűk helyen ültem, nem tudtam elaludni. Csak a megérkezésre tudtam gondolni. A monszun miatt a tetőnk átázott, és hideg cseppek formájában figyelmeztetett két másodpercenként, hogy ne dőljek túl közel az ablakhoz, mert csuromvizes leszek. Ezen a járaton többségében turisták utaztunk / hát ugye Agra... /. Könnyen szóba elegyedünk a mellettünk lévő angol lánnyal, akiről kiderült, hogy már 1 éve egyedül járja a világot. Rengeteg helyen járt, sok emberrel ismerkedett meg. Elköltött 3-4 millió forintot, és nagyon boldognak érezi magát. Hát elhiszem ...

Hajnali 4.30-ra érkeztünk meg. Találtunk valami üres padot a buszállomáson, amin teljesen kiterültünk. Pirkadatig ott várakoztunk, hogy világosban láthassuk, hogy kik és hova visznek bennünket a riksán!

Agra. Emlékszel? Ezt a várost Te is ismered, mondtad milyen jó volna azt egyszer megnézni.

augusztus 30.

Agra - Fatehpur Sikri

Kedves Anna!

Érdekes ez az egész! Éreztél már úgy, hogy megérkezel a várva várt helyre, de annyira fáradt vagy, hogy nem tudsz úgy örülni, ahogy valójában szeretnél? Én most így vagyok.

Nem találtunk könnyen riksást. Senki nem tudta, hogy hova is kellene menni pontosan. Aki elvállalt minket, még annak sem volt fogalma, hogy hol is van a cím. Látszott rajta, hogy vállalkozó kedvű. Annyit értett a mesterségéhez, hogy azt gondolta, hogy ha van cím a papíron, azt meg is lehet találni. Így indultunk neki a napnak vagy úgy is mondhatnám, városnéző sétánknak.

Mikor beértünk a város központjába, a fiú percenként kérdezte meg, hogy merre kellene tartania. Kaptunk egy ukászt és elindultunk jobbra. Később ismét kérdezett. Elkanyarodtunk balra. Tovább kerekedtünk. Hallgatott minden útbaigazítóra. Jobbra, majd balra. Újabb kérdezősködés, és gazdagabbak lettünk újabb iránnyal, ami olyan helyre vezetett, ami felettébb hasonlított a kiindulási pontunkhoz! Szóval 5-6 megkérdezés, pici ráérzés és valamicske szerencse után fordultunk be szállást adó családjunk udvarára.

Tímeának köszönhetően még Magyarországon kiválasztottuk őket. Telefonon értesítette a családot, hogy kb. mikor fogunk érkezni. És lám, vártak ránk!

Az emeletes családi házból szolgáló jött elénk és betessékelt a társalkodóba. Ez a ház központi részén helyezkedik el kiemelt szerepben. A hatalmas helyiséget körbe rakták székekkel, kanapékkal, fotelakkal, hogy együtt lehessen a nagy család vagy vendégsereg, hogy együtt tudjanak beszélgetni.

Belegondoltam, hogy milyen is lehet itt a hétköznapi összefüggés: a népes család a kör közepére állítja a hazugságon kapott unokáját és mindenki előtt színt kell vallania. Sorban kérdéseket tesznek fel neki és ő továbbfordul az újabb és újabb vádlójához. A kérdések egyre gyorsulnak, és a forgása egy ringlispál pörgéséhez válik hasonlónak, míg csak el nem szédül és kiterül a társalkodó szőnyegén. Vagy sikeres vizsga után a család mind a 40 tagja egyszerre pattan fel az ülőalkalmatosságáról, hogy középre szaladjanak, hogy a kis lurkót a plafon boltozatáig dobálják.

Aztán képzelődésem kellős közepén belépett Indira Gandhi vagy legalábbis csodálatos reinkarnációja. A 70 éves "ház asszonya" - vagy úrnője - három újabb szolgáló kíséretében jelent meg, akik tessék-lássék módon próbáltak segíteni házigazdánknak. Kezet ráztunk, pedig igazából le akartam borulni előtte és kezet csókolni, mint a királynőnek illik. A hatalmas hajkorona és a barna száriköltemény között a nőiesség és a bölcsesség elképesztő elegyét láttam. Arca nem öreg, csak érett. Szeme feketéje vakít, mosolya fenséges.

Néhány kimért kérdés, kedves mimika is elég ahhoz, hogy közeli barátként fogadjon házában. Átadtuk ötletes, szerény kis ajándékunkat: szegedi paprika / a chili hazájában! /.

Frisstőt kaptunk, mialatt meghallgatjuk családjának történetét. Férje egyetemi professzorként élt, egyik fia asztrológus-matematikos, másik bankár, menyei tanárok.

A beszélgetés alatt a helikopter propellere szüntelen forog a mennyezeten. Szemezek a szoba falán lévő hatalmas téli tajga-poszterrel / amit a férje hozott Oroszországból üdítőnek a legforróbb napokra – bár a család többi tagja sose látott még havat és hideget közelebbről! /, de enyhülést úgy kevésbé bírok belőlünk kifacsarni.

Nem aludtunk előző éjszaka, de a szokásos frissítő zuhanyunk után mégis nekiiramodtunk Fatehpur Sikribe - a szellemvárosba. Megkerestük a főpályaudvart. Dél elmúlt. A Nap magasan járt az égen. Még picinyke felhőfoszlányt sem láhattunk. Legalább 45 C° árnyékban. A páratartalom 90% felett ágaskodott. Este bőséges monszuneső esett Agrában. 1 órát kellett ott várakoznunk. 1 teljes órát!

Vízzel hűtöm magam kívül, belül. Kezdek füstölögni! Az idő most oly lassan cammog, mintha száraz csiga volna! Vizet locsolok égő torkomra, tarkómra. A szauna piskóta ehhez! Izzadságcseppek homlokomon, orromon, hátamon. A cseppek erekké és izzadságfolyamokká duzzadnak. Patakok fakadnak combomról, hasamról. Olyan, mintha vízben állnék, úgy érzem, folyóvá szenderültem. Ha nem dobnak most jeges Dunába, ha nem engednek be egy hűtőszekrény ládikójába vagy nem dugnak le 3 méteres jégkrémet a torkomon, akkor minden elvész azonnal!

Úgy éreztük, nincs menekvés. Már a zacskós vizünk is felforrt! Végre dudált a vezetők! Beszállás! Időben beültünk, hogy legyen helyünk, de vesztünk, mert a benti hőség még elviselhetetlenebbnek bizonyult, mint a Föld magmagyomra!

1 órát utaztunk a sofőrülékében. XVI. századi, nagy hatalmú mogul uralkodóhoz kapcsolódik Fatehpur Sikri kialakulása. A maharadzsa már régóta szerette volna, hogy fia születhessen. Egy sejk megáldotta őt, ezért hálából itt jelölte ki az ország új székhelyét. Telt-múlt az idő és a beköltözést követően 14 év múlva a császár visszament Agrába. De az épületek megmaradtak.

A halottak városa korántsem oly csendes manapság. A 100 millió indiai mohamedán hívő egyik legfontosabb mecsete található itt, a Jama Masjid.

Mindenki könnyen ide talál, mert nagysága rátelepszik az egész városra. Főkapujához 10 méter magasságig kell fellépcsőzni, de maga a kapu 40 méteres. Megdöbbentően hatalmas vagy elképesztően óriási? Monumentális. Csak a római Victor Emmanuel emlékműhöz vagy a Sagrada Famíliahoz tudom hasonlítani ha tömegének nagyságát próbálom felmérni. Ha valami jelképezni szeretné a mogul világ hódításainak középkori sikerét, akkor ez biztosan az. Szóval a mecset kedvéért megépíteni egy ekkora díszes kapuzatot, ami magában kiérdemelné az erődítmény jelzót. Hát nem semmi!

A főkapunál játszódott:

Legyezőárus jó:

- Tisztelt Uram és Asszonyom.... –
- Nem veszünk legyezőt! –mondjuk neki kórusban.

Képeslapárus érkezik:

- Jó napot kedves asszonyom, kedves uram....
- Már van képeslapunk, és amúgy is fényképezünk! Látja ugye? – mutatjuk gépeinket.

Cipőmegőrző csoszog hozzánk:

- Pár rupiáért itt hagyhatják...
- A szandárokat zsákunkban fogjuk hurcolászni! Nem adjuk le! Pukkadjál meg! - közöljük határozottan.

Belépünk az óriás kapun.

Idegenvezető I. megjelenik:

- Nagyon szívesen körbevezetem Önöket ezen a ...
- Nagyon köszönjük a kedvességét, de mi könyvből fogunk tájékozódni! – hajtom el félbeszakítva.

“Angolul-gyakorló” közelít ...

Aztán megjelenik idegenvezető II., aki akkor is követ, mikor már megmondtam neki a magamét.

Erre erélyesebben lépek fel, és elmagyarázom neki, hogy Timi és én most kettesben szeretnénk maradni!

- KET-TES-BEN! Ő és Én! Do you understand? Senki másra nem vágyunk per pillanat! Ha mégis valami fontos információban hiányt szenvednénk, nem jönnénk rá valamelyik szeglet történelmi jelentőségére, nem találnánk meg XY síremlékét, akkor föltétlen Önt fogjuk először megkeresni! Ja, és duplán fogja megkapni az ellenszolgáltatását - nyugodt lehet - csak most felejtsem el minket!

Így végre-valahára sikerült lerázni őt is!

Jama Maszjid engedte, hogy elálmléjkodjunk a kapuja mögött feltároló téren. Ez akkora imádkozó tér, hogy akár tízezren is elférnének. A vöröshomokkő árasztotta magából a forróságot, vibrált a tikkasztó levegő és a remegésben Mekka tárult fel előttem:

Nem hiszem el ezt a hasonlóságot, nem hiszem, mert nem készültem oda, de ott vagyok, hihetetlen hogy India kellős közepén ilyen látok! A rezgő forrásban mohamedán hívők kis csoportja hirtelen felduzzad 100 ezres tömeggé. Látom őket, amint csigavonalban forognak középen. Itt a falak vörösen izzanak, a nyelv a hindi, a kába kő helyett Jókívánság-fonálhoz fohászknak a hívők gyermekáldás reményében. A tér közepén álló szent helyet áttört, homokkőrác védi. A rácsot biztos nem ember készítette, hanem valami csodás, köszvő pók.

A járólapok tüzesek, árnyék és szőnyeg a tutajunk, az árkádok vezetnek körbe-körbe, termek teremnek, sírboltok emelkednek egyre és egyre. Csak ülünk és betelünk. A térrel, az építéssel, a kővel, az idővel.

Azon morfondíroztunk, hogy a Taj Mahal lehet-e látványban ennél nagyobb?

Tanító jött. Folyamatosan beszélt a folyosók íveiről, hitről, szokásokról. Sétáltunk véle oszlopfők alatt, mint anno Szokratész mellett tanítványai és szívesen hallgattuk, míg ki nem kötöttünk a leghátsó, mívesen faragott ablaknál, hol a vallást próbálja pénzünkre átváltani. Tulajdonképpen kegytárgyakat árult. Ez ilyen nap vagy hely?

A mecsetből kifelé ismét kéregető lurkók próbálkoztak velünk. De marconának mutatkoztunk és éhesnek, ezért hoppon maradtak. Sziesztázásunk közben kijött a mecseterődből egy olyan 5*-os turista, kihez egyenesen taxi érkezett. Az amerikai hölgyhöz odaszaladt a gyereksereg. 20 kis suhanckéz nyújtózott egyszerre a napszemüveg könyörülete felé. Bízta szimatukban, mert kéregetésből cseperednek évek óta. Látják a finomharisnyás hölgy fekete táskáján, hogy ott nekik is terem valami, mint mikor galambok szállnak le aszfalra papírzacskós nénike közeledtére. Ma ismét jól lakunk! A srácok egymásra támaszkodva próbálnak liánként feljutni a napfényt adó hölgy magasban tartott retiküljének nyitódásához. Mint a szárnyaikkal verdeső galambok, úgy küzdenek a közelségért! Mese nincs, győz az erősebb! És az imádattól megrészegült nőcske pánikba esik. Ő akar adni! Ő most találkozik először az indiai valósággal, de ő segíteni fog. Ő meg akarja etetni ezeket az utcai galambocskákat, csak ne legyenek vele gorombák, ne szaggassák le a ruháját! A nőci villámsebesen előkapja bukszáját. Gyorsan belemarkol az apróba és morzsaként repíti a pénzt magasba, csak hogy szemernyi lélegzethez jusson. És a kis galambok nekiveselkednek, ugranak földre megkeresni a kis rupiákat. Ki talál, az mar és tovább keres. Civakodnak, szárnyaikkal lökdösődnek, ha egyszerre látják meg ketten valamilyen csillogó fémdarabkát. Mikor minden morzsát felszedtek az éhesek ismét odarepülnek jötevőjük felé. Az etető hölgy meg csak szórja meg szórja. Szállna a taxiba, de a fillérei elfogytak, ám az éhes torkok csak tátognak komiszul, és nem engedik, hogy kirepüljön e pénzes ember. Sündörögve kérik, hogy még-még! Adjon még. Az autót kordonba zárják. Ami sok az sok, dönt a kapuór és méteres botjával a madárcsapatot széjjel porolja.

Az erőd mellett erdőt és kőfaragó műhelyt láttunk meg. Kiderült, hogy felújítják, restaurálják a mecset régebbi, leromlott részeit. Természetesen mindent kézzel csinálnak. Nincs emberhiány, ez a legolcsóbb. Jókedvűeknek látszottak. Vagy csak a fehérség közelsége tette? Keveset diskuráltunk. Szerettem volna spontán életképeket készíteni, ahogyan bánnak a kővel, de annyira belelkesedtek Timi látványától, a fotózás tényétől, hogy ott hagytak csapot-papot és különböző alakzatokba álltak be, hogy kellően legyenek megörökítve a történelem palettáján. Végeredményül sikerült készíteni egy viszonylag természetes fotót: középen egyetlen nő, Timi virít hófehér bőrével és körülötte a 11 sötét bőrű férfi, ahogy vizslatja az ifjú hölgyet. Ezt a képbeállítást legjobban a walesi gróf és nejének, 1908-as afrikai vadászaton készült fotójához tudnám csak hasonlítani.

Vidáman búcsúztunk el a csapattól. Kaptunk címet is, ahová elpostázhatjuk az elkészült képeket.

A család szeretettel fogadott minket újra. Megismertük az úrnő gyermekét és feleségét, valamint Oso, az 5 éves kis unokát. Tejbe áztatott gyümölcsöket kaptunk vacsoránk végén. Biztos látták rajtunk, mennyire lepukkantunk eddigi legmelegebb napunktól. Meglepődtem, hogy még a család sem bírja ezt a nagy forróságot.

Még este is azt éreztem, hogy elolvadok. Legszívesebben meztelenül aludnék. Tímeának is ezt javasoltam. Timi vonzó. Minél nagyobb a forróság, annál kevésbé bírok ellenállni. Úgy érzem nincs megállás. Helikopter-propeller a plafonon kavarta a levegőt, zakatoló traktorhűtő oldalt próbálkozott, füstölő aromájába repültünk.

A Te szemeidet is felvillanyozta volna a gyümölcs és Oso. Elképzelve, ahogy kergetőznél a kis sráccal a pálmák alatt, ahogy anno az unokaöcséddel kertetek fái közt.

augusztus 31.

Agra

Kedves Anna!

Pár nappal ezelőtt beszélgettünk Timivel arról, hogy ilyen nagy utazások párokat összehoznak és ismerünk olyan eseteket is, amikor összevesztek az út során. Azt gondoltam, hogy a mai nap közelebb leszek az első verzióhoz.

Tudod annyira fura, hogy mit meg nem teszünk azért, hogy jól érezzük magunkat. Például felkelünk reggel 6-kor, mert early morning is the best to see Taj Mahal - szokták volt mondani, mert akkor a legszebb!

Ebben a korai időszakban még ekkora városban sem tolonganak a biciklis hordárok, de mikor már a járművünkön utaztunk, a zötykölődés végre kirázta belőlünk az utolsó csepp álmodot is.

A macskakő ridegségén megcsillant a harmat, a szeméthalmok közt ásítózó disznók rőfögtek, koszos kutyák kúsztak elő vackaikból, a benzin füstje még csak hurkolta hálóját, karéjos mintákat vetett a hajnali szürkületben.

2 másodpercről szeretnék írni.

Az első:

Kapaszkodok a riksa vas-csontvázába, nehogy lehajítson a fene nagy sietségben. Egy kanyarban, csak 1 pillanatra sejlik fel a Jumna széles folyama, aminek sárgásan párás derengésében, fátyolba burkolózó, vékony gyárkéményeket látok messzi-messzi meredezni, mint eddig soha Indiában. Nem füstölnek - talán ma nem dolgoznak? Ám a gyáracsarnok tetőzete túlzottan megkapó, furcsán kupolás, úgy ítélem, hatalmas lehet! A kanyar véget ér, a kép eltűnik.

Tovább rázkódunk és újabb kanyar után a fák függönyként húzódnak el.

A második szekundum:

Felébredtem vagy most álmodom? Vagy álmodom, hogy álmodok? A színpadon, a folyóparton kelő napban fürdik mihez éppen úton vagyunk. Kiderül, hogy a kupola az ékszer teteje, a kémények minaretek, nem dolgozik ott senki! Jumna ködéből és a napfényből most teremődik újra, most mosdik, öltözködik, fésüli haját, hogy teljes pompában mutassa magát. Ez illúzió vagy délibáb, vagy csak én festem a képet egyre színesebbre?

Fák fekete serege ismét zárul.

A királyi park sötétzöldjén haladtunk tovább perceként keresztül. Előjáték ez az erdőnagy park? Ez a többsávos út úgy húz egyre beljebb, mintha most tartanánk India történetének legfényesebb napjaiba. Mintha magához Sahdjahan császárhoz közelednénk / ki melleleg 400 éve halott /. Ahogy közeledünk a bejárathoz, úgy növekszik körülöttünk a sokadalom. Időkapuk tárulnak fel előttem. A dobok kezdenek felpörögni. Fúvósok szólalnak meg kórusban. Hamarosan megjelenik a porondon, mit évek óta titkon vártunk.

Fokozódik a drámai feszültség. Csak nehogy zárt kapukat találjunk! Kérem szépen, csak most ne! Bármelyik pillanatban magam elé tudom idézni, lerajzolhatnám / már amennyire telik kezemből /, mert már annyiszor láttam képeit. És nem tudnám megmondani, hogy mégis mit adhat még ennyi év után?

Végre megérkezünk.

Riksásunk el.

Kis gyaloglás.

Az első akadály. Kapupénzt szednek, vaskosat. Cókmókunk és ételeink gaz örök bitorolják el. A

biztonsági emberek detektora mindent lát.

Aztán séta ismét.

Megtévesztő kereszteződések.

A dobpergés felgyorsul.

A fürkésző örök ismét bevizsgálják.

Majd a nagykapu, minek magassága vetekszik a szellemváros bejáratával. Pont jó helyen, hisz így kukkot sem láthatsz beljebb.

Itt is sorba állunk. Itt is tovább jutunk.

De megtorpanunk. Előttünk a lényeg, a szépség, az épületek márvány királynője. És szinte mindenki fújja történetét, hogy Mumtaz Mahal, a császár hitvese 14. gyermekét megszülvén került a másvilágra. Az uralkodó fájdalomában, szerelme jelképeként, hálából építtette e csodát. Valahogy soha nem éreztem ezt síremléknek, soha nem gondoltam, hogy ebben az épületben bármilyen formában benne lenne a halál. Mindig a nagyszerűsége ragadott meg.

Most valóban itt van tőlem 500 méterre, és a leggyakoribb indiai szavam jó elő: hihetetlen. Hihetetlen! Csípjen már meg valaki! Ez valóban létezik / ha nem káprázat az egész életünk / és álmom valóra vált! Ha én ezt a klubban elmesélem ... és ilyenek tódulnak fejembe, ajkam mosolyra fakad, míg nem az érkező japán csoport tolokodása mozdítja meg gyökerező lábaimat.

Rögtön érzem: a tér, a tér nagysága az, amit nem képes ezer és ezer festmény, fénykép, film visszaadni. Lehetetlenség. Ide el kell jönnie annak, aki ezt valójában tapasztalni akarja! Pupillánkon keresztül lehet csak beszívni ezt a látványt - azt, hogy a hatalmas kert hátsó felében, az égbolt tiszta háttérével, hatalmas színpad felett lebeg egy óriási nagy fénylő fehérség, ami elragad. Minden őt szolgálja. A park körülöleli, a ciprusokkal övezett vizes csatorna egyszerre tükre és szemünk vezetője. Mellette mecsetek, amik testőrként emelik feljebb sugárzását.

Közelebb jutunk.

Kapkodom fejem, hogy friss napsugárban bámuljam őt vagy a vízben szemléljem, ahol kő, víz, fény egyesül festményében.

Aztán leülünk elé, mint a vándor, ki elérte célját, mint a tudós, ki megtalálta mit réges-rég keresett, mint a hegymászó, ki fölért a csúcsra. Itt állok a Mount Everest tetején, vagy a Matterhorn mészkő piramisát hódítottam meg, hisz csak az lehet ilyen gigantikus és minden más magas hegy mind-mind illúzió.

Ahogy emelkedik a Nap, úgy kúszik a Taj Mahal is feljebb az égre, egyre magasabbra. Lebeg, pedig talpa erős, vörös homokkővel edzett; szárnyait 4 minaret feszíti, széthúzza és látom, hogy soha nem fog lezuhanni. Végtelen egyensúly árad hatalmas testéből. Szemeim hozzátapadnak. Egységben látom minden porcikáját, belelátok minden egyes kis kötőmb legeslegbelsejébe és minden kis részletben a nyugalmat látom és bekerülök hálójába. Az időkerék megállt, átveszem lélegzését, megtelek erővel és végtelen nyugalommal és én is lebegek.

Egy turista kavicsot hajít a fénylő tavamba.

Mi is rálépünk az ezüstjodidos megörökítés útjára. Fotó jobbról, balról, kicsit innen, kicsit onnan....

Elidőzünk. Ez a nap erről szól.

Lassan közelítjük.

Minden lépés - újabb perspektíva. Minden újabb nézőpont újabb hatás. Bámulom, miközben Tímea összefut a 2 nappal ezelőtt megismert világotutazó angol csajsziával.

Adatok párosulnak gondolatimhoz:

Hogyhát ez az egész fehérmárvány; meg az építész feleségét megölette a császár, hogy átérezze fájdalmát; meg hogy 20 évig építette 20 ezer ember és a végén egyik karjukat levágták, nehogy létrehozzanak valami hasonlót és hogy az intarziában a Koránból is vannak részletek; van olyan

virágberakás, ami 60 darabból áll 6 cm²-en!

Cipőnket levesszük. Lépcsőzés. A lábánál még kisebbnek érezzük magunkat. 40 méteres minaretek, 30 méteres kapuzat. Bent ahol a sír van, egyedülálló áttört márványrács, méltóságteljes félhomály fogad. A kupolát is láthatjuk alulról, de a külsővel nem kelhet versenyre.

Kint a lényeg!

Később bejártuk két testőrét is. A vöröshomokkő mecsetek önmagunkban is megállnák helyüket bárhol a világon. Jól esett szemlélni felőlük a királynőt!

4 óra repült el!

Elindultunk vonatjegyet venni a holnapi utazásunkhoz. Kerestük többfelé a lelőhelyet, járókelőktől kértünk segítséget de nem leltük sehol sem. Igyekeznünk kell, mert még az agrai erődbe is szeretnénk bejutni. Gyorsabban gyalogoltunk, mint az elefánt - állapítjuk meg - miután lehagytunk 2 sétáló hústömböt. Sokat kóvályogtunk az erőd környékén, de térképünk sem segített megtalálni a jegyárusító helyet. Két idős riksás azt állította, hogy ők tudnak ilyen helyet mutatni. Szegények rendesen megizzadtak velünk a közeli, hatalmas kaptatón, de megtaláltuk végül is a bodegát. Egyikkel elbeszélgettünk, amíg a jegy-foglalására várakoztunk. Kiderült, hogy világlátásban a fuvarozásból élt. Analfabéta, bár a turistáktól sokat tanult az elmúlt 50 év alatt. Unokájának kekszet ajándékoztunk, de láttuk rajta: az extra rúpiának jobban örült volna.

Sajnáltam, hogy nem jutottunk már be az agrai erődbe, de még jobban fájlaltam az ezt követő vitát. Timi egyszer csak bejelentette / statáriumszerűen /, hogy ő bizony nem fog elmenni a khajurahi templomokhoz. Az eszmeccserénk tulajdonképpen arról szólt, hogy holnap dél felé evezünk tovább az erotikus templomokhoz, vagy haladjunk keletnek. És a távolságokról meg az időről.

- Meg lehetne csinálni, képesek lennénk rá, csak erőltetett menet lenne! - kaptam Timi válaszát.

- Én nagyon jó tudom, hogy idő kell Nepálra, de már feláldoztuk oltárán Udeipurt és környékét, a barathpuri madárrezervátumot. És még Khajuraho is? – néztem rá elképedve.

- Tudom, hogy ha neked is annyira fontos lenne, mint nekem... ha tudnád, hogy mit hagysz ki, akkor te is másképp állnál hozzá. Kicsit összeszednéd magad, és kibírnád! Kibírnánk, megcsinálnánk együtt mindkettőt! Khajurahot és Nepált! Nem tudod, mit veszítesz! Ez a baj! Nem ebben állapodtunk meg! Hogy még ezt is kihagyjuk! Ez kardinális hely utunk során! Ne légy már ilyen kényelmes! Meg fogod bánni, mikor haza fogunk menni, mikor erről fogsz olvasni. Ki fog számodra is derülni, hogy ez mennyire páratlan dolog a világon és mi ott utaztunk a közelében és kihagytuk! Majd meglátod, akkor nagyon fogod sajnálni! - próbáltam Tímeát meggyőzni.

- Ami sok, az sok! Nem és nem! El akarok oda menni! Most itt vagyok Indiában és lehet, hogy soha nem térhetek vissza. Ha most nem nézem meg, akkor kész, nem is fogom látni soha se ebben az életben, és ennyi veszteséget már el sem lehet viselni. - füstölögtek még percekkel később is idegsejtjeim.

- Én nem megyek délre! – hangzott rövid válasza.

- De szét sem válhatunk!

Este ismét szívesen fogadtak minket. Hűsöltünk a téli tajga mellett, miközben kellemes társalgás közepette megkaptuk az egyik fiú új-delhi-i címét, ahol majd visszafelé megszállhatunk. A jövőbeni szálláslehetőségünk jócskán feldobta kókadó hangulatunkat.

- Hát abszolút több ajándékot érdemeltek volna! – állapítottuk meg.
Csendes csomagolásunkban érződött délutánunk hangulata. Annyira másképp sikerült, mint a tegnapi esténk.

Te kinek adsz igazat? Hallottál Khajurahoról? Világhírű, páratlan. Majd keresek Neked képeket róla! Szerinted jobban kellett volna ragaszkodnom az eredeti útvonalhoz? Tudod, egyedül nem akartam elindulni Indiába és ezért szétválni sem akartam.

szeptember 1.

Utazás Varanasiba

Kedves Anna!

Mikor együtt utaztam veled, sokszor szerettem volna megállítani az időt. Most itt is hasonló gondolatok jutottak eszembe.

Miért kell ennyire rohanni, miért nincs több időnk? Miért nem 8 vagy 10 hétre jöttünk? Bennem motoszkál, hogy itt is, ott is még jó lenne időzni. Annyit maradni egy-egy helyen, amennyit kedvünk tartja. és akkor még nem is beszélek a betervezett, de elhalasztott helyekről, úgy mint Khajuraho... Jó, be kell vallanom, hogy nem egyszerű mident figyelembe venni, hogy mindkettőnknek jó legyen. Azért, mert meghatározott az időszakunk, / vagyis a monszun vége / és determinált a szűk 4 hetünk. Ez a kettő együtt erősen meghatározza, hogy többet kell városokban kolbászolni, mint az ideális lenne. A nemzeti parkok több időt igényelnének és jórésztük az esőzések alatt zárva is tart. A városokkal amúgy nem lenne semmi gond, csak egyszerűen nem vagyunk hozzászokva ehhez a hangyaboly-szindrómához. Ahhoz, hogy bármerre is megyünk, az 50.000- nél népesebb városok belvárosi utcái olyan embersűrűséggel bírnak, amivel csak a mi Váci utcánkban találkoztunk székesfővárosunkban. Ezt nem könnyű elviselni huzamosabb ideig.

Sötétben kellett tovább indulnunk. A háziak közül a kedves meny ébredt fel velünk. A hajnal első pillanatai mindig fájdalmasak, ő ennek ellenére egyfolytában mosolyogott ránk, ami átsegített a búcsúzkodáson. Timinek pusztit ad, nekem kézfogást jókívánságokkal.

- Viszontlátásra Delhiben! – köszönünk és reméljük, találkozunk velük.

Erősen szuggeráltuk riksásunk halántékát, hátha sikerül a lelkére hatni: úgy kanyarogjon, hogy egyszer, még egyetlen pillanatra láthassunk a Taj Mahalt. De minden összpontosításunk ellenére ez nem jött létre, ugyanis a vasútállomás pont az ellenkező irányban található.

Agra Railwaystation. Természetesen emberhegyek fogadtak. Szerencsére nem kellett túl sokat várakoznunk, de ezalatt is alkalmunk nyílt a bámészkodásra. Itt valahogy mindennek sokkal jobban megadják a módját! Népes család éppen fogadta a távolról jövő hozzátartozóit. Díszes öltözékükkel lepték el az állomás öblös szobáját. Az asztalt hamarosan telepakolták különböző alakú sütemények, édességek regimentjével. Böröndökből elővarázsolt tálcákon érkeztek a finomságok szűnni nem akaró sorokban. További táskákból virágszirmok és füzérek kerültek napvilágra. Már vártam a reflektorok felgyulladását, a tv-stábok megjelenését, tudósítást a nagy találkozásról, láttam magam előtt, ahogy bikinis hölgyek vízágyakat gördítenek be, hogy az érkezők utazási fáradalmait rögtön enyhítsék.

A nagy találkozás részleteit sose fogom megtudni, mert közben megérkezett a mi vonatunk is. Erőinket egyesítve mi is bevetettük magunkat “a szaladj, tolakodj, keresd meg sorszámodat és tessékeld el az oda nem illő egyéneket” című össznépi társasjátékba. Tényleg mindenki igyekszik, hisz minden szerelvény csordultig tömve van utasokkal.

Minden vonatkocsit úgy csinálnak meg, hogy az összes talpalatnyi helyet maximálisan kihasználják, ezért szerelnek fel az ülések fölé még ágyakat is. A helyjegyünk által biztosított priccsen éppen feküdtek!

- Ez a 9248-as a mi helyünk! – szólítottam meg a férfit.

- Nekem is ideszól a jegyem! – tápázkodott fel.
- Tessék megnézni! – mutattam felé papírunkat.
- Itt az enyém! – kotort elő valamit. Amin nem láttunk semmi hasonló számot.

Próbáltuk egymást überelni, mintha snapszerpartiban kiáltanánk a liciteket: kontra, rekontra, szubkontra, fedáksári!

A kollégának erős fenntartási voltak igazunkról, de azért odébb húzódkodott. Diadalittas arccal foglaltuk el kiérdemelt állásainkat /üléseinket/, miket tyúkanyóként őrizgettünk egészen Varanasiig. Néhányan még próbálkoztak, megkérdőjelezték jogosultságunkat. Pl. mindkét kalauz. Ők percekig szemeztek hivatalos jegyeinkkel, aztán pár beugratós kérdést követően ránk hagyták az egészet, valami olyan legyintéssel, hogy kis butuskák. Ebből mindenesetre arra következtettünk, hogy az iroda, ahol hozzájutottunk ezekhez a tikettekhez, valamit biztosan kummantott.

Szemben velünk hozzám hasonló korú fiatalember üdögélt gyönyörű, hosszú hajú feleségével és a még huncutabb, csodanagyszemű, 5 éves formájú kislányukkal. Ők 1,5 ülésen tettek meg velünk több órát, mialatt jókat társalogtak szembogaraink. Szegényes ruhát hordtak. A fiút kicsit megfáradtnak éreztem. A nő nem viselt ékszereket. Látszott rajtuk, hogy nem dúskálnak a földi javakban, de szeretet áradt mindhármukból.

Mellettük gazdag család női tagja gyönyörű száriban fontoskodott. Férje és fia míves ingekben feszítettek. Nyakukban, kezükön, fülükben arany.

- Vedd elő elemőzsiád és megmondom ki vagy - legalább is mennyi a pénzed! - gondoltam, mikor láttam étkezésük előkészületeit. Pontosabban szólva, kisebb éttermet csomagolt össze az asszony, nehogy éhezzenek, szomjazzanak az elkövetkező pár órás vonatozáson.

- 6 órát fogunk most zakatolni keleti irányba! 6 órát kell ébren kibírnom! - beszéltem magamban, mikor úgy jó negyed óra után álomosságom próbálta csukni szemeim.

- Nem szabad elaludnom! Mindenki azt rebesgette, hogy itt kell a legjobban figyelni csomagjainkra. A Delhi-Varanasi útvonalon! Erre sok a turista és persze ezt többen ki is használják – mondogattam, annak ellenére, hogy láncokkal és lakattal rögzítettük zsákjainkat.

- Tímea már alszik is! - hajlott le ismét szempillám.

- Nem, nem szabad! Küzdenem kell és ébernek maradnom, ez itt most a legfontosabb! - és vizet ittam, arcomat mosdattam a cél érdekében.

Megvizsgálók, konstátálok minden furcsa, gyanús alakot, mozdulatot. Őr vagyok! 6 teljes órán át! A feladat adott, pihentetésképpen sokszor csak nézek az ablakon: a sínek mellett futó csatornák csordultig megteltek vízzel, zöldellő bokrok próbálják orrukat kidugni belőlük. A parton kis kócsagok ezrei verdesnek, mint nyíló fehér liliomok. A növények burjánzása most a legmegkapóbb. A földeken rizsszálak friss zöld tengere terül el, a domboldalakon erdők koronája rikít. A Napot nem látom, esik egyfolytában. Szinte már a felhők is mohaszerűek, a házak is belekúsznak ebbe a smaragd óceánba. Eddig jól taktikáztunk, a sivatag környékén vártuk ki, míg a nagy esőzés ÉK-re vonul, és most utolértük ökelmét. Most látom a híres-neves monszun első leheletét, amiről eddig csak földrajzkönyvekben tanulhattam, filmekben láthattam. Most érezhetem először, milyen az, ha hónapokig zuhog trópusi vidéken: a természet lubickol, hahotázik jókedvében, növekedik az egekig, terjeszkedik a sivatagokig.

A már felsorolt utasokkal is alig fértünk el, erre megjelent egy katona és egy rendőr. Mindketten felmutatták igazolványukat - nekik jár a hely, ha fene fenét is eszik! Legszívesebben beszóltam volna nekik, hogy kívül tágasabb! Aztán kompromisszum született: a katona az ülésen szorított

magának helyet, a rendőr a kihajthatós étkezőtálcán törökülésben telepedett le.

Megint jöttek a már ismert alakok: gyümölcsárusok, a cipőtisztítók, a zöldségárusok, lánc- és lakatárus, indiai tea és espresso kávéárusok. Hozták a szendvicseket, a pörköltogyorót.

Mennyei illatok terjengtek, nyálunk összefutott.

Rút, donga lábú kéregetett - kirázott látványán a hideg. Egy másik fiú szemetet söpört a padlón, aztán kérte munkájának jutalmát, csörgette a markában lévő baksisokat, hogy senki se feledkezzen meg a fizetéséről. Egy óra múlva ugyanaz a fiú újra megérkezett. Most jobban figyeltem. Mutatványát azzal indította, hogy a zsebéből elővett, kupac szemetet a földre hajította, hogy legyen mit összekaparnia. De azért mindig kapott pár rupiát!

Aztán jött 3 kurva! De nem. 3 bohóc! Ó nem. 3 meleg fiú vagy 3 maskarás legény? Felcicomázva bálba igyekeznek? Mégsem. Olyan traveszti félék. Flancos, taszító-kihívó göncöket hordtak. Az ajkaik vörössel rúzosva, szemöldökük vastagon kifestve. Hiába húzódtunk el a legtávolabbi sarokba, mindenkit megfogdostak. Az egyik azúrosan púderes mancsát undorodva hajtottam el más utakra.

Ez a nagy jövés-menés jót tett velem, mert ébren tartott. Néha gyanús elemek férköztek nyitott kupénkba. Beszélgettek, mialatt csomagjainkat, minket szemrevételeztek, hogy van-e esélyük, bármit dobantani. De én folyton résen álltam, szemeimmel vertem őket:

- Mit kerestek ti itt? Ne nálunk ólalkodjatok, miattatok utazásunk nem bomolhat meg! Nem sok idő kell hozzá és mind meg fogjátok unni és továbbálltok!

Volt, ki messziről figyelt, vajon mikor alszom el és akkor sebtiben... Volt, ki oldalsó ágyról gúvadt, hogyan férközhetne dagadt zsákjainkhoz közel. De nem aludtam el. Nem adtam neki esélyt.

- Inkább legyenek gyanakvó - ha képzelgek is - de épségben maradjunk! - dűnnyögtem.

Szimpatikus sráccal a munkájáról diskuráltam, majd francia lányokkal tapasztalatokat cseréltünk az Indiában látottakról és már meg is érkeztünk Varanasiba.

Tömeg és ismét csak nyüzsgő emberkupac, ameddig csak elláttunk. Már a negyedik busz felé indultunk, de mindegyikről kiderült, hogy nem a 15 km-re lévő belvárosba vinne. Aztán mikrobuszszerű iránytaxit intettünk le. Enyhén szólva teletömték, vagyis az 5 ülőhelyre már 15-en nyomakodtak be.

- Ha bemásztok elviszünk! – szólt ki a sofőr. Két segítője került elő és nagynehezen betuszkoltak a hátsó ajtón a csomagtartó részbe. Sosem fogom megérteni, hogyan! Az ajtót sikerült lecsukni már a harmadik kísérlet után. Lassan gyorsítottunk fel. Zsákom csatja fogamat verdeste, egy indiai pacák könyöke rázkódásunk amplitúdójának megfelelően mélyedt be a 2. és 3. lengőbordám közé. A kinti 90%-os páratartalom 99,5-re, a 38°C 68,8-ra kúszott fel pillanatok alatt. Ráadásul le sem bírtam ülni, ezért úgynevezett fél-guggoló / latrina szindrómát / helyzetben gyönyörködtem Varanasi lepukkant külvárosi negyedeiben, levegő után kapkodva.

A megfelelő kereszteződésben kiraktak. Csomagjainkért is személydíjat akartak felszámítani a pimaszok nevetve, de végül is megállapodtunk a békesség kedvéért az 50%-os tarifánál.

Rikások hada várakozott itt is, hogy hozzájuthasson pár garashoz. Elmondtuk, hogy az Old Yogi-t keressük, de először senki sem ismerte. Később a legcsenevészebb rábólintott. Láttuk rajta, hogy még anyja nevével is hadilábon áll. A közeli rendőrhöz fordultunk. Ő se tudta. Motoros rikások gördültek az egyre terebélyesedő tanácskozáshoz. Kettő közölte is, hogy ismeri azt a szállást. Már éppen be akartunk szállni, mikor a rendőr leállított minket:

- A belvárosba nem mehetünk most motoros rikásával.

Nem értjük miért, de ő nem akarta elmagyarázni. Végül is marad a bicajos, akit felvilágosítottak az útirányról. Felpakoltunk, de mivel keskeny a hely kettőnknek és a kettő zsáknak, én már csak úgy fértem el rajta, hogy felvettem a fél-álló helyzetet, így aztán sikerült betolni a cajtálat.

Látni, hogy teljesen felbolydult a város, rengeteg eső esett ismét a napokban. Egyik irányból a belvív, másfelől a kiáradt patakok öntötték el. Hamarosan már az úttesten hasítottuk a hömpölygő vizet! Helyezkedtem, millimétereket próbáltam nyerni, hogy biztonságosabban érezzem magam ebben a faramuci testhelyzetben. És biztos, hogy eredményre is vezetett volna araszolásom, ha statikus lett volna az a csotroga járgány. De lengett, mint az ólajtó. Mert a koma folyton kerülgette valamelyik hasonszórú riksás társát vagy a járókelőket. Próbálta megakadályozni, hogy összecsókolózzunk motorossal vagy motoros riksással. Aproó, ők hogy kerülhettek ide? Szóval erősen ingott a bringa. Ezért nem kerültem egyensúlyba. Súlypontunk a csomagok miatt az átlagnál magasabbra emelkedett. Ezt a sofőrünk erősen érezhette, mert gyakran tekingetett hátra, hogy hát mi az a nagy viháncolás ott hátul. Miért leng ki az ő fara annyira? Ahogy egyre beljebb kerültünk a központba, egyre több vizet láttam az utcán, egyre magasabban verdeste a küllőinket. Nem telt bele sok idő és már a pedál is rendszeresen csobbant. Bicikliket toló, térdig felgyúrt nadrágos férfiakat láttam. Többet teljesen eláztak, meggyötörten zsákokat, ponyvákat hordtak fejükön, mint emlékezetes trópusi fényképen, ahol banánlevelekkel próbálják megvédeni magukat a bennszülöttek a napok óta tartó özvívztől. A gusztustalan barna, zavaros lötyt már legalább 50 cm magasra szökött és bicajunk egyre nehezebben haladt előre. Én pedig egyre kevésbé túrtam az egyensúlyozást. Figyeltem az embereket: sokan a magasabb fekvésű járdaszigeteken pihenőket tartottak, mert már nem bírták a vízben gázolást. Döglött, felfúvódott kiskutyák, malacok, patkányok úszkáltak a habokban. Elsodort házakat láttam és eszembe jutottak az útikönyvben olvasottak az 1000-szeres coli veszélyről, meg hastífuszról. Jaj nekünk! Időnként olyan mélyedéseken haladtunk át, ahol lábainkat már fel kellett húzni, nehogy vízbe érjenek. Később az aszfalt repedésébe be is szorult a kerekünk. A leugró férfi lábát combig lepte el a víz. Sokszor vontam előre-hátra járgányunkat, mire kiszabadultunk. Úgy éreztem, lábaim lassan görcsbe fognak rándulni. Inogott a riksa, mint a versenykenu és azt gondoltam, hogy nem bírom tovább: Rögtön beleesek. Természetesen pont arccal. Víz fogok nyelni ebből a szennyes, betegségtől hemzsegő léből. Azon nyomban harmadfokú hastífuszt kapok; majd megfulladok; aztán elnyel az iszap; vírusok támadnak meg, baktériumok lepnek el, ahol csak érnek; görcsösen tekergélő férgekkel teli, saras förmedvény leszek! Jaaaaaj!

De nem.

Mégsem.

A vízszint lassan csökkeni kezdett és az egyik sikátor előtti mólónál hirtelen kidobta vasmacskáját bicajosunk és intett, hogy itt vagyunk.

- Hol itt? - vonjuk őt bután kérdőre.

Hisz vizet, elázott embereket és szűk utcácskákat látunk csak, de semmi Old Yogit. Meg sem mozdultunk. Megint int:

- Megérkeztünk!

Ő már leengedte vitorlát, hajóját kikötötte.

- Nyugodtan lépdeljének át a stégre és megtalálják, amit keresnek – intett felénk.

- Rendben! Ne izgulj! Szedelőzködünk! Csak mi valami másra számítottunk!

Befordultunk a sötét sikátorba, ahol a 3 méter széles járatot 20 méter magas tűzfalak szegélyezték. Esteledett. Lámpa sehol sem világított. Kikerültünk több, méteres nagyságú szemétkupacot és tehéntrágyát, majd a feliraton együtt olvastuk: Yogi Lougge. Becsapott az ebadta. Bent kérdezősködtünk. De kiderült, ez az a hely, amit keresünk. / Sorry erős kis bicajosunk! /

Nem akartuk elhinni: szárazon megúsztuk! A nagy riadalomra meghúztuk a táskánkból előkerült hazai fertőtlenítőszeret. Timi az ezerjófűből préselt főzetet, én pedig a szilvapálinkát. A hely hangulata baromira bejött! A 4 szinten körfolyosós rendszerben helyezkedtek el a szobák. A földszintről fel lehetett nézni a magasba. A henger átmérője 5 méteres lehetett. Pár fős csapat éppen Doors számot énekelt dobgitárral. "Füstös a hangulat!" Igazi hippitánya! Az egyetlen szabad szoba a miénk lett! Az ajtó előtt megvártuk, míg kitakarították.

- Ezt az 5 percet akár bekötött szemmel, fejen állva egy lavórban is ki fogjuk bírni!

Végre kifújhattuk magunkat.

- Itt oszt dögvél jött az égi áldás, a haddelhad! - diskuráltunk és asszociáltunk! Egyetlenegy szúnyogot sem láttunk, de kihirdetjük, hogy malária-veszélyes területté nyilvánítjuk az egész várost. A nagy megszeppenésünk folytán totális offenzívát indítottunk: szúnyoghálónkat előbányásztam a zsákom legaljáról. Ma vetettük be először a harcba. Még javítanunk kell a gyors hadtestek hadrendbe állításán, de végül aminek feszülnie kell, az feszült is a hálón. Bebújtunk alá és bekentük magunkat szúnyogok elleni eredeti, citromgázos kenőccsel, valamint szuperballisztikus-fatalitikus-totalisztikus-moszkító gyalázó sprayvel és mindezeket megfejelve, középhatótávolságú szúnyogfüstölőket indítottunk be a szoba összes sarkából.

Hurrá! Megérkeztem a rég várt, ősi Benaresbe!

Kíváncsi lennék mit szólsz ehhez nagy vízhez? Te hogy viselnéd ezt a helyzetet?

szeptember 2.

Sarnath

Kedves Anna!

Bármilyen történet az előző két napban Timi és köztem, úgy érzem, hogy egyre közelebb kapcsolatba kerülünk napról napra. A közös helyzet, a sors, vagy az egymásra utaltság vagy valami teljesen más, de összehozott minket.

Felsorakoztatott fegyverarzenálunknak meglelt a hatása! Reggelre mindketten búzlóttunk, mint a vegyszergyár, de egyetlen gazfickó sem jutott el bőrünk bársonyához.

Bár a hálónkon kívül láttam két, bódultan kóválygó próbálkozót!

Itt a régi városrészben száraz lábbal egyenlőre még nem lehetett sétálgatni, ezért rögtön riksást fogadtunk. A sikátorunk széléről ő csónakázott ki velünk a buszpályaudvarhoz. Közben tökéletesítettük felszerelésünket. Vettem 2 db igazi indiai esernyőt: nem összecukhatóak, fekete, X-dik alkalommal áthúzottak, kissé rozsdásodó hegyű alkalmatosságok. A sok esőhöz pont ezek kellettek nekünk. Bizonyos utcákba be sem bírtunk hajtani, úgy állt bennük a víz, de azért célhoz érünk.

2 sráccal ismerkedtünk meg, mialatt várakoztunk a TATA-ban. Rendkívül kedvesek voltak velünk. 21 éves egyetemisták, akik a helyi Hindu Egyetemen tanulnak. Egyikük programozó, a másik szanksztrital foglalkozik. Ők is Sarnathba indultak. Kiderült, hogy nehéz elhelyezkedni Indiában és az a legfőbb óhajuk, hogy ösztöndíjhoz jussanak az USA-ban, mert az nagy lehetőség az ottani letelepedésre. Látszott rajtuk, hogy érdeklődők, de öbennük a legkisebb tolakodást sem éreztük. Kérdezgettek Magyarországról és persze nekik is tetszett, hogy meglátogattuk hazájukat.

Varanasit a hindu világ központjának tekintik, a tőle 10 km-re lévő Sarnath pedig a buddhizmus egyik legfontosabb települése.

Ahogy a buddhizmusból is nyugalom árad, úgy ebben a kis faluban is végre fesztelenül sétálhattunk, mert nem fogadott nyüzsi. Egyre jobban hiányzik a természet számunkra. Kész szerencse, hogy itt végre találkoztunk fás ligetekkel, és csöppnyi állatkerttel, ahol a jellegzetes indiai madárfajok mellett krokodilok is lubickoltak. Nyugodtan ledőlhattunk India második legtisztább parkjában, az Őz parkban. Jókat diskurálunk, nevtünk együtt a sráccal. Körülvett minket a természet, a nap is kisütött és oldódott tegnap esti hangulatunk. Örültem, hogy ott lehetek, ahonnan a buddhizmus elterjedt az egész világba.

Buddha a mai Nepál területén, Lumbiniben született 2500 évvel ezelőtt. Miután megvilágosodott, eljött ebben a parkba. Itt forgatta meg a lét kerekét, vagyis itt fejtette ki a buddhista tanítások legfontosabb elemeit - A négy nemes igazságot és a Nemes Nyolcútvonalat - az öt jógaszerezetnek.

Ma kis pettyes szarvasok emlékeztetnek a névadó parkra. A nevezetes helyen az évszázadok során számtalan sztúpát állítottak fel Buddha emlékezetére. Sajnos a X. századot követően a többségüket a benaresi uralkodók felhasználták építkezéseikhez, de megmaradt a Nagy Sztúpa, valamint néhány szentély maradványa. Múzeum őrzi azt az oszlopfőt, amit Asóka császár Buddha tiszteletére faragtatott, és ami a mai napig szerepel India címerében.

A 15 méteres sztúpa körül párok randevúztak. Elmesélték a sráccal, hogy tulajdonképpen ez titkos találkahely a szerelmesek részére. Indiában a házasságok nagyobb része még mindig 8-10 éves

korban köttetik, de egyre többen vannak, kik szüleikkel dacolva nem mennek bele ilyen frigybe, hanem érzéseik alapján választanak maguknak párt.

Mialatt várakoztunk a visszafuvarozó buszunkra, tipikus indiai képet fotóztunk le: árnyas fák tövében kőfal, semmire másra nem alkalmas tükröket akasztottak rá, néhány ülőalkalmatosságot helyeztek a lelógó tükördarabokkal szemben és már kész is lett a trópusi fodrászat. A padon hárman várakoztak. A két borbélymester párhuzamosan sürgölődött. Habot keverték, beretvát villámgyorsan fentek és pamacsolták az állakat. Az orcát finoman igazgatták és secperc alatt kész lett a hajnyírás. A kliens szinte semmit nem látott, de jutalmul megbámulhatta magát a 10 centis ütött-kopott tükörlapban.

Buszunkon a szokásos sűrűségbe csöppentük ismét. De senki sem üvöltözött, csapkodott vagy horkant fel. Szép lassan egy helyen már ketten, majd hárman ültek. Térdeimet először nagyobb terpeszbe, utána közepesbe helyeztem. Majd záródtak, később keresztbe tettem őket, hogy elférjenek, és már gondolkozom a következő lépésemen. Tán valami jógamozdulattal a kettőt egyé forrasszam vagy nagy levegőt vegyek és mindenkit erre biztassak, hátha néhányan kihullanak az ablakon. De gyorsan tova tűntek e gondolatok, mert járművünk ürült és egy kellemes illat libbent be a nagy fülleltségbe. Kerestük Timivel, hogy honnan jön és mi fakasztja e fenséges illatot. Szimatoltunk. A jó szagot egyre közelebből éreztük. A csípők magasságában aztán megláttuk a 8 éves fiúcskát. Szemezett velünk és mi néztük őt ugyanúgy. Tökéletesre vasalt kék diákinget viselt, frissen mosott fekete haja úgy fénylett mint az obszidián. Kezében kistáskát hordott, amit szagosra mosott ruhákkal tömtek ki. A kis srác mosolyogott. Úgy nézett ki, mint aki együtt fürdött a császári mosodában halomnyi tündöklő selyemmel és napokig ki sem szállt volna onnét, ezért most illatos tisztaságban úszik minden egyes sejtje. Ekkorra már mi is mosolyogtunk. Újabb apró csodát kapott orrunk, szemünk. Tímea teljesen elolvadt és valahonnan, valami szupertitkos, elrejtett rejtekhely mellékzuzugának ördöglakatokkal lezárt, kódokkal kombinált, duplafedeles, alzsebének bevarrt második feléből előbányászta a leges-legutolsó tollat. Legalább ennyi járt ennek a kis illatfelhőnek.

Este sziesztáztunk. Már csak azért is, mert gyomrunk nagyon vacakolt. Hasmenést kaptunk, amit szinte lehetetlen elkerülni, ha valaki először jár Ázsiában. Valami lehetett abban a tojásos paradicsomban tegnap este. Valamivel jól megbokrosította főszakácsunk étkünket, mert azt mindketten megéreztük. Nem vagyok nagy kólanyelő, de estére odajutottam, hogy a csontszáraz English breakfast keksz mellett csak abban bíztam meg.

Timi már tőlem kunyerál tollat, aztán megismételtük az előző napi szúnyog-hadműveletünket!

Most nagyon fáradt vagyok. A gyomrom a fő oka. Nem foglalkozok Timivel és Neked sem tudok most többet írni. Próbálok kipihenni magam, gyűjtöm az erőm a holnapi hajnalra.

szeptember 3.

Benares

Kedves Anna!

Bengáli tűz. Eszembe jutott a klasszikus regény. Abban tanultam meg e város nevét. És most itt vagyok. Ma találkoztam vele ténylegesen.

Benares Varanasi régebbi neve. Indiában teljesen természetes, ha ősi település két vagy több nevet is visel, hisz egyes kultúrák, vallások több száz éven keresztül kardinális befolyást gyakoroltak rá. Benares a világ legkorosabb városai közé tartozik, hasonlóan Babilonhoz vagy Ninivéhez. 2500 évvel ezelőtt, mikor Buddha erre járt, már jelentős központnak számított.

Hajnali 5-kor csörgött a vekkerünk. Lassan tudatosítottam magamban, hogy nem valami katonai kiképzésen vagy túlélő gyakorlaton vagyok, csupán egy kiránduláson. Na uccu neki, vedd el magad és fél óra múlva már szűk kis utcácskákban közeledtünk a szent folyóhoz. A zegzugos sikátorszövevény néhol labirintussá terebélyesedett, de vezető nélkül is vígan odatalálnánk, mert a partszakasz lejt és mindenki odaigyekszik. A Nappal még nem találkoztunk, minden szürkén lucskos. A több száz éves házfalak úgy eláztak, mint hatalmas vargányaerdő nyári esőzése után. Kalapjaik már szárítkoztak, de a tönkök még vízben álltak. Az előző napok erősen megviselték őket. Félttem, hogy néhány mindjárt összedől. Az árnyékokból narancsos, rózsaszínes, fehér turbános zarándokok bújtak elő. Kisebb-nagyobb füstölőket gyújtottak meg, miközben meghajoltak. Szent tehén állta el utunk. A számára felajánlott tarka virágfüzért dézsmálta. Nem sietett. Miért tenné, hisz zsigereiben van, hogy ő szent, hogy őt imádják, hogy díszes ajándékot nyújtanak át részére és ő azt elfogadja. Szinte tudja, hogy ha a felajánlott gyümölcsöket, virágokat megeszi, segíti az embereket abban, hogy közelebb kerüljenek hozzá, a vallás jelképéhez. Mozdulatai kimértek, szemei jószágosak, az ahimsza – “ne árts!” - árad belőlük. Módunkban állt bámulni a jószágot percekig, mert tapodtat sem mozdult az ebadta. Már éppen azon gondolkoztam, hogy az áldott tehénkét seggen csapjam: “Tehénke, neee!”, tedd már odébb a valagadat, mert nem férünk el melletted!- felszólítással. De gyorsan rájöttem, ez nem lenne túl szerencsés az egyik leghindubb városban.

Aztán elaraszoltuk valahogy mellette. Egyre sűrűbben találkoztunk zarándokokkal, koldulókkal, majd a tér hirtelen kitágult, mert megérkeztünk a Gangeszhez.

Életemben nem láttam még ekkora folyót. Először hatalmas tó képe ugrott be előttem, mert szélességét inkább azokhoz tudnám hasonlítani, például a Balatonhoz. Áradt. Három hónapja egyfolytában esik. Most lehet szélessége a legnagyobb. A túlpárt a folyó reggeli párájában és a harmat elillanásában veszett el, kicsiny faszövödmények és házfoszlányok szürkés-barna árnyalata szivárgott csak szemembe. Mindenben a folyó sötét, földes színe uralkodott. És ismerem, hogy ő a legszentebb szent folyó. Az egész hinduizmus, istenek, mítoszok, eredetlegendák ezrei kötődnek hozzá. Tisztában vagyok vele, hogy úgy tekintik a Gangeszt, mint ami közvetlen kapcsolatban áll Istennel és ezáltal sohasem szennyeződik be és ezért alkalmas minden bűnös élőlény felszabadítására. Tudom, tudom, de mégis csak az irdatlan víztömeget láttam magam előtt, ami több ezer kilométert tesz meg a Himalájától Bangladeszig. Egyenlőre csak a természet hatalmas erejének, energiáinak megnyilvánulást fogtam fel, ahogyan hatalmas vulkán tör ki vagy jéghegy borjadzik. Lenyűgözött!

Az Old Yogiból még páran csatlakoztak hozzánk és velük együtt telt be csónakunk. Ez a nagy különbség. A hinduk gyalogosan érkeznek ki a ghatakhöz, hogy testestül-lelkestül találkozzanak

a folyóval, mi turisták vízre szállunk, hogy találkozzunk a ghatakkal, az imádkozó emberekkel. A ghata tulajdonképpen kiépített lépcsők a Gangesz szent bal partján, amelyek kb. 5 km hosszan nyúlnak el. Tehát ezen az 5 km-en keresztül jutnak el a hinduk milliói a folyóhoz, ami nincs kötelezően előírva számukra, de mindegyikük úgy tartja, hogy életében legalább egyszer vizét érintenie kell. Sokan visszatérnek ide és sokan ezt tekintik életük utolsó útjának. Elzarándokolnak Varanasiba és ott haláluk előtt szakrális fürdőt vesznek és itt a Gangesz partján égetik el testüket, hogy aztán egyesüljenek a szent folyóval.

A meredek lépcsők felett pár száz éves templomok tornyai, királyok által emelt paloták, kupolák, csúcsok és minaretek meredeztek oly kesze-kuszán felnőve egymás mellett, mint a vadonban. Szakrális épülethalmazt és lépcsődzsungelt láttam. Olyan, mintha a felszálló párában megmerevedett esőerdő kövült volna meg. Idők kezdete óta eldőlnek benne a házak és újak nőnek helyettük, emberek születnek /vagy újjászületnek /, de semmi nem változik a képen, mint ahogy a kongói őserődben mélyén.

Kicsit félelmetesnek találtam, ahogy ringatóztunk a vízáradaton, de gyorsan megszoktuk. Már csak a ghatakra összpontosítottunk, hogy minél többet befogadjunk.

Láttam, hogy a lépcsők tetején napernyőszerű alkalmatosság alatt áldást adó szent emberek üldögélnek, ők üdvözlnek az újonnan érkezőket. Külön részeken tartózkodnak a nők és a férfiak. A férfiak többsége félmeztelenre vetkőzik, sokukon csak ágyékkötő marad. A nők vékony száriban lépdelnek le. Mindenki a maga szokása szerint mondja el imáit. Mindenkinek külön kis rituáléja van attól függően, hogy Brahma, Siva vagy Visnu áll hozzá közelebb. A szertartás természetesen változik, hogyha a főistenségek mellett más reinkarnációkkal vagy félistenekkel szeretne érintkezésbe lépni a hívő ott, a szent folyónál. Sokan lótszülésben pózolnak mozdulatlanul egy-egy kiemelkedésen. Becsukott szemmel meditálnak vagy mantrákat kántálnak. Mások összetettebb hatha jóga gyakorlatokat végeznek lassú mozdulatokkal. A folyton viselt turbánok lekerülnek, a hosszú szakállak kibontva lengedeznek a szélben, néhány aszkéta kopaszra nyírt hajjal szemlélődik. Sokan namasztéval hajolnak meg, mielőtt a Gangeszbe lépnek. A víz érintése számukra szent örömforrás.

A nőkre ahogy rátapad száríjuk, gyönyörű szobrokká válnak. A férfiak közül többen kicsit felszabadultabban fürdőznek. Piedone alkatú, nagy hasú ember egész bőre habzik az orra hegyéig, valaki csak a haját mossa vagy fogát, mások szájukat öblögetik.

Újabb és újabb hívők érkeznek. Lassan merítkeznek, hogy átérezzék összes testrészük újabb és újabb érintkezését a folyóval vagy éppen, hogy tudatosítsák, ahogyan átjárja őket a víz. Teljesen alámerülnek, fejüket ellepi a barna áradat, aztán imát mormolnak maguk elé bámulva, kezüket összefonják, aztán megint alámerülnek. Ki tudja hányszor ismétlik ezt meg naponta?

Csónakunk közben továbbkúszott.

Fényképezek mint a gép, próbálok minden pillanatnál ott lenni, de úgy érzem, egyiknél sem lehetek ott. És feszengek, mikor úgy teszek, lesek, mintha moziban lennék, mert itt mindenki éli intim világát, és én ezekbe a belsőséges pillanatokba suhanok, fotózok bele. Szabad ezt nekem?

Néhányan festékekkel kenik be teljes arcukat, hogy messziről lehessen látni, ő Sívát vagy Visnut imádják. Sokan kezükben poharat tartanak, amivel úgy merítenek a folyóból mint az életelixírből. Láttam szirmokat, rizst feláldozni. Láttam, hogy a rizsszálakkal vagy cirokszerűséggel rituális köröket, alakzatokat húznak a víz felszínére és láttam körbe-körbe forgó embereket és olyanokat, akik mozdulatlanul állnak a vízben és láttam rajtuk az elégedettséget, hogy megérkeztek, hogy itt vannak, itt lehetnek a Gangesznél, minden bűnös élőlény felszabadítójánál. A hindu zarándokok hiszik, hogy ha isznak a szent vízből, megszabadulhatnak bűneiktől, az örökös újjászületés gyötrelmeitől. Az áhítat perceiben csak mi vettük észre, hogy koszos fadarabokat, felfúvódott

bivalyokat is sodor magával a megáradt folyó.

Képmzőnkbe a Manikarnika, a halottégető ghat került. Fényképezőinket mindannyian leengedtük, ott szigorúan tilos használni. A máglyákat már megrakták szantál rönkökkel. A halottakat narancssárga száríba burkolták be. Várták sorukat. Már ez is kiváltság. A fa egyre kevesebb és drágább, ezért a szegények a közeli, elektromos hamvasztóban kerülnek végső útjukra. Milliók hiszik, hogyha itt, Varanasiban szórják maradványaikat a Gangeszbe, nem kell többé újjászületniük, lelkük a nirvánába jut.

Még siklottunk pár percig, majd evezősünk irányt váltott és visszacsónakáztunk indulási helyünkre. Ruhamosó gyerekeket láttunk a parton tucatszámra. A Gangesz vizében csutakolják, áztatják vásznaikat. Elnéztem, ahogy a félkörívben suhanó, tisztuló ruha szépermetezi nedveit a makacsul csapkodó mosólegénykékre. Tudom, hogy így dolgozott apja is, nagyapja is. Megpróbál helyesen élni kasztjában, hogy a magasabb kasztban születhesen újjá, de látom, hogy hiába tesz ő meg mindent, mert gyermeke és unokájának unokája is itt fog a parton dolgozni.

1 órát csónakáztunk csupán. Úgy gondoltam a kiszállás után, hogy nagyon jó lenne bejárni az egész környéket gyalog, a sikátorok felől megközelíteni a ghatakat. Megnéztem volna közelebből is az Aranytemplomot és a halottégetést. De másképp döntöttem. Az esőzések mindent elárasztottak-eláztattak és tudom, hogy ilyenkor sokkal nagyobb a fertőzésveszély. A gyomrom meg még mindig forogott szállásadónk főztjétől. Annyira nagyon fáj döntésem - de nem bírtam továbbmenni.

Helyette az oldyogiból érkezett sráccal tartottunk. Először zászlókkal feldíszített, magas tornyú, vörösés hindu templomot néztünk meg. Már annyit belőle, amennyit látni engedtek, ugyanis a nem hinduk nem léphetnek be a szentélybe. Lépcsőkön jutottunk fel a körbejárható falszerűségre. Innen követhettük a szertartásos imádságot, az áldozatok bemutatását, a műtri körbejárását, a tiszteletadást.

Aztán a modern kialakítású Shiva-Ráma templomba tértünk be rövid időre, majd a Durga-szentély /Majom templom/ kertje következett. Motoros rikzával közlekedtünk és belecsöppentünk a hétköznapi csúcsforgalom kellős közepébe, ami hasonló a már otthon megszokott erőteljes tébláboláshoz, csak itt még durvább. Ott kezdődik, hogy a belváros forgalmasabb utcái időnként leszűkülnek jó 8 méterre. Ezen a két szembejövő sávot úgy kell elképzelni, mintha homokóra lyukán egyszerre két irányból próbálnánk lefolyatni a homokszemeket. Aki kapja marja, vagyis ha az egyik irányból pár percig többen jönnek, akkor a másik felől értelemszerűen kevesebben jutnak át. A szembejövő forgalom egymásnak simul, a felező vonal helye mindig változik. Az ezernyi bicikli, riksa, motoros riksa úgy próbál átvergődni, mintha tölcseren passzíroznák őket át. A legkeskenyebb részen állnak a legsűrűbben a járművek, ezt a gépi tolakodást legjobban a koncert-beengedésekhez lehetne hasonlítani, mikor a felszabaduló arasznyi helyre egyszerre 4-en próbálnak odaférközni, hogy picit is előbbre jussanak. A dugó szereplői fizikailag is kapcsolatba lépnek egymással pl. mikor biciklis egy motoros riksa hátsójával puszkodik vagy mikor a gyalogos nem bír előrébb menni, mert elállja útját a motor kereke. A Nap éppen deelt, de türelmesek az emberek, megvárják sorukat és nagyon vigyáznak, törődnek egymással. Figyelembe veszik, hogy mindenkinek előbbre kell jutni, mindenki siet valahova és nem csak én. Az az igazság, hogy egyszerűen azt is nehezen hittem el, hogy egész utunk során egyetlen belvárosi balesettel sem találkoztunk.

Rájöttünk, hogy ennyi szentélyt nem érdemes pár órába belesűríteni és ezért rövid invitálás után selyemszövő műhelyben kötöttünk ki. Az egyik sikátorból teljesen észrevétlenül nyílt ajtaja. Bent akkora sötétségbe zuhantunk, hogy először semmit sem láttam. Azt hittem, hogy a fekete,

pinceszerű helyiséget fogja még követni a műhely, de ahogy többet tartózkodtunk a helyiségben és szemünk megszokta a vakond közeget, kiderült, hogy megérkeztünk. Lassan-lassan villanykörték sejlettek fel gyertyaláng-fényességgel. Közelebb mentünk a kb. 25 W-os halovány égőkhöz és akkor lepödtünk meg. Az izzó mellett 13 év körüli fiúcska dolgozott csendesen. Tőle nem messze másik égő lógott, másik fiúval. Üres tekintetek robotoltak, a gyermeki vidámság elsorvadt arcukról. A termet telezsúfolták szövöszekekkel, hogy szinte egymás szájába értek, mikor vetélőfával szálanként fűzték át a selyem fonalakat.

Szálanként!

Selyemszálanként!

Ami azt jelenti, hogy... szóval rettentő munka, mert a selyem vastagsága nincs 1 miliméter! Irtó lassan növekszik az ilyen finom kendő! Most már megértettem, hogy miért van ennyire túlszúfolva a terem és rájöttem, hogy ebből újabb és újabb helységek nyílnak és mindenhol gyerekek dolgoznak hangtalanul. Nagyon sajnáltam őket, hogy fiatalon ilyen sötétségben kell órákon keresztül dolgozniuk. Szemüket tönkreteszik

Mindig is felbosszantottam magam, mikor külpolitikai műsorokban gyerekmunkákról mutattak be képsorokat. Mindig is elítéltem és büntetendőnek tartottam, de szemtől szemben tapasztalni ezt: teljesen más helyzet. Egyrészt éreztem embertelenségét, ami ellen nem tudok tenni semmit, de majd megszakad a szívem. Másrészt az indiai életet látva, azt mondhatom, hogy ezeknek a gyerekeknek legalább van munkája. Biztos vagyok benne, hogy éhbérért dolgoznak, de legalább nem kell az utcán naphosszat baksisokat kunyerálniuk, mint milliányi társuknak. Sok ember van, könnyű válogatni, alacsony a bér és még alacsonyabb a nőké, a gyermekeké. Ezért is lehet építkezéseknél sokszor nőekkel találkozni, téglapakolóként, kőhordóként vagy csatornaásók segítőjeként.

Gyorsan elegünk lett a selyemmanufaktúrából, de csak a végén derült ki, hogy hát a lényeg a lényeg. Ennek a cégnek is létezik árusító szobácskája, ahol kézi selymek, finomabb és durvább gépi selymek, valamint hasonlatosságok /hamisítványok/ is megtalálhatóak. El kell ismernem, hogy selyemügyileg sem gondoltam volna soha, hogy ilyen forma- és színválaszték létezhet a világon, de mégis. Nehéz ellenállni. Aztán végül is a gépi sálak mellett döntöttünk a szövöszekeknél látottak és az árak egybevetését követően.

A sál miatt elfogyott a készpénzem. Maradt még valamennyi csekkem, de elhatároztam, hogy megpróbálok ebben a közel 2 millió lakosú kultikus helyen kártyával pénzhez jutni, mert lehet, hogy aztán a kisebb településeken még nehezebb lesz.

Hallottam, hogy Indiába még nem telepítettek elegendő bankautomatát. Agrában azonban megkaptam az itteni tuti, Nemzeti Bank címet, ahol van pénzfelvételi lehetőség. Teli önbizalommal vágtam neki megkeresésének.

Gyalogosan, térképpel navigálva meg is találtam. A Bankban aztán csak pillanatra néztek rám és közölték, hogy ők a Nemzeti Bank, de nem ebben az épületben lehet külföldieknek kártyával pénzhez jutni, hanem az XY utcában. Jó! Visszamentem abba az irányba, ahonnét jöttem, megkerestem az XY nevű utcában a megfelelő fiókot, bementem és még aktaszagúbb hivattal volt szerencsém szembesülni. Az angolok által kialakított bútorzat és banki eljárási mód az elmúlt évszázad óta semmit sem változott szerintem. Szóltam Z-nek, hogy mit akarok, ő megkérdezte C-t, hogy kitől kellene ezt megkérdezni, és ezek után Z megkereste és odahívta B-t, hogy hát segítsen nekem. Erre B közölte velem, hogy ez a kártya itt nem jó, de tud olyan helyet, ahol használhatom. Elmagyarázta, hol találom. Megkerestem a javasolt pénztintézet utcáját, de kiderült, hogy a javasolt magánbank már 2 éve elköltözött. A megszűnt fiók bejáratánál elbeszélgettem egy értelmes fazonnal, aki kártyámra pillantva javasolta, menjek a vasútállomás

melletti bankba, mert ezt egyedül csak ott fogadják el.

- Ami mellesleg innen 10 kilométer! És egyáltalán elérek-e ott is valamit, ezek után? - mosolyogtam rá. Kész, egyszerűen nem hittem el, hogy nem tudok pénzhez jutni!

- Rögtön eldobom ezt a kártyát, miután felnégyeltem, felgyújtottam és karóba húztam!

Végül csekkváltó helyet kerestem és mindenféle incidens nélkül - szinte egyszerűen - készpénzhez jutottam.

Mialatt cikáztam fel-le, balra-jobbra Varanasi belvárosában - ahol nem túl gyakori pillanat két lábon járó fehér emberrel találkozni - bizony gyakran leszólítottak. Mindenféle dolgokat felajánlottak: szállást, éttermet, pénzváltó helyet / majdnem szétduzzantam /, marihuánát, sok-sok riksát, városnézést, ruhákat, edényeket, régiséget, idegenvezetést. Valakivel kétszer is találkoztam és már úgy szólított, hogy "Hello magyar!" Ha megtettem volna a következő körömet a környéken, akkor már biztos felajánlanának repülőszőnyeget, hármat teljesítő aranyhalat vagy száriba csavart hóembert, de egyik se mondaná:

- Tessék, nálunk használhatod a kártyádat!

A további koplalásomhoz szatyornyi kekszet vásároltam. Lapos, gömbölyű, lyukas, ragasztott kekszektől álló kollekción, majd leittam magam több üveg kólával a szállásunk melletti talponállóban. Próbáltam magam túltenni gyomorrontásomon. Tímea még több órával később érkezett meg. Féltettem - mi lehet vajon vele - de kiderült, hogy hangulatos helyet talált, ahol kitűnő ételeket kóstolgatott.

Ma többször is gondoltam Rád! Arra, hogy jó lenne innen felhívni Téged. Biztos jobban érezném magam. Aztán annyira nagyon fáj a hasam. Arra gondoltam, hogy ha ezzel a hangulatommal szólalnék bele a telefonba - biztos megijednél.

szeptember 4.

Irány Nepál

Kedves Anna!

2 nap alatt jutottunk el Varanasiból Nepál fővárosába, Katmanduba. Most erről a 2 napos utazásról szeretnék Neked írni.

Az utazási társaság járművét néhány útbaigazítás után sikerült megtalálni. Ebben csak annyi a vicc, hogy a környéken egyetlen buszt sem lehetett látni. Sokan értetlenkedve néztek ránk, hogy miért keresünk mi erre felé efféle alkalmatosságot. Kedvező áron, vagyis 400 rupiáért /2.400 HUF/ jutottunk buszjegyre.

Sokan már bepakoltak, mire megérkeztünk. Az összes csöves és csövetlen hátizsák a tetőre került. Féltettük zsákjainkat, de nincs mese, máshova nem fértek el. Senki sem vihette fel a fedélzetre. Rájuk került a láncunk, lakatunk, aztán láttuk, hogy az összes, díszes hóbelebancot erős ponyvával fedték be, így védve lesznek az elhagyástól és a beázástól is. A tetőn lévő csomagokkal úgy nézett ki a buszunk, mint a filmekben. Mikor valami rettentő nagy expedícióra pakolnak fel csordultig, mintha éppen Varanasiból Pekingbe tartanánk vagy Bangkókba.

Hasonszőrű utasokkal utaztunk együtt mint mi, akik bejárják a klasszikus helyeket Indiában, és még néhány napot eltöltenek a hozzá szervesen kötődő Nepálban. Angolok, franciák, izraeliek, japánok, németek - egyetlen idevalósít sem láttam közöttünk.

- Majd csak indulunk! - igazából már rég nem izgatjuk magunkat, csak arra gondoltam, hogy magát a kétnapos, egyfolytában történő buszozást hogyan fogjuk bírni?

Varanasitól tipikus indiai képpel búcsúztam:

40 körüli férfi fekete, 28-as kerékpárral igyekszik munkahelyére, rövid ujjút visel, hóna alatt lapos kistáskájával. Az úttest mentén megáll, de nem kocsmát keres / mert azt nem is igen talál /, hanem stációméretű domborművet, mert siet szellemi segítőjéhez. Elmondja reggeli imáit, a követ megsimogatja, és továbbindul.

Mi is nekilendültünk Észak felé. Úgy éreztem, már csupán az utazási irányunktól is csökken a páratartalom és a hőmérséklet. A belvárosból ekkorra már eltűnt a hömpölygő víz, de igazából most fogtam fel, mekkora esőzések öntötték el a vidéket napokkal ezelőtt.

Az út mentén mindenhol elárasztott területekkel találkoztunk, ameddig csak szemünk ellátott. Mintha folyók léptek volna ki medrükből és árvízként söpörtek volna mindent végig. A rizsföldeket, erdőket, legelőket legalább 1,5 méteres magasságban borította el a monszun csapadék, belvize. Házi bivalyok nem gyalognak megszokott útjaikon, hanem úsznak, úgy mint a vízilovak, csak puha, fekete orrukat látni, amin keresztül veszik a levegőt. Felnőttek az úttest felé közelednek, földjeiken derékig vízben gázolnak. Láttam kiöntött családokat, akik mint a verebek úgy szárítkoztak egy magasabban álló földdarabon. Házukat ellepte a víz. Ruháikat kiterítették száradni a Nap jóindulatára bízva.

Szegény embert még az ág is húzza - ők nagyon ismerhetik ezt a mondást. Megdöbbsentem kunyhóik látványán. Afrikai bennszülött törzseknél lehet ilyenekkel találkozni, cirokból és valami magas fűféléből összeeszkábált kalyibákat láttam, amiknek az elkészítési módja az elmúlt 10.000 ezer évben nem sokat változott. Tőlük nem messze banánlevél-lakások tűntek fel. A körülöttük lévő vízzel Óceánia szigetvilágára emlékeztettek. Sok házat elmosott a víz vagy egyszerűen szétestek.

Pár kilométerrel lejjebb ezekhez hasonló "erősségű", agyag építmények egész sorát építették fel

korábban, amelyek most mind roskadoztak. A lakók egymás mellett tanakodtak a viskó közelében. Ártatlan szemük kérdezte:

- Mit vétettek ők, hogy ennyire kell őket büntetni?

- Mihez kezdünk? Semmink sincsen! – bámultak csüggedten maguk elé.

Kisütött végre a nap. Kéklett a tiszta ég és banánfákat láttam, meg kivirult természetet. Ennek ellenére órákon keresztül csak ezek az emberek jártak fejemben. Lehet-e rajtuk segíteni?

Bármerre mentünk víz és víz.

Kora délután landoltunk egy nagyobb település útszéli ételkimérőjénél. Pihi. Mindenki jókat evett én meg még száraz kekszet ropogtattam, mintha éppenséggel az lenne a kedvenc eleségem.

Folytattuk is volna sofőrünk megszokott útvonalát, ha el nem terelnének minket. Az eredetileg tervezett utunkat olyannyira elöntötte a belvíz, hogy egyszerűen járhatatlan lett. Jó. Akkor kikerüljük, nincs más hátra, mint előre. Saras földutakon tekeregtünk egyik kicsi faluból be, a másiktól ki és így tovább, tovább. Nagy szegénység uralkodik itt is, ott is. Ezen a területen vörös téglából építkeztek, de vakolásra már nem tellett, így az elázott téglák éppen csak tartják vázukat. Buszunk érkezésére összeszaladtak a falu gyermekei “idegeneket lesni”. Ahogy ők csodálkoztak természetes buszunkon és az európai arcokon, úgy képedtem el én is a 6-7 éves meztelen gyerekeken vagy a semittevésben ücsörgő munkaképes felnőtteken.

Anyira tehetetlennek éreztem magam...

Nem mentünk túl gyorsan. Nem tudtunk elérni nagyobb sebességet a kocogó tempónál ebben a nagy dagonyában. 1-2 órával kapásból meghosszabbodott ringatózásunk időtartama. Aztán újra aszfalton száguldottunk. A víz mennyisége nem hogy fogyott volna, hanem növekedett. Száraz területeket már nem is láttam az úttesten kívül. Nagyon hosszan elnyúló hídhoz tudnám hasonlítani. Haladnánk át rajta és jobbra is, balra is csak a víz és víz. Mondjuk 100 km-es hidat kellene elképzelni!

Ahogy haladunk előre, úgy kúszik-mászik fel egyre jobban a belvíz utunkra. Később már hallom, hogy kerekünket néha megnyaldossa, később már átfolyásokon repesztünk keresztül. Esteledik, próbálok csak az ablakon beszűrődő szépségre gondolni. Madárcsapatokat látok vöröslő naplementében, de egyre erőteljesebben hallom a kerekek nedves csókjait is.

Majd métereket haladunk az aszfaltot borító vizeken, majd 100 métereket, majd kilométereket. Besötétedik. A váltó egyre alacsonyabb állásokba kerül. Először csak pár milliméternyi vastagságban jelenik meg az aszfalton a víz, később már centiméterekben, majd deciméterekben mérhető a víz magassága.

Ha oldalra nézek vagy az előttem lévő háttámlájára, akkor semmi baj sincsen, de ha előretekintek, ki a sofőr elé, akkor elkap a frász. Az a szerencsénk, hogy két oldalt fák vannak ültetve, amik nagyjából kijelölik az utunkat. De csak nagyjából! Ha autók közelítenek szemben, akkor mindenki többet lát - egy darabig. Aztán sokáig nem jön senki.

Vaksötét van. Csak azt látom az első szélvédőn keresztül, hogy a vízen haladunk. Mintha vízibuszon kirándulnánk. Mintha ez olyan természetes lenne. Most a sofőrünk koncentráció képességére vagy empátiájára / merre is lehet az út? / vagyunk bízva. Bármilyen csöppnyi tévedés azt jelenti, hogy letérünk a szilárd aljzatról és akkor oldalra borulunk, mint egy fregatt és az ablakokon keresztül betódul majd a hideg víz. Jól tudok úszni, de ebben a feketeségben, itt a világvégén / ki tudja, még krokodilok is úszkálnak itt a sásban☺ /, most sincsen hozzá kedvem. Lelkileg felkészültem rá, hogy ugorjak és magammal rántsam az útleveles hátizsákomat.

- Fel fogunk dőlni! - alakult ki bennem a képzet.

- Rögtön fel fogunk borulni! Én még semmilyen járművön, soha életemben nem félttem, de most rájöttem, én is képes vagyok erre. Miért nem állunk meg? Minek ez a nagy sietség? Minek ez a nagy kockáztatás?

- Álljunk meg! Várjuk meg a hajnalt, mert a határ is meg fog minket várni /asszem!/ Legalább akkor többet látunk! - kiáltom oda a sofőrnek /gondolatban/, de nem tud magyarul.

- Mindjárt fel fogunk dőlni!

- ATYAÚRISTEN!

- Hát most akkor mi lesz velem?

Ahogy vidámparkban spontán elkezdesz üvölni, ha nagyon félsz, úgy jön elő belőlem az imádkozás:

- Mi Atyánk ....

- Üdvözlégy Mária .... - és újra kezdem és megint, megint /több évet pótolok!/.

- Csak élve kerüljünk már ki ebből, csak ússzuk meg valahogy!

Valahonnan, mélyről, Anna a Te arcod suhan be fejembe, hogy talán jobban jártál azzal, hogy nem indultál el velem anno. Viziódnál időzők, hogy valami melegség öntsön el ebben a nagy kétségbeesésemben. Segíts nekem!

Miért nem alszom én is, mint azt teszik mások? Miért? Bizzunk meg vezetőnkben! Ne meresztgessük szemeinket a sötétben! Ne gondolkozzunk! Nem néztem többet előre. Nem mertem.

Lassan emelkedni kezdett a busz eleje, megjelentek a dombok.

- Megmenekültünk a Nagy Víztől! Huuurráá!

23 óra körül Sonaulinál léptük át a határt. Szó szerint. Mivel az indiaiakat egyáltalán nem érdekelte, hogy néhányan elhagyják az országot. A sorompót egyszerűen csak átléptük.

A nepáli oldalon nagyobbacska pókok és gekkók társaságában várakoztunk a vízumra. Csak a pénz számított, az útlevelek lapjait meg sem nézték a vámosok.

Viteldíjunk tartalmazta még az éjszakai szállást is. Jól esett, hogy nem kellett még alvó helyet is keresgélni ilyen út után. Többen még az étteremnek is nekibátorodtak.

14 órai buszozás után nem kellett bárányokat számolgatnom.

A következő levélben folytatom.

szeptember 5.

Katmandu felé

Kedves Anna!

A levél alapján láthatod, hogy a tegnapi napot túléltem. Azt hiszem sokáig emlékezni fogok megmenekülésemre!

Te is segítettél nekem!

Amikor Varanasiban megvettük a buszjegyet nem tudtam rájönni miért tervezték ezt az utat 2 napra, hiszen a távolság nem vészes. Most már tudom a nyitját!

Nemzetközi világgjáró csapatunk tagjaival dzsippekre pakoltunk. Először azt hittem, hogy a hátralévő utat ezzel az autókaravánnal fogjuk megtenni. Ez azért gondolkodtatott el, mert a busznyi utast 4 terepjáróba zsúfolták össze. A rakodás végére csomagjaink már emeletesen feküdtek a dzsipünk tetején, minket pedig úgy kellett betuszkolni a kocsik belsejébe, nehogy valamelyik végtagunk kint lebegjen a nagy csörtetésben. Aztán megnyugodtunk, mikor pár km után a buszállomáson megpillantottuk a 40 személyes TATÁnkat. Elfértünk bőven. Nepáli sofőr vezetett. Ennek azért örültünk, mert a ránk váró 2100 kanyart bárki nem tudná leküzdeni!

Nepál teljesen más, mint India. Már az első percek, méterek ezt sejtették. Jobban hasonlít bármelyik európai országhoz. Falusi kunyhók helyett emeletes családi házak, szemetes utcák helyett virágos kertek, zsúfoltság helyett elviselhető embersűrűség. Férfiak kis topiban /sapka/ járnak-kelnek és a nők... A nőket Indiában is csudaszépnek láttam, de itt aztán mesebeliek. Soha nem találkoztam még nepáli nővel azelőtt. Csodáltam őket. Azt a konklúziót vontam le, hogy a világszerte ismert thai nők és az indiai nők legelőnyösebb tulajdonságai ötvöződtek a nőiesség legmagasabb szintű kifejezésére ebben a kis országban.

A határt követően a Terrai-domvidéken haladtunk keresztül, aminek éghajlata jócskán közelít Indiához. Kitétsége miatt a hőmérséklet magas, bőséges monszunesőzések locsolják hónapokon keresztül, ezért a belvíz, valamint az áradások teljesen megszokott elemei a hétköznapoknak. Korábban a maláriától, manapság rizsföldjeiről híresült el a vidék.

ÉK-i irányba tartottunk. A Siwalik-hegység kisebb-nagyobb hegyvonulatain keltünk át. Ahogy egyre jobban emelkedtünk és távolodtunk a monszunos régiótól, úgy csökkent a hőmérséklet és a páratartalom. Lazult a monszunos nyomás belőlünk. Mielőtt aklimatizálódtunk volna az indiai klímához, máris visszatértünk az európaihoz hasonló időjáráshoz. Szinte már szokatlannak éreztem, hogy nem vedeljük egyfolytában azt az áldott palackos vizet. A szubtrópusi jellegű lombos erdő egyre tarkább lett és átváltott trópusi erdőbe. Egyre több babérlevelű fa, cserje, banánfa és rododendron jelent meg.

- Micsoda virágpompában lenne részünk, ha most tavasz lenne! – sóhajtoztam nagyokat.

A medencékben megművelt rizsföldeket láttam, amiket kisebb-nagyobb facsoportok szeddeltek fel. A hegylábaknál bővizű patakok, folyók egyre szélesebb medrek tűnt fel. A kavicstengereket a monszunos időszak ellenére sem lepte el a víz. Látszott, hogy itt az olvadások végzik a komolyabb munkákat.

A sok esőtől kilúgozott talajt szabályszerűen vörösnek láttam!

Gyomrom végre helyreállt, ezen a napon már én is rendesen lapátoltam a rizst a többiekkel. Ebéd után sorompó állta utunkat. Katonák lepték el a buszt. Mindenki útlevelét ellenőrizték.

Aztán felnyílt a sorompó és rákanyarodhattunk a katmandui völgyre, vagyis Nepál legfontosabb közlekedési útjára. Az elkövetkező X órában ebben haladtunk egyfolytában - átszelve közben a Mahabharat-hegységet -, de csöppet sem unatkoztam. Feszülten figyeltem, hogy minél többet befogadjak a természet változatosságából: a folyó, a folyó által vájt mély és még mélyebb szurdokvölgyek időnként kanyon szélességűre tágulnak, az általuk felszabdalt óriásokból hegyek, hegycsoportok születtek, a növényzet hol belakja a meredek lejtőket, hol kopasz sziklafalak meredeznek az égnek és mindez ezerféleképpen kombinálódik.

Fényképezni a mozgó buszból nem sokat tudtam.

- Ha hoztam volna videokamerát! Talán valamit vissza tudna adni, de az egészet lehetetlen! Hátradőltem és hagytam, hogy lelkem csúszdázzon a látvány mezején.

Egyszer csak nagyot fékezett sofőrünk. Előttünk több tucat busz, teherautó vesztegelt. Mi is beálltunk közéjük a sorba. Hegyomlás zárta el az utunkat. De nem pánikolt senki sem. A markolók hevesen dolgoztak. Errefelé ez megszokott helyzet. Eszembe jutott, hogy még Varanasiban napilapot olvasgattunk, amiben beszámoltak egy nepáli busz balesetéről. A földcsuszamlás 40 diákot sodort a halálba. Akkor teljesen megijedtünk:

- Mi lesz velünk ott a hegyek között?

Most meg belecsöppentünk abba a borzasztónak elképzelt nepáli helyzetbe. Aztán? Utazók parázsló cigarettái múltatták az időt, páfrányok, mohák fürödtek csordalék vizekben, 15 cm-es kék lepkék repdestek orrom előtt. A szemközti meredélyeken teraszos rizsföldek figyeltek ránk, mintha csak DK-Ázsiában, Thaiföldön utazgatnánk. A környékbeli fiúcskák kókuszdarabokat, friss vizet, gyümölcsöket hoztak fel a falujukból, hogy némi pénzhez jussanak. A nyers kókuszt vízzel fröcskölték meg, hogy frissen tartsák. Látványa túl tett az ízén.

9 óra hossza után, a főváros szélén csak szempillantásra álltunk meg, de ez épp elég a várakozó, fiatal srácoknak, hogy ellepjék buszunkat.

Környékbeliek, akiket a sofőr bevisz a dolgozóba, mert leállt a tömegközlekedés? Vagy netalántán partizánok, akik valamelyik párt oldalán harcolnak és menekülnek egy tüntetésről? Vagy éppenséggel tömegesen akarnak minket megtéríteni valami nepáli hinduista irányzathoz vagy egyszerűen csak eltérítik a buszt, megkaparintják, elveszik ékszereinket és hadifogolyként váltságdíjat fognak követelni értünk?

Nem. Egyszerűen csak 30 szállás-kupec csákyázta meg négykerekűnket. Pusztán azért törték-zúzták egymást - és pár elszálló könyökkel bennünket - mert ránk vadásztak. Mind ugyanazt harsogta, mint a lókupecek.

- Térjenek be a mi hotelunkba!

- Pihenjenek nálunk! Rám hallgassanak, nem fognak csalódni!

- Jöjjen hozzánk!

- Nyugodtan aludhat nálunk, mert biztos lehet benne, hogy a legjobb helyet választotta a legjobb áron!

- Nem, már csak azért sem. Egyikhez sem megyünk. Van Lonely Planetünk. Tudunk mi választani, ne erőszakoskodjon velünk senki! – határoztuk el.

Katmanduban éppen esett. A kiválasztott szállás nem esett messzire, ennek ellenére mindenki nevelésesen borsos áron akart minket elvinni. Senki nem tudta megmondani, melyik busz lenne oda a legmegfelelőbb. Aztán az egyik mutogatott előre:

-Nézzétek, az jó lesz nektek!

Először hittünk neki, bár az üveg nélküli busz teherautóra jobban emlékeztetett. Ajtók csukódtak.

A motor felpörgött. Tenyérbemászóan nevettek rajtunk a városi vagányok. Rájöttünk gyorsan, hogy valami nem stimmel. Rossz járműre küldtek fel! Elkezdtünk aztán kiabálni:

- Azonnal álljanak meg! Ne szórakozzanak velünk!

Szerencsére csak 500 méterre fuvaroztak a vihogók. Hát igen, itt visszacsöppentünk a civilizáció másik szintjére.

- Indiában minket senki nem csapott be! - megjegyzéssel végül is fogtunk egy taxis hiénát. Kiderült róla, hogy tulajdonképpen rendes fickó, de velünk nem volt szerencséje. Először is indiai rupiával fizettünk neki, mivel még nem találtunk pénzváltó helyet.

- Nézzék, elviszem magukat az árkádig, ha ott majd továbbmennek megérkeznek a szállásukhoz. – találta ki.

- Vigyen el minket a megbeszélte hotelig, mert különben semmi sem fizetünk! Ne vicceljen már velünk, hogy szakadó esőben hátizsákkal keresgéljük a helyünket! – kértük meg határozottan.

- Rendben! – nyugtázta és folytattuk a kocsikázást.

Harmadik peche: Behajtott a dzsumbujba, vagyis a belváros gyalogosokkal teli részén kellett átvergődnünk célunk felé. Igazából kezdtem elfelejteni az előző órát, ahogyan az ósdi taxi párás üvegén lecsorduló gömbölyded cseppekből foszlányok, impresszionista fények, színek szűrődnek be az elázott katmandui emberek arcáról. Lódenkabátokat és kontyukat selyemsállal bugyolált nőket látok az 40-es évek végéről.

Negyedik baklövése: az egyik jobbra forduláskor összeütköztünk egy hasonlóan púpos, fekete taxival. Igazából már vártam, hogy Humphrey Bogart fog cigarettázva kiszállni széleskarimájú kalapjával a pocsolyás macskakőre. De nem nyílt az autó ajtaja!

Egyre több melegség töltött el. Örültem! Megérkeztünk a hegyi királyságba!

Most este 10 múlt. Fáradt vagyok. Más világba érkeztünk meg! Szerintem Neked Nepál jobban bejönne!

szeptember 6.

Katmandu

Kedves Anna!

3 hete vagyunk úton. Most már érzem. Jól gondoltuk, hogy erre a napra pihentetőbb programot terveztünk.

Szállásunkat nagyon jól sikerült kiválasztani. A centrum kellős közepén laktunk. Annyira, hogy ha nem sietünk, akkor is kb. 1 perc alatt el tudjuk érni a főteret. Csak előtte ki kell fizetni a sarcot. Minden külföldinek 200 rupiát kell fizetnie, ha a főtérrre akar belépni. Ezt oly komolyan veszik, hogy nem lehet másképp megközelíteni a Durbar Square-t. Katonákkal ellenőrzik az összes térre futó utcát. De végül is lehiggadtunk, mert a látvány mindenért kárpótolt. Ráadásul egész napra érvényes a jegy.

Sajátos hangulata van a belvárosnak. Kisebb-nagyobb terek sorozata megtűzdelve templomokkal, imahelyek sokaságával. Ami látható, annak nagy része a XIV-XVII. században alakult ki és azóta szerencsére nem sokat változott. A Himalája hegyei megóvták a nagyobb pusztításoktól és mivel a vallás itt is szervesen együtt él az állammal, a felépített szentélyek nagy tiszteletnek örvendenek napjainkig. Hindu kultúra, buddhista gyökerek, Tibetből érkező lámaista hitvilág és démonok keverednek belső-ázsiai és kínai pagodaépítéssel és sárkány ábrázolásokkal.

Ismét csak lebegek időben és térben. Ha varázspálcával eltüntetném a XIX-XX. századi vívmányokat /villany, internet, motor/, akkor az utcakép alapján ismét a középkorban találnám magam. Kiszemeltem egy-egy épületet, és rájöttem, hogy a hangulat alapján lehetnék a tibeti Lhasaban vagy a sanghaji pagoda udvarán is.

A régi szentélyek többségét zárva találtuk, csak a legfontosabb hindu ünnepek alkalmával nyitják ki őket. Nagyrészüket más vallású nem is látogathatják, de igazából ez sem zavart minket.

Felmásztunk a központi, több emeletes fából és kőből készült őrtoronyba. Alakja hasonlított a környező templomokra. Az alul lévő szélesebb kő talapzatot felfelé egyre kisebb tetők fedik. A torony legmagasabb lépcsőfokán aztán megpihentünk egy kábultan szunyókáló helybéli mellett és körbevizslattuk a teret.

- A pagoda-építészet úgy alakult ki, hogy a szent hely fölé állandóan esernyőt tartottak, mikor erősen zuhogott. Gondoltak egyet és az esőfogóból egyszer állandó tetőt alakítottak ki. Aztán gondolták, hogy a szent helyet megóvó tetőt is védeni kellene valamivel és akkor létrehozták a második szintet és így tovább... - tudjuk meg egy szóbaelegyedő úriembertől. Ez azért esett jól, mert itt Nepálban ahogyan nem jellemző a kéregetés, koldulás - mit Indiában – ennek megfelelően kevésbé is állnak az emberrel szóba. Már ezt is átvették a nyugati kultúrától.

A fa tetőzeteket mohatakaró borítja, a kikandikáló gerendák mind mívesen megfaragva, arany sárkányok őriznek vörösre mázolt templombejáratokat, szemben velünk a királyi palota erődrendszere magasodott.

- Nézzük meg belülről!

Míg eljutottunk a palota bejáratig, néhány utcai árus szólított le:

- Vegyenek tibeti furulyát!

- Nézzék ezt a szép szövött táskákat!

- Very good smoke our friends? – vagyis jó minőségű marihuánás cigit akart eladni.

Káli-imahely mellett haladtunk el. Siva egyik megjelenési formája Káli, a háborúk mozgatója és uralkodója. 4 méteres fekete domborműve félelmetes, 6 karjában ereje és a halál jelképei.

Mosolya ördögi. Kiengesztelésére mindig áldoznak virágokat, rizst, vörös és sárga festéket, mécseseket.

A palota kapujánál Hanumán /Majomisten/ szobra áll vörös lepellel borítva, amely szintén nagy tiszteletnek örvend ebben a városban. Az imádott szerepel a Ramajana eposzban, ahol Visnut segítette harcaiban, mikor Ramaként küzdött Ravana ellen.

A királyi család már évek óta nem él az ősi palotában, ezért elsősorban a turisták látogatják. Pont ebben az évben történt az a szörnyű tragédia, mikor az egyik herceg a királyt és a család nagyobb részét megölte. A nepáli férfiak hajukat kopaszra vágva gyászolták népszerű királyukat.

A palotamúzeum anyagából kiderül, hogy korábban is megtörténtek hasonló véres leszámolások. Minden lépésemnél megreccsent a padló, mintha vitorlás hajó belsejében járkáltam volna. Mindenhol fagerendázat vett körül. A hajópadló barnára mázolva, a falakon királyi ereklyék, feljegyzések, később fényképek sora pergett le előttem az uralkodó család és Nepál egykori hétköznapjairól. Felmentünk a legmagasabb, kilenc emeletes toronyba. Nagyon szűk, nagyon meredek gerendalabirintuson keresztül értünk fel a végső pontra. A panorámából szerencsére hiányoztak az ipartelepek, a csúf toronyházak. Viszont láttam a város fölé magasodva egy dombtetőn gyönyörű templomot, úgy, mintha szigeten kandikálna ki a tengerből. A monszunfelhők mögött felsejlettek a Himalája 4-5-6 ezres csúcsai. Annyira szerettem volna, hogy egy pillanatra valaki eltüntesse ezt az irdatlan felhőfüggönyt, hogy láthassam együtt a hegyek és épületek szépségét.

- Csak icike-picike minutumra, pindurnyi szempillantásra, hajszálnyira lebbenjen fel a drapéria! De nem! Tapodtat sem mozdult! Végül is még tart a monszun, örüljünk, hogy eddig még el sem áztunk!

- De azért annyira jó lenne! Mert ott vannak az óriások! Tudom! Láttam is őket a képeslapárusnál, hogy mennyire lenyűgözőek innen, ahogyan a város fölé magasodnak. Ki mondja meg, hogy én miért nem láthatom őket? Miért nem csinálhatok róluk emlékképet? Miért is van monszun és miért nem jöttünk később vagy maradunk, míg felszállnak a felhők? Mekkora nagy különbség van tudni és érezni között! - és ehhez hasonló agyafűrt gondolatok jártak bennem, míg a toronyból szemlélődtünk.

- Annyira jó itt lenni! - jött megint elő belőlem, miközben hallgattam a kézi orgona fűjtató dallamát. Azzal a nyugodtsággal figyeltem Katmadut, ahogy hallgatták az idősebb férfiak a zenészeket. A tablák, cintányérok és az orgona monoton hangzása a végtelenség érzetét keltette. Iskolás fiúk szalmabálába szaltóztak 10-szer, 20-szor, sokszor. Felszaladnak a több száz éves faemlvényre, aztán repülés. Önfeledt vigyorral ismétlik a szédülés mámorát. Mint társaik a középkorban. Az oszlopfőn számomra ismeretlen alak ül a hinduizmus szövevényes világából évszázadok óta. Tőle nem messze óriási fügefafa törzsébe vájt imahely fogadja a zarándokokat. Száriba göngyölt gyönyörű hindu nők sétálgatnak méltóságteljesen, galambok szállnak százszámra körülöttük. Kék ingben, nyakkendőben rollerezik két lurkó, 6 éves formák, a szemetelő eső őket nem izgatja, vasalt ingük megcsillan a nedvesedő kőlapokon.

Az idő lelassult, mintha a moziban fekete-fehér film pörögne.

Hatalmas szekérrel találkoztunk. Kicsit kőkorszaki jellegű, kerekei vagy 3 méter magasak, minden fából készült rajta. Kumari ünnepén férfiak fogják be magukat a súlyos jármű elé, hogy királynőjüket körbehordozzák. Kumari, az élő istennő! A királyi palotával szemben építették fel réges-régen lakóházát. Lenyűgözött az a fadisítmény, ami megtalálható itt az ajtókon, ablakokon, ablakrácsokon. Mindent centimétert kifaragtak, amit csak lehetett. A kiválasztott

kislány pár évig él e falak között és úgy kezelik, mint egy istennőt. Teljesítik kéréseit, fogadja hódolóit és természetesen az összes jelentős ünnepen szerepel.

A főtér árusoktól pezsgett. Az egészet régiségpiachoz tudnám hasonlítani, olyan cuccokkal, amiket a Bahia boltokban lehet nálunk beszerezni: Buddha és hindu szobrok, füstölőtartók, mécsesek, ékszerek, kegytárgyak töménytelen mennyisége. Nincs még igazi turistaszezon - másrészt többen kívánnak utazásukkal, látva a nepáli politikai fejleményeket – ezért könnyen lehet alkudozni, sőt maguk az árusok alkudják le harmadával, felével az eredetileg bekiáltott értéket.

Abszolút könnyen tudtam volna választani, akár a környező utcákról is! Megannyi nekem való nadrág, pulcsi, ing, szőnyeg és falvédő, táska, kézigyártású papírféleség....

- Kérek bevásárló kosarat! –ötlik fel bennem, ahogy erősen tuszkolom vissza zsebemből kikíváncozó bukszámat.

- Majd akkor, ha marad! – kaptam meg a felelet magamtól.

Véletlenül politikai tüntetésbe botlottunk a főtér közelében. Pár ezer ember gyűlt össze a belvárosban. Transzparenszeket, vörös zászlókat emeltek magasba, röplapokat osztogattak az aktivisták. Karszalagos szervezők irányították a tömeget. A tákolmány-színpadon hangcsővel kiabált a mozgalmista, mint nálunk az ötvenes évek agitációin. Lába előtt méteres, keretezett képeket állítottak egymás mellé: Lenin, Sztálin, Mao és egy nepáli kommunista vezér arca.

- Félelmetes! Az embereket még ma is így meg lehet téveszteni? Úgy, hogy a rendszert kipróbálták és kiderült, hogy feleslegesen halt meg millió ember a rendszer nevében? Itt nem olvasnak történelemkönyveket? – álmélkodtam.

Forradalmi hangulat alakult ki. Az éljenzéseket vastapsok követték. Nem lepődtem volna meg, ha a szócsőből ezt hallom:

- Most pedig hallgassátok meg Fidel Castro barátunk és elvtársunk lelkesítő beszédét!

Kiderült, hogy pénzt gyűjtenek a maoista párt részére. A tér teljesen betelt. Újabb, egyenruhás csoport közelített az egyik utcán. Kiderült ezek nem kommunisták, hanem a király védelmezői, az állami karhatalmisták.

- Szét fogják oszlatni a tüntetést!

Egyre nagyobb lett a mozgolódás. Többen futásnak eredtek. Aztán mindenki menekülni kezdett. Tímeát hirtelen elsodorta tőlem a tömeg! Utána kaptam gyorsan és így sikerült elhúznom őt az ártól!

Aztán villámgyorsan elhagytuk a terepet.

Az elkövetkező 3 napot a Himalájában fogjuk eltölteni /expedíció☺!/. Tudjuk az idő rövidségét, de nekivágunk! Tájékozódásképpen megkerestük a hegymászóközpontot, hogy kicsit kérdezősködjünk a körülményekről.

Ahogy megközelítettük a turistaeligazítót, megörültem, mert kiderült, hogy nemcsak a Durbar Square közvetlen közelében régeik az épületek, hanem tőle távolodva is ősi sikátorokkal találkozhatunk. Ezekben a szűk utcácskákban még jobban pörgött az élet, mivel ez a terület a helybéli emberek legfontosabb beszerzési helye. Rézművesek, edénygyártók, posztóárusok, fűszeres- és édességbolt, füstölő- és selyemárusító hihetetlen választékával szembesültem. Vagyis, ha én mondjuk fém vázát szeretnék itt Katmanduban venni, akkor betérek a fémedény-boltba. Ott kiválasztom először is hogy bronz, réz, vas-acél, esetleg alumínium legyen az anyaga, majd hogy milyen célra szeretném használni, milyen legyen a nagysága, alakja. Felülete egyszerűbb, vagy jobban díszített legyen és hogy magányosan kívánnám vagy kiegészítőivel. Ha

mindent figyelembe veszek, kombinálok, kialakul egyetlen kereskedő bőséges kínálata. Vagyis az több száz féle csillogó edény, amit a polcokon láttam.

A tracking központban kedvesen fogadtak. Mongolid szemekkel mosolygott ránk az idős úr:

- Nem sok magyarral találkoztam még eddig! MenjeteK Kakani felé, mert az nagyon szép terület! Vigyetek elég ruhát, öltözzetek rétegesen! Ne felejtsetek otthon az esernyőt és a térképet! - tulajdonképpen ezeket a nagyon fontos tanácsokat kaptuk tőle.

Betértünk a legelső túraboltba. Tracking elemőzsiát /magvak, kekszek/ és konzerveket, csokoládét tárazunk be, mint egy rendes turista. A felszerelések választékát és kedvező árfekvését inkább nem ecsetelném, de majd megszakadt a szívem. Tímeának sikerült venni minőségi melegítőt, esőkabátot. Beszereztünk még térképet és egyre nagyobb lelkesedéssel vártuk a holnap reggelt, kirándulásunkat a világ legmagasabb hegységének pici zugába!

Telefonáltam haza. A telefonos kisasszony: hát az megint csuda jól nézett ki!

- Miben segíthetek? – kérdezte. Én meg csak néztem és nem tudtam megmondani, hogy most én kérdeztem vagy ő kérdezt. Csak azon gondolkodom, hogy nem tévesztettem-e el a házsámot és véletlenül manöken-intézetbe nyitottam be vagy a nepáli szépségverseny utolsó fordulójának szereplőjével állok éppen szemben.

- Mit szeretne, telefonálni vagy netezni? – szólított meg ismét.

- Ó, ha most el tudnám monda neki, hogy én mit akarnék? Mik járnak a fejemben vele kapcsolatban..., akkor megértené, hogy miért nem tudok válaszolni semmire, hogy teljesen lebénít látványa.

Telefonáltam, de a lányról nem vettem le tekintetem. Az út legszebb teremtése.

Eddig.

Fel s alá járkáltam a sötét utcákon. Rajta morfondíroztam. Aztán ismét visszatértem hozzá, hátha..., hátha valami lehetne kezdeni.

- Szeretnék netezni! – kérésig jutott el rövid találkozásunk, mert kiszolgált és eltűnt szemem elől.

Látod, kezdek rendbe jönni! Úgy látszik kellett hozzá 1 év és ez az út, hogy belássam, mi már nem leszünk együtt sohasem. Szakításunk fájdalma most már csillapodik.

szeptember 7.

Langtang Himalája

Kedves Anna!

Eddig minden napot rejtélyként éltem át. Pontosan nem tudhattam, hogy mi vár rám, milyen csodákkal találkozom. Először járunk itt, minden újdonság, mint a gyerekek. Örülök neki. Ezen a reggelen, mégis úgy készülődtem, hogy mivel a természettel találkozok, semmi váratlan nem érhet.

Taxival sikerült csak elérni a legelső hajnali buszt, ami Katmandu külvárosából startolt. Térképünkön Kakani csak cirka 22 km-re feküdt szállásunktól és azon tanakodtunk, hogy miképpen lehet ezt a távolságot 5 óra hosszúra megnyújtani.

- Talán mi toljuk majd járgányunkat pár kilométeren keresztül - a menetrend szerint?

- A jószágos túra-tanácsadónk és sofőrünk is ugyanazt ezt időt mondta!

- Na mindegy! Lesz, ami lesz! Irány Észak!

Nem sokat cifráztunk, elhagytuk város határát és onnantól kezdve teljes gözzel hajtottunk fel a környező hegyekre. Szerpentin szerpentin követett és sehogyan sem értettem, miért haladunk ÉK felé mikor nekünk ÉNY-ra kellene tartanunk.

- Majd csak odaérünk! – nyugtáztam ismét, annak ellenére, hogy pont egy masszív ködfelhőbe érkeztünk. Semmilyen irányba nem láttunk semmit! Csak azt éreztem, hogy a motor berreg, a kanyaroktól meg jobbra-balra- dőlünk percenként, hajtunk egyre feljebb.

Még aszfalton járunk vagy a ködtenger bejáratánál? Netán “Tejfehér ország” labirintusába keveredtünk-e be - találgattuk. Ezzel az erővel átmehetnénk Kínába, vagy egy meggondolatlan kanyarral visszafordulhatnánk India felé vagy éppen Darjiling irányába, keletre. Ebben a nagy homályban lehet, hogy már rég alagútban vagyunk, vagy éppen letérítettek a Jetihez vezető útra és ott vár minket tátott, csöpögő pofával, hogy csillapítsa étvágyát. Vagy jobb esetben már a felhők között járunk és mikor megállunk, gyönyörű recepciós kisasszonyok fognak bennünket köszönteni, olyan szép szemekkel, amilyenekkel a telefonos lány nézett:

- Isten hozott benneteket itt a mennyekben!

Aztán mégis kiértünk a kulimászból. Az idő múlása, a térkép és a Nepál útikönyv feloldotta kételyeinket. Nem abba a Kakaniba megyünk, amire mi gondoltunk, hanem a hegy másik oldalára, ahol szintén van Kakani, sőt mellette egy harmadik Kakani is.

- Mi a szösz? Három Kakani? Mire jó ez?

2 óra után elfogyott a műút és makadámra kanyarodtunk. A legrosszabb minőségre, amit csak el lehet képzelni. Én még járművel - főleg ilyen bazi nagy busszal - soha nem jártam ehhez hasonló terepen. Minden elismerésem a dzsipTATA tervezőinek! Valójában mezei buszra pattantunk fel, de úgy haladtunk árkon-bokron keresztül mintha összkerék-meghajtású dzsippel közlekednénk. A makadám elején még teljesen betérítették a zúzott kövek utunkat, később - ahogy haladtunk a hegy belsejébe - úgy tűntek el szemünk elől, aztán maradt az úgynevezett kátyús út. Araszolva lehetett csak közlekedni, mert az erősen változó hepehupán nagyobb sebességnél rögtön felborultunk volna, vagy tengelytörést szenvednénk. Úgyhogy zötykölődtünk kb. azzal a kilengési fokozattal, mintha vitorlást markolászna a szél. Időnként megálltunk. Felvettünk egy-egy batus gyalogost, aztán kicsit később letettük őket, besegítettünk a cipelésbe. Valahol két kedves fiatalember szállt fel, de magukkal hoztak kb. tucatnyi, méteres magasságú, dagadt, töltött gázpalackot. Középre préselték be őket. Onnantól kezdve azokon járkáltunk. Lehet

hogy csak bennem fordult meg a kérdés:
- Nem lesz ezekkel baj?

Lefelé tartottunk, szűkült az eddig sem széles "pálya". Meredek völgyek vettek minket körbe magas rengeteggel, banánfákkal, teraszos tea- és rizsültetvényekkel.

Egy "falun" haladtunk keresztül - vagyis egymás mellett emelkedett 6 ház, ami már bizonyos központnak számít ebben a térségben. Bronzos bőrrel, mongolid szemekkel, homlokistránggal és hátikosárral jöttek elő az éppen csak felöltözött emberek a zajt, a városi lét nesztét meghallva. Kislányok meztelenül játszadoztak a sárban vagy az ablaknyílásokban. Az emeletes kőépítmények egyikének szűk kis szegletét italmérő helyiségnek használják. Kitapintható a szegénység, az egész olyan, mint amikor Dél-Amerikában élő indiánokról láttam tudósításokat. Elképesztőek ezek az azonosságok! Hasonló szélességi fok, hasonló magasság, természeti viszonyok. Az emberek ugyanúgy néznek ki és ugyanolyan munkákat végeznek, alkalmazkodtak a természethez!

Pár perccel később buszunkat karhatalmisták állították meg. Várakoznunk kellett, mert a helyzet veszélyes. A mellettünk elterülő meredek völgyben 20-30 királpárti katonát láttam. Maguk előtt csőretöltött géppuskát tartottak. Kúsztak a fűben, egymást fedezték és lapulva futottak, hogy bekerítsék a maoista ellenséget. Fegyverropogást hallottunk. Besüppedtünk az ülésekbe és füleltünk. Várakoztunk. Aztán semmi. Tovább engedtek minket!

Nem kiképzést láttunk, nem terepgyakorlatot! Embervadászatot! A polgárháborútól próbálják megmenteni az országot.

Na tessék, még a karhatalmisták is segítik a hasonlatosságokról kialakított képeimet. Vagyis, hogy úton-útfélen úgy találkozunk fegyverekkel felszerelt milicistákkal, mint a 60-as, 70-es években pl. Chilében. Ez itt Nepálban nem ritka helyzet manapság.

A hegyek sűrűjéből igazi himalájai folyópartra értünk ki.

- Ez a térség meg olyan, mintha már Tibetben lennénk! – kiáltottam Tímeának.

A meder szélessége kb. 800 méter lehetett. Az alján nagy sodrással zubogott a víz, mint a hegyi patakokban, csak itt mások a méretek és a sebességek. Közvetlenül a víz mellett ruhákat mostak, mások köveket vagy sódert termeltek ki. Az egészet vékony partszegélyről figyeltük, annyiról, amennyit meghagyott a romboló áradat. Az egysávos utunk alatt kb. 80 m mélyégben mennydörögött a víz. Átkozottul kanyarogtunk. Követtük a folyómedret. A busz kereke időnként méterre haladt a leszakadástól. Láttam, ahogy köveket sodortunk a mélybe! A tágas völgy, a meder mélysége és az a tudat, hogy bármelyik pillanatban előbukkanhat szemből a mihozzánk hasonló TATA - félelmetesnek találtam!

Szerencsére kicsi volt a forgalom.

Pár perc múlva mégis megjelent a másik busz. Talán egy örült! Csak az közelíthetett felénk ilyen sebességgel.

- Hogy fogjuk itt egymást megkerülni? Ezen az egy sávon!!

Kölcsönös megállapodás után ő behúzta a kéziféket, addig míg mi elhaladtunk valahogy mellette. Sofőrünk nem félt, nyomta neki rendesen! Ezen a terepen a 20 km/h már rohanásnak számít.

Nem szokott tériszonyom lenni, de már nem mertem oldalra nézni, sem előre, nem fényképeztem, csak próbáltam az időt előre tekerni, hogy legyünk már végre ott! Szerencsésen jussunk keresztül ezen a szakaszon! Kérdőre vontam vezetőnk elmeállapotát, hiszen nem szabadna ennyire vágtatnunk ezeken a nyavalyás hepehupákon. Hamarosan milicistákat szállító különítményt értünk utol. Vezetőnk nem lassított, rángatta a kormányt és próbált kiskaput találni az előzésre

Annyi lehetősége volt erre, mint a Forma-1-es pilótáknak a versenyen. Végül is elengedtek bennünket.

Gyorsítottunk. Az előttünk lévő, vészesen elázott, saras szakaszon hasonszőrű járgány próbálkozott átjutni. Beragadt. Kitolatott. Mi próbálkoztunk. Beragadtunk. Kapartunk. Még jobban beragadtunk. A kerekek mélyen, tapodtat sem mozdultunk se előre, se hátra. Mindannyian lekászálódtunk. A sok eső ilyenkor könnyen megmozgatja a hegyoldalakat. A hegyomlás miatt ezért sokkal mélyebb a latyak, mint másmerre. Két hivatásos úteltakarító rögtön hozzánk sietett, de látszott rajtuk, már semmi erejük sincs. Napok óta mentetik a járműveket.

Sofőrünk pusztá kezeivel látott neki, hogy kihámozza a kerekeket. Közben kaptunk lapátokat és talicskát is. Folyami köveket, kavicsokat hordtunk a gumik alá. Sofőrünk indított. A száruhatag méterekre fröcskölt. A TATA karosszériája elérte a dagonyaszintet. Több meztelen kéz látott neki ismét a dagasztásnak. A dróttal megturbózott lapát is munkába állt. Egyikőjük a nyelénél erőlködött, a másik pedig a dróttal húzta a lapát fejét, hogy ki tudják egyáltalán emelni a ragacos anyagot. Van itt technika! Beállt a dugó. Elálltuk az egész utat, se szemből, se hátulról nem bírtak így minket kielőzni. Munka. Várakozás. Küzdelem. Megérkeztek közben a kielőzött milicisták is. Mivel nem tudtak minket átrepülni, ezért ők is beálltak követ hordani.

Újabb próbálkozás következett. Rükvercbe tette. Így ki tudott tolatni. Újabb roham előre, de megint elakadt! Jó 30⁰ –os dőléssel feküdt fel buszunk a sárra.

- Hozzuk ki a gázpalackokat! Az a nehezék! - tanácsoltam vezetőnknek, de ő nem értett velem egyet. Kerékszabadtás, kőhordás. Mint az igazi expedícióknál! Igazából nem izgattam annyira magam. Látszott, hogy ez errefelé mindennapos. Rizsföldeket és banánleveleket fotóztam. Majd csak sikerál valahogy kiszabadítani a kerekeket. És lám-lám 50 percnyi szakadatlan munka meghozta gyümölcsét. Nem kellett gyalog megtenni a hátralévő útszakaszunkat.

A többi jármű is könnyebben átjutott a megreparált szakaszon, ezért már együtt, karavánként érkeztünk meg gyalogtúránk kiinduló pontjához, Melanchi Pul Bazarba.

A Langtang Himalája légvonalban 150 km-re van nyugatra a Mount Everestől. Legészakibb részén már 7000-es csúcsok is vannak gleccserekkel és jakcsordákkal. Az már teljesen Tibet. Mi a déli, Helambu térségbe gyalogolunk be.

Melanchi Pul közlekedési csomópont pár lepukkant házzal. Csak azt nem értettük, hogy mégis honnan verődik ott össze annyi ember, mert a boltok portájánál mindenhol nyüzsögtek.

Függő hídon szeltük át a hegyi patakot. Minden lépésünknel kígyóként hullámzott a fémszerkezet. Emellett oldalra is rendszeren belengtünk. De amúgy biztonságosan megépítették. Ez az egyetlen kapocs a hegyi élet és a város között. A férfiak hatalmas hátikosarakat, zsákokat cipeltek homlokukra terhelve, mások kecskéket, teheneket hajtottak, gyerekek iskolából igyekeztek haza a hídon. A hátizsákomat jócskán megpakoltam. Hálózsákok, kaja, víz, az összes melegedésre fogható ruhánk 3 napra. Úgy készültünk, hogy ha nem lesz semmi vásárlási lehetőség, akkor se koplaljunk. Mára azt terveztük, hogy 800 m-ről felkaptatunk 2000 m-re, Kakani-ig.

Előző éjszaka alig aludtam, korán ébredtünk és a 7 órasi dzsipes buszozás élményeivel kora délután vágtunk neki a gyalogolásnak.

A Nap ezerrel süt. Ilyenkor van mindenhol a legmelegebb, ráadásul pont déli irányból kapaszkodtunk meredeken felfelé. Legalább 40 fokos forróságot érzek, 100%-os páratartalmat. A hátizsákom lehúzza vállaim és bőrömről bővizű verejtékforrások erednek. Legalább 30⁰ –os meredélyen lépkedünk egyre magasabbra. A trópusi klíma levetkőztet, torkom kiszárad és 50 méterenként meg kell állnom pihenni vagy vizet inni.

- Hát ez nem igaz! Ez nem lehet ennyire durva! – mondogattam magamnak. A banánfűrtökben vagy a trópusi pillangókban sem tudtam már gyönyörködni. Csak azt kérdeztem folyton magamtól:

- Miért is jó ez az emberkínzás? Miért muszáj gyötörni magunkat?

Aztán mérséklődött az emelkedő, a nap sem tűzött már annyira. Változatos helyeken vezetett utunk. A hegyek, a természet mellett házakkal, kisebb falvakkal, több iskolával is találkoztunk. Iskola a hegytetőn, hegyoldalban, völgyekben. Nagy a népszaporulat. Gyerekek kéregetnek, leszólítanak, de itt inkább játékból vagy szemtelenségből és nem szükségből. Nagyrészüket kék uniformis ingben tanul, de találkoztunk kisebb lurkókkal is, akik nyakig mocskosan, folyós orral próbáltak közeledni felénk.

A túra keményre sikeredett. A nap kezdett lenyugodni, sherpák előztek meg csoportosan. Többen mezítláb rótták a köves terepet teljesítménytúrázás sebességgel. Elnéztük a krumplis vagy üdítős zsákok nagyságát és azok mindig új erőt adtak nekünk, hogy tartsunk ki.

Aztán végre megérkeztünk Kakaniba. 8 házból és az iskolából állt össze a település. A szálláskereséssel nem sokat teketóriáztunk, a legelső épületbe tértünk be. Ez lett a legolcsóbb szobánk az egész utazásunk alatt. 280 HUF-nak megfelelő rúpiát fizettünk kettőnk részére, de annyit is ért. Az ajtót úgy kellett belöknöni, mert szorult, az ablakkeret mellett szellőző nyílások tátongtak, az ablaküveg néhol kitörve. A szárítókötél szöge kiesett egyetlen póló alatt, a padlásról finoman szemerkélt a por a mennyezeti deszkák ujjnyi rései között. Dohos szag fogadott. Elhagyatott környezet, mintha 30 éve nem jártak volna ebben a szobában. Ránéztünk az ágyakra, a pokrócokra.

- A szúró-harapó rovarok viszont jól érezhetik itt magukat!

- Rendben! Ha eszembe jutott elő is bányászom az irtórendszerünket és mindent befújunk, bekenünk, befüstölünk, amit csak érünk.

- Ha itt vagytok, távozzatok erre az éjszakára, mert szörnyen megjárjátok! – fenyegettem meg végül az elképzelt ellenséget.

Az emeletes ház felső szintjén laktak a háziak. A földszinten az állatokat tartják, valamint itt van a konyha és a kázinó kereszteződéséből létrejött helyiség attól függően elnevezve, hogy a háziasszony a családjának vagy éppen a vendégeknek főz.

Hálásan köszöntük meg a frissen készült csapatit. Az egyszerű rizs hatalmas porciója fenséges étékké vált abban a 10 C⁰ -os hegyi éjszakában. Elszoktunk a hidegektől. Megittuk még fél liter forró teát és - bár egyikünk sem cigerettázik- rágyújtottunk egy igazi “JAK” bagóra, hogy az is segítse felmelegedésünket.

Feltöltött a meleg, a fáradtság tova szállt, a levegő kristályos tiszta. Örülök, jól érzem magam!

Túrázok a Himalájában! Tudod mennyire szeretem a természetet a hegyeket! Emlékszel, Téged is mindig oda csábítottalak. Lehet, hogy nem beszéltem róla, de mindig is szerettem volna eljönni ide. És sikerült.

szeptember 8.

Helambu

Kedves Anna!

Ismét a hegyekről írok. Az itt eltöltött második napomról.

Friss, verőfényes, tiszta hegyi reggelre ébredtünk. Az ég kékje mint a tenger, és csodák csodájára 2 percig lehetett látni a Langtang többi részét, az óriások csapatát, a havas 5-6 ezreseket. Pár pillanat az egész, de ez épp elég töltet egész napra, hogy elhiggyük, hogy itt túrázunk a világ legmagasabb hegységében. Ha csak úgy körülnéznék itt 2000 méteren és a felszálló felhőkre vagy a fenyvesek előterében legelésző lovakra fókuszálnék, akkor lehetnék akár az Alpokban vagy a Kárpátok magasabb régióiban is. Mennyire jók ezek a hasonlóságok, mert sokkal közelebb érzem magam a tájhoz, és mennyire örülök a különbségeknek, mert minden egyedivé válik. Ahogy elbújtak a gigászok, úgy élesedett ki előttem egy hatalmas sztúpa képe. A Himalája ebben biztos különbözik az európai hegyektől: a kövek, növények, állatok, emberek mellett itt még élnek a szellemek. Lassan még a sztúpát is ellepték a fellegek. De tudom, hogy bármelyik pillanatban láthatom a magaslatokat. Mivel a monszun időszaka van és annak felhői mindent befedhetnek, igazából én semmit nem tehetek. Kezdtém megnyugodni.

A reggelinél szívószálat kaptak háziasszonyunk gyermekei. Kinézetük alapján bármelyik indián közösségben megállhatnák a helyüket. A műanyag tárgyhoz is egyszerűen viszonyultak, vagyis, mintha még soha nem láttak volna ilyet, ezért legalább egy óráig eljátszottak vele ketten.

Zsákra fel és irány feljebb! Fenyvesekbe jutottunk. Próbáltam feleleveníteni tanulmányaimat. Szamba vettem, hogy a magasság változásával milyen öveken is haladtunk át tegnap óta. Vagyis kezdtünk trópusi monszun erdővel, majd szubtrópusi esőerdő váltakozott szubtrópusi monszonnal, aztán átmehettünk mérsékelt övi monszunba és a lombos erdőbe és most itt vagyunk a túlevelűek között. Hát ez nem semmi!

Az összes cókómókunkat felvettük, de még így is fáztunk. Az eredeti útvonalba ezt a klímát nem terveztem be!

Fenyvesek, patakok, sztúpák, sziklák, csortenek követték egymást. Minden kanyar után találkozhattunk valami szépséggel. A sztúpák Buddha szellemét, bölcsességét, minden élőlényhez fűződő együttérzését és szeretetét fejezik ki. Gyalogoltunk és egyik útelágazásnál idős almafa üdvözölt minket. Ágairól imazászlók színes kötegei mutatnak a világ minden irányába. A szél fúj, a zászlók lebegtek, az "óm mani padmé hüm" /a drágakő a lótuszban van/ szállt a levegőben. A mindenkinek szóló jó kívánság elért minket és tovább vezetett.

- Annyira fantasztikus! – formálódott meg ismét bennem.

- Itt vagyok és az imazászlók elrepítenek Tibetbe és Ladakhba is! – oda, ahová szintén régóta szeretnék eljutni.

Eltelt újabb néhány perc és egymás mögött 4-5, igen régen épített sztúpa magasodott előttem. Lehetnek 200 évesek, vagy még ennél is öregebbek. Ruhájuk moha, díszítéseik lecsüngő páfrányok, élőszobrokként szívják magukba a vizet. Újra távoli kép jutott eszembe, a kambodzsai Angkor, ahol ugyanilyenek a falak. És összefolynak az itteni mohás sziklák az angkorival; lebomlik a határ Nepál - Tibet és Kína között; megszűnik a távolság az Andok és a Himalája mezsgyéjén. Ázsia, Dél-Amerika és Afrika újra egyesülnek és a hinduizmus átalakul buddhizmusba és az kereszténységbe, és nem látok növényzeti öveget, csak természetet, bármerre nézek. Elfolynak a különbségek. Ahogy az egyik pillanatban még örülök, de a következőben akár

már bánkódhatok és a felhők köddé változnak át vagy a párából felhők keletkeznek, úgy alakulnak át folyton egymásba a dolgok. Ha egyáltalán nem minden egy és ugyanaz.

Hidegre fordult. Eső elől kolostor tornácán húzódtunk meg. Egyre jobban fáztunk. Lámaista világábrázolás festményén próbáltunk eligazodni. Világok ura, szolgák, és örömlények az örök körforgásban: nem egyszerű történet.

A lombok zölden virítottak. Vöröslő orchideákkal, fán lakó epiphytonokkal, többféle páfránnyal sűrűsödött be köderdők cserjeszintje. Időnként néhány hórihorgas a többiek fölé emelkedik. A szünni nem bíró párával misztikus hangulatot árasztottak. Fényképeztem belsejét, a felszínét, de a képek ezt a nyirkos, hűvös elvarázsolt erdőt nem tudják visszaadni.

- Jaj! Mi ez rajtam? - kiáltott fel Tímea váratlanul.

Nem tudtuk. Először csak annyit láttunk, hogy a két centiméteres valami a kézfejére ragadt. Rázta erősen, még ugrált is vele, hogy hatásosabb legyen. Rémülettől torz arcából felszisszenő kiáltásai jelezték, hogy nem viccel. Biztos nagyon fájhatott neki. A nyavalyás nem akart csakúgy simán távozni. Tímea először ruhával, majd másik kezével áll neki eltávolítani.

Jó! Sikerült! Eltűnt. Helyén egészséges harapás maradt és vér csordogált. Vakmerő és villámgyors pióca marta meg Timi kacsóját. No persze az állat véralvadást gátló anyaga még percekig kifejtette hatását. Szerencsére hozunk magunkkal jódot, meg ami kell, így leápoltam a pirosuló csepegést. Hhuuuu! Picit azért megijesztett ez a kis fenevad! Nem telt bele 2 perc, mire én szisszenek fel és az empátiám után fizikai és pszichikai értelemben is átélem az előző harapást.

- A rohadt féregje! – csillapítom fájdalmam

- Jó! De ebből ennyi elég is lenne! - figyelmeztettem az összes fán lakó pióca jószágot. Egy még lukat fűrt az esernyőnkön, de a többi meghallgatott.

Majd festett sztúpa került elő, később épülő kupola, a következő kanyarban imazászlók fehér, kék, zöld, vörös színei lengedeztek sztúpákra, kolostorokra feszítve. Időnként sherpák 4-6 fős csoportjaival találoztunk. Némelyek hagyományos népviseletben és homlokistránggal, mások teljesen szokványos öltözékben, egyszerű pánntal felerősítve a háti puttonyuk vagy a műanyagzsákjuk. Eső ellen vagy semmit nem hordanak, vagy műanyagzsák oldalát feltépi, és csákószerűen borítják kobakukra, ami aztán derékig ellepi őket. Iskolákat hagyunk el ismét, majd több mint 2 méter magas fűkőtegekkel találoztunk, amelyek billegő mozgással haladtak előttünk, kiderült, hogy asszonyok térnek haza gyűjtőútjukról és az összes szerzeményüket testükre erősítették. Szerzetesek vagy a városban tanuló diákok hátizsákkal, esernyővel igyekeztek vissza szülőhelyükre. Mindenesetre itt nagyon élnek a hegyek. Látjuk, hogy telnek az emberek mindennapjai itt 1500-2500 m környékén. Nepál lakosságának nagyobb része még így él manapság.

A hőmérséklet erőteljesen lehűlt. Mindenhol a homály vette át az uralmat, sötétedett. 2800 m magasán jártunk, mikor megérkeztünk a szállásunkhoz. Szívélyes családiassággal fogadtak a háziak. Lecihelödtünk. Rögtön kaptunk 2 hatalmas bögre black teát a hideg ellen. Rágyújtottunk egy JAK cigire, szárítkoztunk és kezdtünk felengedni. Itt vagyunk a legtávolabb és a legmagasabban. Tibet csak 20 km légvonalban. Innen már visszafelé fog vezetni utunk. Kint ücsörögtünk a teraszon. Pár ház és az elhagyott kolostor foszlányai lassan szemeteltek a párás ködben. Embereket nem látni, a fenyők szálkás kontúrjai játszadoztak a lengedező imazászlókkal. Szürcsöltük a teánkat, időnként egymásra mosolyogtunk, nem kellett sokat beszélünk, mégis oly közel kerültünk egymáshoz. Végtelen nyugodtság kapott el. Szeretet. Szeretet a gőzölgő tea iránt, a környező fák és a természet iránt. Szeretet a hegyek, a Himalája iránt. Szeretet a mellettem ülő

Tímea iránt, *szeretetem Anna Te feléd*. Szeretet a házigazdák, a nepáliak, az indiaiak, a családom, az emberek iránt. Annyira kibírnám, ha most így maradhatnék pár napig.

A hegyi klíma zordnak tűnt, de menüből választhattunk ki a vacsorát. Még azt is megmondhattuk, hogy hányra kérjük a kaját, hiszen csak mi lakunk most a házban. A megbeszélte idő közeledtével a vendéglátó családfő kiment a kertbe és ilyen-olyan zöld jellegű növényeket tépkedett kb. nulla tudományossággal.

A vendéglátók konyhájában fogyaszthattuk el az ételt.

Füstös fagerendák, a barna hajópadló ragadott meg először. A főzőhelyiség központi helyén volt a tűzrakóhely picike sparheltszerűséggel. 20 cm magas és 30 cm-es széles lehetett. Kályhacsövét ügyesen kivezették a szabadba. A konyha hosszanti oldalán a padlótól a mennyezetig polcrendszer áll, mint jobb polgári lakásban a könyvtárszobában. A polcokon roskadoznak a szisztematikus rendben tárolt felszerelési tárgyak. A szivárvány "régies" színeiben pompáztak. Feketéllő serpenyők, méretes üstök tömkelege, merítő alkalmatosságok hosszú fanyelekkal, tárolásra használatos kisebb-nagyobb agyag csuprok, festett fémdobozok, kaspók, csetreszek, csatos üvegek sorozatai különböző szinteken, különböző nagyságokban. Külön polcokon a száraz anyagoknak, külön a folyósoknak, más a romlandóknak, tartósaknak. Kopott evőeszközök, megfakult tányérok hada, fűszertartók, őrlők csapata, rejtelmes fémtartályok, sejtelmes üveghengerek kirakva mind a placra. Az alsóbb régiókban a turisták óhajára iható, tisztálkodásra, evészetre felhasználható tárgyak kilói.

Ez utóbbi csecsebecséket leszámítva minden régi, ósdi, idejétmúlt, elsorvadt, divatból kiment, nagymamakorabeli használati eszköz. Annyira tetszett! Az egész úgy nézett ki, mintha múzeumban vacsoráznánk. Asztalhoz ültünk, pontosabban helyezkedünk, mert errefelé inkább a földön esznek. A skanzen főszakácsa kiosztotta adagjainkat. A zöldséglevesnek semmi íze nem volt, olyan, mint a mesebeli kőleves. A második fogás zöldséges rizs ugyanazokból az alapanyagokból készült, ugyanolyan "finom ízekkel". De annyira jól esett mégis! A nyílt tűz egyre jobban átjárta testünk, szemünk, miközben elkezdünk velük beszélgetni. Először a gyerekekről meséltek. Kiderült, hogy Katmanduban járnak egyetemre. Keveset látják őket. Ők már nem fognak itt a hegyek között élni. Aztán meséltek magukról és felőlünk érdeklődtek. A házigazda fülei nagyon ketté álltak és akkorákat hahotázott a legkisebb poénon is, hogy majd leestünk a szőnyegről. Mi is egyre többet nevtünk, már csak azért is, mert ő olyan jóízűen röhögött. De tényleg mindenben! Ekkorra már az egész este nagy kacaj-partyvá alakult. Úgy éreztük, hogy örülnek nekünk, mert ebben az időszakban kevesen járnak errefelé és még nem is láttak magyart. Mi is örültünk, hogy ennyire nagyon kedvesek velünk itt fenn a hegyek között.

Mint általában a sherpák, ők is buddhisták. Húst esznek, de az állatokat mások szenderítik a túlvilágra. Megmutatták oltárukat, ahol Buddha mellett a dalai láma képe ragyogott. Később tibeti teával kínáltak meg minket. Az asszonyosság összepréselt, szárított lucernához hasonló alapanyagot vett elő zsacsakból, amit sózott jakvajjal vegyített, s az egészet karcsú vajköpülőhöz hasonlatos alkalmatosságban kotyvasztotta össze. Timi meg is kóstolt belőle egyetlen kortyocskát. Arca annyira realisztikusan mondta el, amiket én könyvből már megtanultam. Ez az ital elsősorban túlélésre alkalmazható, de ennél többet nem várhatunk a sós létől. Én nem kóstoltam meg, mert nem akartam hányni. A háziasszony felvette ünnepi viseletét. Ékszerait vizsgáltuk, nagyokat hahotázunk, fényképeket készítettünk a meghitt helyiségről és lakóiról.

Teljesen feldobódtunk.

A házukba megérkezve ujjnyi hosszúságú csótányokkal küzdöttünk még meg, de ők sem tudták elrontani a kapott pozitív áramokat!

Látod, még a hegyek között is itt vagy! Mindig, hogyha valami nagyon jó, vagy nagyon rossz történik velem. Nem érdekes?

szeptember 9.

Kakani

Kedves Anna!

Végül is mit gondolsz, elindultál volna velem? A mai nap első fele biztosan tetszett volna Neked. Ismét láttunk néhány hófedte csúcsot, hatalmas szintkülönbségeket, hegytetőn árválkodó kolostorokat és kiderült végre, hogy valójában mennyire pompázatos helyen töltöttük éjjelünket. Fényképemem majd megmutatom ezt a látványt. De a magasságokat nem biztos, hogy tudom érzékelteni, vagyis azt, hogy szembe velem 3000 méter magasságban a kolostorok és távolabb, a magasban az 5000-es csúcsok.

Régi jó ismerősként búcsúztunk el a házaspártól.

Aztán az összes füstszerű vízcseppképződmény, a felhők, a ködök, a párafoszlanások teljes összeesküvésre lépettek ellenünk, mert mindent eltakartak, beborítottak és láthatatlanná tettek, ami utunkba esett. Időnként eleredt az eső. A homályból teljesen váratlanul bukkantak fel élő és élettelen szereplők. Gyalogoltunk és a következő pillanatban népviseletbe öltözött sherpák húztak el mellettünk, pedig se nem láttuk, se nem hallottuk közeledtünket. Arcuk edzett, megállíthatatlanul meneteltek felfelé zsákjaikkal. Az életük nagyrésze szakadatlan cipekedésből áll, folytonos áruszállításból, mint a hajós népeknek. Később iskolába igyekvő gyerekek jelentek meg az ösvényen. Ápoltak, szépek, kifejezéseik olyan természetesek, mint a körülöttünk lévő hegyek és erdők.

A gomolygó ködben a buddhista emlékek alakja még misztikusabbnak tűnt. Úgy éreztem, hogy sokkal belsőségesebb viszonyba lehet kerülni a természettel, szellemekkel ebben a sejtelmes félhomályban.

Szemetelt. Időnként esett. Esernyőinkkel egyensúlyozva gyalogoltunk. Teljesítménytúrázós tempóban nyomtuk az iramot. Baromira szeretttük volna elérni az utolsó buszt, ami Katmanduba indul. Időnként betértünk útszéli kalyibákba teára. Berendezésük rendkívül egyszerű. Fő szempont a teát forraló törpe tűzhely és a pár lócaszerűség. Cipőink már lucskosra áztak, lassan a zoknink is megadták magukat. Ködszítálás érkezett. Mindent beborított. A következő pillanatban egy hegyoldal kukoricásában találtuk magunkat.

A teraszos művelés lépcsőzetes szintjei között próbáljuk újra fellelni utunkat. De nem találjuk se előttünk, se mögöttünk. Hogy kerültünk egyáltalán ide? Hova tűnt eredeti ösvényünk? Bolyongunk az árkokkal nehezített terepen és egyre kevesebbet látunk a sötét tejszerű levegőben. Percek telnek el. Kukoricaszárak, teraszkapaszkodások, visszacsúszások és hideg. Rövid időre egymást is elveszítjük.

- Tímeaaaaa! Merre vagy? Tííííímeaaaaa!

Nagy csend. Percegkig. Mint a barlang mélyén. De nem mozdulok.

- Tííííímeaaaaa!

- Ne félj! Nem veszttem el! – jön nem sokára a válasz.

Szemeink tapogatózása egyre kétségbeesettebb. Semmi jel nem mutatja, hogy merre tovább. Mi történik, ha nem száll fel ez a felmosólé? Hát ez nem igaz! Sietnénk lefele, erre meg itt keringünk! Bóklászunk. A homály fejemre is kezd rátelepedni. Eltévédünk, innen lehetetlen kitalálni, míg fel nem száll ez az egész kulimász. Mint egy trópusi, áthatolhatatlan, füstös dzsungel mélyén. Nem lepődnék meg, ha ködben úszó teraszok között feltűnne néhány vietnámi rizskalapos a dzsunkájával.

Ekkor emberi hangokat hallottunk. Kiabáltunk, mint a hajótöröttek, de nem hallottak meg minket, tovább hajóztak fül- és szemellenzőjükkal. Pár perc múlva újabb beszéd közeledett, de most több sikerrel jártunk és megmutatták nekünk a helyes irányt.

- Végre! - sóhajtottunk fel közösen.

Folytattuk megkezdett tempónkat, pedig a terep nagyrésze meredek lett, csúszott a sár a vöröses kőzeten, de szorított az idő.

Kakaniban, az első napi szállásunkra ismét betértünk az ebéd erejéig. Kilókalóriákkal és mosolyenergiákkal felvértezve újabb lendülettel vágattunk következő szakaszunk felé. Megint iskolák és most láttam, hogy milyen is valójában a "népesedési piramis" egy fejlődő országban. Vagyis rengeteg a gyerek! Az osztálytermek túlszűfoltak.

Aztán ütődött teherhordó csapatot előzgettünk. A férfiak is és a nők is kilógtak az itt megismert emberek kedvességéből. Szentelenül vihorásztak rajtunk. Olyan hegylakók, akik elvesztették hitüket. Kezükben növényvágó pengék villogtak, időnként ránk vicsorítottak. Nem szeretnék velük estefelé találkozni. Pihentünk inkább, hogy elmaradjunk tőlük. Ők is megerősítettek abban, hogy azt az utolsó TATÁT el kell érnünk!

Szőlőcukorral, trakingmagvakkal erősítettünk és újra gyorsítottunk.

Az első napi "trópusi meredélynél" ismét csak szétfolyt mindenünk, de örvendeztünk, mert elérhető távolságba érkeztünk. Úgy éreztem, hogy szétmegy a térdem-derekam-vállam, de tempónkat egyre csak fokoztuk.

A függőhíd előtti utolsó szakasz a Rám-szakadékhoz hasonló helyen vezetett keresztül. Előttünk 4 kecskét és egy bivalyt biztattak az engedelmességre. Hát nem teljesen sikerült. Húzták őket, csapkodták hátulról vesszővel, de csak megmakacsolták magukat.

- Mi meg késsük le a buszunkat!

Nem fértünk el. Eltorlaszolták az utat. Mint az öreg, fáradt, lumbágós csiga úgy haladtak! Látszott, hogy egyre türelmetlenebbek vagyunk. Végül kicsit mégis félrehúzódtak! Az utolsó akadály is elhárult. Innentől kezdve már szaladtunk.

Elértük. Fellélegeztünk. 2000 m szintkülönbséget kenterbe vertünk.

Az út visszafelé kellemesen telt. A jegykezelővel kitárgyaltuk az európai focit és a nepáli buszosok életét. Teljesen besötétedett, mire megérkezünk szállásunkra. Ringatni egyikünket sem kellett!

Hát, eléggé pörgősre sikerült a nap második fele. Tudod, nagyon kifáradtunk. Az ágyban aztán eszembe jutott, hogy milyen jól esne, ha valaki megmasszírozna, de igazából senkinek nem szólhattam.

szeptember 10.

Ismét Katmanduban

Kedves Anna!

Remélem jól vagy Te is! És nem izgulsz miattam. Itt minden rendben van. Csak a nap végén értesültem róla, hogy mi történt a világ másik felén. Nem lesz baj. Megoldódik. És én is haza fogok menni. Megígérem.

Pihenőnapunkat úgy kezdődött, hogy nem bírtam megmozdulni. A csípőmtől a combomon keresztül a vádlimig annyira súlyosnak és fájdalmasnak éreztem minden pillanatom, mintha gipszbe rakták volna testemet. Legalább 10 éve nem éreztem ekkora izomlázat! Később tengerészjárással követtem Tímeát a közeli, napfényes espressoszerűségbe reggelizni. Báméskodtunk a járókelőkben, közben jópofa indiai filmrendezővel ismerkedtünk meg, aki itt szeretné újabb munkáját leforgatni.

Azon morfondíroztunk, hogy milyen kis ajándékokat tudnánk hazavinni. Tea, füstölő, nyakék, Jak cigi, Himalája whisky, amire telt. A Royal Nepal Airline irodájában kiderült, hogy 770 rupiát kell azért fizetni a reptéren, mert elhagyjuk az országot. Hát nem ciciznek ezek a nepáliak, ott húzzák le az embert, ahol csak bírják. Sokáig alkudoztunk a régiségpiacon és már el is repült a délelőttünk. Szerencsére negyedéért, ötödéért hozzá lehetett jutni a holmikhoz.

Délidőben dél-indiai önkiszolgáló étkezdébe tértünk be. Nagy forgalmat bonyolítottak le. Egyik név sem árulkodott az étel kilétéről, így csak úgy ráböktünk valamelyikre. Várakoztunk keveset. Szólt a pultos, hogy mehetek a kajámért. Kezembe nyomott két kis tányért és orrával mutogatott közben, hogy az asztalon lévő csomagolópapír-gurigát is vigyem magammal!

Erre én fittyethányok, hogy mit képzelsz ez? Aztán megint billeg a nózija, miközben én már kezdek elfordulni, mert úgy érzem ez a pacák viccel velem. Ő viszont továbbra is erősködik, hogy nem tévedés, az az enyém, az nekem jár. Jó, hát legyen, örömet szerzek neked és az 1 méter hosszú papírhengert magammal cipelem. Igazából senki nem röhög rajtam, sőt meg sem lepődnek, hogy itt kolbászolok az étteremben egy ilyen Piértés cuccal. Aztán már én is egyre kevésbé zavartatom magam, ahogy elkezdem analizálni szerzeményemet. Kiderül, hogy semmiféle titkos rinocérosz lelőhelyet nem vázoltak a papírusz tekercsre, csak egyszerűen a kiválasztott menüm részét képezi. Hát ezek a dél-indiai szakácsok erősen csalafinták! A feltekert, kenyérjellegű tésztát vagy pászka jellegű knédli-t forgatom erre-arra, a két tállal kipróbálom az összes kombinatorikai lehetőséget, miközben összeütközök Timi edényeivel, karjaival, pulcsimmal és evőeszközeimmel úgy, hogy minden egyes ilyen karambollal deciméteres darabok hullanak alá az én kedves kis nemtudomhogyanishívjalakomból. Chaplinszerűen mentem meg néha a földre tartó részeket és közben nevetünk, mert még soha nem ettünk zsonglőrmutatványok kíséretében. Mindenesetre, baromira kíváncsi lennék arra, hogy hogyan is látnak hozzá ott messze délen!

De végül is jól laktam a chilis és kókuszos mártások segítségével!

A bharatpuri városrész olyan jellegű, mint a főtér, ezért oda is csak jeggyel lehet bejutni /szintén 750/. Ezt már én soknak találtam, így a túra vége felé. Úgy határoztam, kihagyom. Inkább ejtőzök kicsit, sétálok csak úgy céltalanul. Vettem magamnak kuglófszerű sütit. Nem sokáig majszoltam, mert szembejött velem két kis kéregető leányzó. Odaadtam inkább nekik.

Kapualjból muzsika hangjait szűrődtek ki. Átbújtam az árkádokon és kicsike, zárt térre érkeztem. Olyasmi, mint a pesti bérházak belső udvara, mert szabályos formában emeletes épületek

magasodnak fölé. Középen buddhista templom állt. A szenthely négy sarkánál oszlopfőkön állatistenek szobrai. Az oszlopok mellett csortenek tucatjai szabályos sorokban. Kő és bronz teljes összhangban egészítik ki egymást. Az anyagok átfolynak, színeik egybeolvadtak. A kegyhely oldalán imamalmok pörögnek, mécsesek pislákolnak. Valaki mindig érkezett, hogy mozgásban tartsa őket. Szerzetes jött bíbor lepелben. Kukoricák szálltak kezéből, galambok csapata repkedett körülötte.

Néhányan imádkoznak. A zenészek csak fújják a magukét. Tehenek fekszenek mélán. A szakrális hely körötti épületek rogyantak, koszosak, ablakaik töröttek, néhány viharvert öregúr bámul maga elé, patkányok iszkolnak át egyik mélyedésből a másikba. A csorteneknek dölve gyerekek játszanak a porban. 5-10 év körüliek. Anyjuk mellettük ücsörög. A három gyerek ruhája oly feslett, mint a környező házak. Arcuk, szemük viszont, mint a szent hely szelleme, minden egyes mozdulatunk maga a teljes élet. Ők az átjárók tisztaság és romlottság között. A levegő fülledt. A környező hangok, évezredes képek, és mozgás megállíthatatlanul áramlanak egybe, egyetlen térbe, egységbe, úgy szívárognak felém, mint a füstölők bódító illata.

Betértem egy táskakereskedőhöz. Éppen eleredt az eső, így ráértünk diskurálni a itteni életről, hogy kipróbáljuk ki a jobb angolból. Megkínált kólával, én meg banánnal viszonztam. 37 éves és van gyereke, háza. Elmesélte, hogy Nepálban az a hagyomány, hogy mindenki a saját gyerekére gyűjt. Ő is megkapta apjától a lakást, és ő is így fog tenni. Panaszolta, hogy kevés idén a turista, nem megy jól a bolt, mert félnek az emberek a polgárháborútól. Kiderült, hogy Katmandu királpárti beállítottságú, a maoista párt a hegyvidéki szegénység közt szerez újabb híveket szembeállítva a városi jólétet az elmaradottságukkal. A maoista pártot állítólag az a herceg alapította meg, aki megölte az egész királyi családot. A párttagok bujtották fel. A feszültség különben napról napra fokozódik, pl. szeptember 14-ére hatalmas kommunista demonstrációt szerveznek úgy, hogy sok vidékit is a fővárosba vezényelnek. A kínaiak tagadják, de támogatják a pártot.

Interneteztem és telefonáltam családomnak. Kiderült, hogy Amerikában valami felrobbant, szörnyen megijedt mindenki és most senki sem tudja mi lesz. Nem értettem az egészet és nem is nagyon érdekelt.

Estére Timi is visszaérkezett a bharatpuri kirándulásából. Jókat mesélt, ezért azt gondolom, hogy majd ha legközelebb jövök, nem fogom kihagyni!

Búcsúvacsora, búcsúsör. Ezen az estén megint nagyon jól éreztük együtt magunkat. Örültünk, mert tele vagyunk élményekkel, szépségekkel, hogy itt vagyunk. És bánkódtunk, mert hamarosan véget ér e varázslat.

szeptember 11.

Svayambunat

Kedves Anna!

Ez talán legfontosabb levelem. Mire megkapod, én már otthon leszek. Az is lehet, hogy már találkoztam is Veled és meséltem erről a gyönyörű napomról.

Elterveztem, hogy megnézem Katmandu jelképét a "szemes" sztúpát. Többek között arról is híres, hogy a híradások szerint ennél a műemléknél jegyezték fel a legkorábbi restaurálást a világon /i.sz. V. sz./ . A főtérről találtam meg a hozzá vezető utcát. Átkeltem egy hídon és utána turistákkal már nem is találkoztam. Élte a város hétköznapi reggelét, az alkalmi árusok észre se vettek engem. Jó darabig csak baktattam, jobbra-balra fordultam, de hiába sasoltam, csak nem láttam az építményt. Pedig domb tetején fekszik! Az első kedvező jelnek véltem, mikor az aszfalt egyre jobban emelkedni kezdett. A fák lomjaiból imazászló-füzérek láncai tartottak egyetlen irányba. Mikorra megláttam végre a kupolát...., beugrott! Ez egy és ugyanaz az a szentély, amit a királyi palota tornyából láttam. Tekintélyes lépcsősoron tettem meg az utolsó szakaszt.

Megláttam az első szerzetest is süni hajú, lila köpenyes idősebb hölgy személyében. A lépcső körüli parkban már pár majom is szemem elé került. Olyan az egész, mint az erőtemplomok. A széles kapuzaton belépve rögtön találkoztam Svayambunat óriási szemeivel. A sztúpa kupolájáról vigyázzák a völgyet, figyelnek minket. A szivárványos tekintetet sokáig úgy bámultam, mintha csak az a két megértő, szerető szempár lebegne ott a levegőben és semmi más. Aztán észrevettem magát a sztúpát is, amit nagyobbak képzeltem. Körülötte viszont kevesebb majomra számítottam. Összeállt a kép. Majomtemplom, így is emlegetik ezt a helyet. Ez a harmadik megközelítés, ahonnan ugyanahhoz a sztúpához jutottam el.

Sokáig csak pupilláimmal fényképezek, hogy betöltsön ez az egész. A sztúpa hengeres oldalán imamalomsor karkötőként húzódik körbe. "Ó mani padme hú" olvasható mindegyiken. Megállíthatatlanul pörögnek a kis malmok, szórják az áldást mindenfelé. Az imamalom láncot egy-egy kis rácsos ablak szakítja meg az áldozatok bemutatására. A felajánlott tárgyakat bukfencező majmok "veszik kezelésbe". Pár lépésre még több van belőlük, mert ott még több kaját kunyerálhatnak. Az áldást osztó előtt mécsesek, ételek, rizs és az áldozatot bemutató ül. Nagy forgalom van. Türelmesen várják sorukat. A kis majmok pont az ellenkezően, minden óvatlan pillanatra feszülten figyelnek, hogy valamit rögtön elcsenhessenek. Mikor szemtelenségük tetőfokára hág, előlép a "majomőr" és furkós botjával szétesap közöttük, hogy csak úgy iszkolnak ijedtükben, mint "az állat"! A pocakos bácsika hetvenhez közelít, csatos egyenruhában, katonatiszti kalapban látja el felelősségteljes feladatát. A majmok előtt próbál szigorú lenni, de néha kisomolyog felénk vastag bajusza szegletéből. A kupola túloldalán fiatal szerzetes kölykök trécselnek, tőlük balra az érettebb férfiak csoportja diskurál. Bordó lepel a ruházatuk, mélységes derűt és nyugalmat áraszt szembogaruk. A legidősebb ocaról a bölcsélet mosolya jut eszembe. Csortenek és boltok mezsgyéjén turisták keringenek. Galambok pihennek a boltozat lankáin.

Erről a helyről tényleg belátni egész Katmandut, az egész völgyet. Svayambunat aranyló szemei őrizhetik a nepáli embereket, a Himalája összes hegyeit, Ázsia országait, a földrészek minden tarka táját és óceánjait. Mindenhova ellát, mindenhol békességet akar.

Fotóztam ezt a buddhista bástyát, arcokat, zászlókat, gyertyákat miközben dudákat, dobokat hallottam meg. Elindultam feléjük az asramaba.

A folyosón adományt adhatok a dalai láma részére, beljebb 3 méteres imahengert hajtunk meg közös erővel. A hangok erősödtek, majd csend következett. Az imaterem küszöbén szemlélődünk a hozzám hasonló érdeklődőkkel, aztán az egyik szerzetes beljebb tessékel. Külön párna van fenntartva az ilyen embereknek, mint én. Jelzi: fotózni szabad! Szertartás alatt! Ezt a nyitottságot csak buddhista templomban tapasztaltam! Nemcsak gondolataikat, hanem szívüket is kitárják a világnak.

A termet világábrázolásokkal festett faburkolat béleli. Oszlopok tagolják kisebb terekre. Emelvényen egymással szemben ül 6-6 szerzetes. Egyik kezükben dorge / jogar - a férfiasság jelképe /, másikban csengettyű / a nőiesség megtestesítője /. Előttük hosszúkás papírkötegeken imáik. Mellettük tárogatóhoz hasonlatos dudák nyugszanak. A sorok végén 1,5 méter átmérőjű dobok lógnak le az erős állványzatról. Az ablakok északra néznek, a fény nem ott jön be! Egyikük elmond egy imasort. A többiek ezután együtt kántálnak. Majd a versszakot csengettyűk zárják. Újabb bevezető, újabb monoton duruzsolás, újabb csörgés. Ismét. Ismét. És dudák zárják le az elhangzott pár versszakot. Kezdődnek újra a fentiek. Mélyen zengő dűnyögés, csörgőpatak hangjai és magashangú tárogatók. Mindenki azonos ritmusban, magába révedve. Jó lenne érteni a szavakat. Tudom, minden szó mögött gondolaterdők rejtőznek. 2500 év alatt kikristályosodott tudás repdes a ritmusokban. A váltások számomra egyre gyorsabban jönnek. Egyre hangosabb az ima. Egyre élesebbek a csengők. Egyre frissítőbbek a dudák. A feszültség fokozódik. És hirtelen teljes erőből kezdik el verni az óriás dobokat. Egyszerre csörömpöl minden kis harang. Szól minden dudu. Torkaszakadtából! Égmozdulás! Földindulás! Fűlsiketítő hangzavar!

A világvége utolsó hangjai!

Az utolsó másodpercek.

Vége a versnek.

Csend és béke köszönt be.

A mindenség kezdete!

Nagy levegőt veszek és fújok. Megrendítő! Lehet, hogy ezért a pár másodpercért jöttem, lehet hogy ezért a mindent elsöprő zavarért és az utána feltörő csendért, lehet, hogy ezt a pillanatot kerestem utazásomban, azt, hogy a zavart, a zavarodottságot fel kell hogy váltsa az ég tiszta kéksége, hogy érezzem, a bölcsesség és a tapasztalat mozgása szétáradó szeretetbe fog torkollni.

Jó lett volna még maradni. Megtöltekezve lépdeltem lefele a lépcsőkön. Felirattal talákoztam a bejárati emléktáblán: "Békém érvényesül majd a Földön!" /M. Gadhi/

Nem várokotam buszra, nem pazaroltam taxira, de időm szorított, ezért futva tettem meg a visszautat.

Búcsúebédünk csendesre sikerült. Megsimogattuk még a szállásunkon élő kölyökkutyát, de sofőrünkkel percek alatt a reptéren találtuk magunkat. A kerekek gyorsan hagyták el az aszfaltot. Az ablakból nézve egyre jobban képeslapszerűvé vált Kathmandu. A valóságból átkúszik ismét az álmokba. Megkaptuk a legfrissebb napilapokat a szeptember 11-ei eseményekről. Kezdtünk rájönni, hogy expedíciónk itt végét ért, újra csatlakozunk a hétköznapiakhoz...

Delhi nem változott. A légkondicionált váróteremből kilépve ugyanaz a trópusi "huzat" csapott meg, mint az első nap.

Sikerült megtalálni az Agrában megismert család itt dolgozó tagjait. Csendes, jól szituált városrészben él a házaspár fiukkal, Osoval és a szolgájukkal. Kedvesen fogadtak, de feldúltak a WTC elleni támadástól. Együtt néztük a CNN egyenes adását, de nem tudtam átélni az ott történeteket. Nem akarok foglalkozni vele! Hagyjanak még lebegni minket a túránkban, ami nem szól semmiféle harcról, hatalomról.

Majd megmutatom Neked a fényképeket erről a napról és a többiről is. Rájöttem, hogy magnót is hoznom kellett volna magammal. A hangok talán még több érzelmet tudnak közvetíteni. Például lejátszanám Neked, hogyan szóltak Svayambunat csengettyűi.

szeptember 12.

Delhi és hazautazás

A nagy forróságban inkább hánykolódtam, mint aludtam. Szobánkon keresztül lehetett bejutni a fürdőbe. Mivel nem siettünk, úgy kellett minket figyelmeztetni, hogy engedjük már be a háziurat, mert elkésik munkahelyéről. Gyömbérteával kezdtük a reggelt. Illata, íze tökéletes. Estig többször megismételtük ezeket az üdítő perceket. Szerintem a háziak már azt gondolták, hogy a sok gyömbértől kiütést fogunk kapni. A napilapok címdala mind ugyanarról szólt, de a belsejüket többet lapozgattuk. Kimért porciókat kaptunk reggelire, ebédre, vacsorára. Ezen a napon szinte alig történt valami. Tulajdonképpen egész nap várakoztunk. Így is terveztem. Hogy idejében ideérjünk. Még ki lehetett volna menni, ezt-azt megnézni, de mindketten úgy éreztük, hogy sok mindent láttunk és elértük a befogadási küszöböt. Pihi. Bámultuk az utcai árusokat, a kezdetleges technikákkal épülő emeletes házakat, ittuk a gyömbért, trécseltünk a fiatalasszonnyal és szolgálval. Itt a panelban is tartják a szokásokat. A fiatal siheder délről származik. Sokat segít a háztartásban, a kisfiú gondozásában. Minden mozdulatán érződik a különbség, öneki ez a sorsa. Éjszakánként csupasz márványpadló az ágya. Mikor hazajött a fiatalember, kitárgyaltuk munkáját, felvázolja milyen árukat lehetne exportálni Indiából Magyarországra és érdeklődött, hogy hátha mi tudunk ebben segíteni. Nem nagyon bíztattuk, de megkóstoltuk a mutatóba adott arjuvédikus kenőcsöt. Politizáltunk és megtudtuk, hogy a népesedési hullám nem kis feladat az országnak, nehéz hozzájárulni a vallások miatt. Nemrégén például azt eszelte ki a kormány, hogy csökkentette a televíziók árát...!

Megtudtuk, hogyan juthatunk ki a reptérre, de közben reménykedtünk a háziak jóindulatában. Nem hiába. Megszántak minket. Az egész család beült az autóba és remek hangulatban fuvaroztak ki a város szélére. Annyira örültünk ennek a felajánlásnak. Vidáman búcsúztunk el tőlük. Feltornyozott homokzsákok, fegyverek és törölt járatok emlékeztettek a tegnapelőtt történetekre. Amúgy simán felszálltunk.

Moszkva. A repülőn többfajta vallás képviseltette magát. Felszállásunk előtt mindenki imádkozott a sikeres út érdekében. A hindu, a keresztény, a buddhista, a mohamedán is. Mindenki kicsit különbözőképpen hajlongott, kulcsolta ujjait, más nyelven duruzsolta a betűket, de egyhez szólt a fohász.

Budapest. Amilyen természetesnek tűnt az indulásunk pillanata, úgy a landolásunk is így sikerült. Elképesztő kinn lenni! És jó volt megérkezni!

Enyhe közönnyel fogadtuk, hogy csomagjainkat nem hozta meg a gép. Na és akkor mi van? Nem kell szennyest mosni! Kiderült, hogy véletlenül Moszkvában hagyták. Szerencsére az összes értékünket - fényképek és az útlevél – a kizárólagos táskában hoztuk.

2 nappal később zsákjaink is megérkeztek.

Lelkünk még nem.

szeptember 13-14.

Utószó

Az utolsó 2 napot csak magamnak jegyeztem le, elküldeni nem kellett.

Megérkezésemet követően 3 hétre találkoztam Annával.

Megörült nekem.

Odaadtam Neki a Katmanduból hozott ékszert.

Szinte mindent tudott utamról, ezért kevés szó esett Indiáról.

Kettőnkéről beszélgettünk, és hogy mi történt vele az utóbbi időben.

Elmondta, hogy házasságot fog kötni barátjával.

Aztán elbúcsúztunk.

Azóta nem láttuk egymást.

Elektronikus levél küldhető:

varroimre@freemail.hu